Leto VII., štev 54 | Ljubljana, sobota 6. marca 1926 | Poštnina pavšalirana. | Cena 2 Din

Izhaja ob 4. zjutraj.

Stane mesečno Din 25·—; za inozemstvo Din 40·— neobvezno.

Oglasi po tarifu.

Uredništvo: Ljubljana, Knaflova ulica štev. 5/I. Telefon štev. 72, ponoči tudi štev. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova ulica št. 54. — Telefon št. 36.

Inseratni oddelek: Ljubljana, Prešernova ulica št. 4. — Telefon št. 492

Podružnici: Maribor, Barvarska ulica št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta

Račun pri poštnem ček. zavodu: Ljubljana št. 11.842 - Praha číslo 78.180. Wien, Nr. 105.241.

Ljubljana, 5. marca.

Ves kulturni in politični napredek slovenskega ljudstva je izvojevan v boju proti reakcijonarnim silam klerikalizma. Na vsakem koraku, ki ga je storil Slovenec na poti za svojo nacijonalno osamosvojitev, je moral premagovati ljuti odpor onih elementov v svoji sredini, ki jim je slovenski človek od nekdaj bil le objekt politične špekulacije za cilje, ki so daleč od njegovih pravih interesov. Da omenimo le dva tri tipične slučaje: Naša lepa literatura, ali ni klerikalizem dušil vsak mojstrski polet slovenske duše? Nacijonalno: ali se ni od nekdaj vsa obrambena akcija našega plemena morala vršiti ob pasivnosti in sistematski sabotaži klerikalcev? Narodno politično: ali ni osvobojenje našega naroda bilo pripravljeno in izvedeno proti stalnemu tihemu odporu klerikalnih voditeljev, ki so se le uklanjali sili razmer, ko so se umaknili zmagujoči narodni misli? Ali ni res, da konsolidacija naših razmer radi tega tako težavno napreduje, ker klerikalizem vse stori, da bi jo otežkočil in vso svojo moč uporablja, da bi zadušil konstruktivne sile v narodu in državi?

Boj proti klerikalizmu ni stvar «svobodomiselstva», temveč je nacijonalna in državna zadeva. Borba proti politikujoči duhovščini ni protiverska ali proticerkvena akcija, temveč je obramba verskega miru in odpor proti profanaciji verskega čustva, ki je globoko zasidrano v našem ljudstvu vseh verozpovedi, in ki ga žal eksponenti klerikalne politike na brezvesten in ciničen način zlorabljajo kot priprego za voz svoje nesrečne in pogubne politike.

Le povsem pokvarjeni elementi, ki nimajo v srcu nobenega spoštovanja do vere in ki so v jedru areligijozni značaji, morejo trditi, da je borba proti klerikalizmu gonja proti katoličanstvu. To je njihov zadnji trumf na ugovore in prigovore političnih nasprotnikov, njihov izgovor, kadar jim zmanjka stvarnih argumentov. Dokaži klerikalcu politično ali moralično lopovščino, pa ti bo zabrusil, da preganjaš katoliško cerkev. Kadar je politika klerikalnih voditeljev zabredla v močvirje in se narodu odpirajo oči, takrat je brž vera v nevarnosti in peklo in nebo morata na pomoč proti moralični premoči protivnika.

Odkar je organizirana pri nas klerikalna stranka, je bilo naše ljudstvo žrtev najbrezvestnejšega verskega hujskanja, ki se je razmahnilo zlasti pod režimom sedanjega ljubljanskega škofa g. Jegliča. Sramotni evropejski škandal, da se je za srečno zmago klerikalne stranke izpostavljalo Rešnje Telo, da so duhovniki ščuvali pobožne žene, naj odrekajo možem, ki bi ne hoteli voliti klerikalno, zakonske dolžnosti, da so drugi odganjali nedolžno deco od mize Gospodove, ker je bil oče pristaš napredne stranke, da so pastirska pisma, ki naj oznanjajo vernikom božje resnice, se spremenila v politične pamflete, da so laži, obrekovanja in demagogije klerikalnega časopisja proglašene za pravcate verske resnice in da je klerikalna partizanska disciplina dobila značaj cerkvene poslušnosti, da se separatistični in protinarodni klerikalni program propoveduje kakor del božjih in cerkvenih zapovedi, da je končno sam Bog takorekoč pristaš SLS — vse to so le nekateri najvidnejši tipični pojavi one zlokobne zlorabe vere in cerkve, ki bi jo morala narod in država z vsemi sredstvi zatreti.

Najnovejši nastop škofa Jegliča, ki s svojim podpisom kot cerkveni nadpastir brani politiko SLS ter vrši službo klerikalnega propagatorja in agitatorja za klerikalne liste, propoveduje bojkot dostojnega, a klerikalni politiki škodljivega lista kot krščansko dolžnost in takorekoč z mitro na glavi psuje svoje politične nasprotnike z lažnivci in obrekovalci, nam daje povod, da ponovno dvignemo svoj svarilni glas. Minister Trifunović je oni dan v Narodni skupščini sicer obsodil zlorabo duhovniškega položaja v politične svrhe, a je žal pristavil, da pri nas brezbrižno prehajamo preko teh ekscesov. Da, zato se je zloraba vere in cerkve tako razpasla, da si politična duhovščina arogira pravo upora proti ustavi in zakonom države in da je verski mir v največji opasnosti. Naša ustava izrecno prepoveduje, da verski predstavniki ne smejo svoje duhovne oblasti uporabljati v strankarske namene. Kaj je škofovo pastirsko pismo, objavljeno v «Domoljubu» drugega, nego eklatanten zločin proti tej določbi ustave?

Klerikalci se smejejo, saj ustava nima sankcije, ki bi mogla politikujoče duhovnike prisiliti k spoštovanju tega predpisa. Toda mi mislimo, da država ni brez sredstev. Še je v veljavi zakon iz l. 1874. o ureditvi razmer katoliške cerkve, ki daje državni oblasti v § 8. polno pravo, da zahteva odstranitev vsakega vršilca cerkvene službe, kaplana, župnika, kanonika in škofa, ki s svojim postopanjem vzbuja javno pohujšanje, in ji daje tudi polno moči, da z odtegnitvijo prebende odnosno plače odstranitev tudi doseže. Ali preziranje predpisov naše ustave ni javno pohujšanje? Ali ni javno pohujšanje, če cerkveni knez zamenja prižnico s politično-agitatorskim odrom in če piše mesto homilij partizanske pamflete?

Napravite red, gospodje, ki ste na vladi!

Radikali žagajo ministra Stojadinovića

Živahna seja radikalskega kluba. — Kandidatura drja Ninka Perića. — Radićevci v skupščini pri budžetu ministrstva notranjih zadev molčijo kakor ribe. — Bojazen radikalov pred izsiljevanji Stj. Radića.

Beograd, 5. marca. p. Današnji dan, razen seje Narodne skupščine ni prinesel posebnih političnih dogodkov. Seja sama je potekla precej monotono. Največji del poslancev je govoril v prazni dvorani. Za proračun ministrstva za notranje zadeve se je sicer prijavilo veliko število govornikov. Po zaključenju današnje seje je ostalo prijavljenih še 22 poslancev. Značilno je, da niti en radićevec ne govori. Opozicija se smeje ob spominu, kaj je Radić baš za to debato vse napovedoval, sedaj pa nihče od njegovih ne upa odpreti usta . . .

Radikalni poslaniški klub je imel nocoj povodom razprave o proračunu notranjega ministrstva sejo, ki je bila posebno živahna in politično važna, ker se je na njej poleg proračuna ministrstva za notranje stvari zelo energično kritikovalo delo vlade, posebno pa finančnega ministra dr. Stojadinovića. Poslanci so se pritoževali, da je proračun netočno sestavljen in se izjavljali proti novim amandmanom, naglašujoč, da niti finančni odbor ni izvedel zadostnega štedenja. Zelo energično so obsodili dr. Stojadinovića, da proračunu ni posvetil zadosti pozornosti in da je zapustil državo v najkritičnejšem momentu. Razprave so se udeležili Ljuba Jovanović, Milorad Vujičić, Mihajlo Srećković, Vlada Miletić, Ivan Cirković, Varjačić, Nedeljko Simonović. Radikali in drugi politični krogi smatrajo, da je položaj finančnega ministra postal skoraj nevzdržen. Z ozirom na otvorjeni spor med Radićem in dr. Stojadinovićem je težko verjeti, da se bo ta incident mogel likvidirati. Sodeč po vseh znakih, je takoj po izglasovanju proračuna treba pričakovati velikih izprememb v vladi. Mnogi radikali se upravičeno boje, da ne bi St. Radić par dni pred končnim glasovanjem o budžetu prišel z novimi »ucenami« težkega značaja, katere pa bodo morali sprejeti, ker nimajo druge kombinacije. Ako ne pride takoj do krize vlade, je vsekakor pričakovati rekonstrukcije vlade. Kot najresnejši kandidat za fin. ministra se stalno navaja dr. Ninko Perić.

Danes je dospel v Beograd St. Radić, ki je bil tudi v zbornici, a je proti svoji navadi ves dan molčal.

Debata o naši notranji politiki

Nadaljevanje razprave o budžetu notranjega ministrstva. — Razmere v južni Srbiji.

Beograd, 6. marca. p. Narodna skupščina je nadaljevala podrobno razpravo o proračunu notranjega ministrstva. Radikal posl. Cirković se je v svojem govoru bavil predvsem s potrebami Južne Srbije, napram kateri kaže proračun preveč varčnosti. Južna Srbija je pretrpela štiri vojne, vsled česar je bila najbolj prizadeta. Nepravično je bilo tudi postopanje napram Južni Srbiji z ozirom na vojno odškodnino. Govornik ne more razumeti, kako se more šteditI pri grajenju cest in železnic. Morali bi se sramovati, kadar gledamo iz naše države na bele in ravne ceste v Albaniji. Albanski trgovci hodijo po svojih poslih zaradi večje udobnosti raje preko Grške in ne preko našega ozemlja, dasi bi imeli krajšo pot.

Zatem je govoril davidovićevec Dragutin Pećić, ki je označil vladno notranjo politiko kot politiko nasilja ter gaženja državljanskih svoboščin. Nemški poslanec Hans Moser je napadal vlado, da terorizira nacijonalne manjšine in favorizira Srnaovce.

Seja se je popoldne nadaljevala ob petih. Hrvatski federalist dr. Žanić je v poldrugournem govoru na svoj običajni način najtemperamentneje napadal vlado, posebno ministra za notranje stvari radi političnega terorja na Hrvatskem Vsa vladna politika je politika nasilja. Zaganjal se je tudi v samostojne demokrate, posebno v poslanca Vilderja kot bivšega drž. podsekretarja. Ostro je razračunavai z radićevci, češ da so delali reklamo kot mirotvorci, sedaj pa držijo pokonci najbolj teroristično vlado. Zahteval je revizijo ustave, ker o neki jugoslovenščini ne more biti govora. To je godba bodočnosti. Hrvati naj dobijo hrvatski sabor in hrvatsko vlado. Za njim sta govorila posl. Vujičić (rad.), potem pa dr. Pernar (radić.). Nato je dobil besedo samostojni demokrat Gligorije Božović, ki je stvarno kritiziral notranjo politiko vlade. Ambicijoznost današnjega ministra za notranje stvari ne bi bila slaba, ako bi ne bila partizanska in okužena po starih manirah radikalne stranke. Obširno je razpravlja o stanju v Južni Srbiji, zlasti o komitaškem vprašanju. Politični organi so s pomočjo nacijonalnega prebivalstva preprečili komitaške akcije. Morala med prebivalstvom pa se ni niti najmanje dvignila, ker imamo škandalozno administracijo. Javna varnost je toliko zasigurana, da je človek sedaj fizično varen, nasprotno pa duši prebivalstvo slaba uprava. V Južni Srbiji so za uradnike postavljeni skoraj sami nesposobni ljudje, in sicer le zato, ker so radikali. Oni rušijo ugled države in radikalne stranke. Za kaos v upravi je krivo vodstvo radikalne stranke, ki ustreza željam svojih poslancev. Mora se ukreniti potrebno, da se narod reši takih uradnikov, in sicer takoj, ker bi kasneje utegnilo biti prepozno. Navajal je vtise, ki jih je dobil na potovanju po teh krajih in citiral primere zlorabe politične oblasti. Dolžnost je ministra za notranje stvari, in sicer njegova osebna dolžnost, da to popravi in da se doseže zopet zaupanje naroda. Po njegovem govoru je bila seja zaključena in prihodnja odrejena na jutri dopoldne ob 9.

Borba za kardinalski klobuk

Beograd, 5. marca. p. Pred veliko nočjo bo v Rimu prvi tajni konzistorij pod predsedstvom sedanjega papeža. Kakor se doznava, se ima na tem sestanku rešiti vprašanje popolnitve šestih kardinalskih mest, od katerih bi verjetno odpadlo eno mesto za našo državo. Za to mesto je nastala živahna zakulisna borba, ki se vodi s pomočjo velikih in kompliciranih intrig. Jugoslovenski episkopat je podeljen v tri grupe. Intransigentni postavljajo kandidaturo sarajevskega nadškofa Šarića, nekateri so celo za ljubljanskega škofa Jegliča, češ da bi z njegovim imenovanjem Vatikan najmočnejše pokazal svojo »odločnost« proti Jugoslaviji. Grupa srednjih se vnema za kandidaturo zagrebškega nadškofa dr. Bauerja, pomirljivi elementi pa so za beograjskega nadškofa Rodića, ki bi bil kakor izgleda tudi pri vladi persona grata.

Kakšno stališče zavzema papež, še ni povsem jasno. Dejstvo, da se minister Ninčić povodom svojega obiska ni nič oglasil v Vatikanu, se komentira kot dokaz, da so odnošaji med Beogradom in Vatikanom še vedno precej napeti. Zato mnogi dvomijo, da bi papež sedaj sploh imenoval kakega Jugoslovena za kardinala. Kardinalski klobuk je, kakor znano, vedno predmet političnih kupčij in običajno predstavlja koncesije Vatikana za druge protiusluge.

Skupna akcija Francije in Jugoslavije za ureditev vojnih dolgov?

Beograd, 5. marca. p. Včeraj je naš finančni minister dr. Stojadinović imel daljši sestanek s francoskim finančnim ministrom Doumerjem. Na tem sestanku sta ministra razpravljala o pogajanjih naše delegacije v Washingtonu in o težkočah, na katere so naleteli pri opoziciji v senatu radi ratifikacije sporazuma z Italijo. Nadalje sta se posvetovala o predstoječi ureditvi vojnih dolgov Angliji. Zdi se, da sta naša država in Francija pripravljeni, *da v najkrajšem času začneta skupna pogajanja v Londonu, potem pa v Washingtonu.* Pogajanja v Londonu bi se začela, čim se sprejme proračun za 1926/27. Dr. Stojadinović je sprejel tudi delegate francoskih imetnikov srbskih predvojnih obligacij. Minister je povdarjal dobro voljo naše vlade, da pojde njihovim željam na roko. Tekom današnjega dne je imel dr. Stojadinović več konferenc z uradnimi faktorji in izvestnimi finančniki ter bankirji. Po poročilu, ki ga je vlada prejela nocoj, odide dr. Stojadinović iz Pariza v Beograd v nedeljo zvečer, kamor dospe v torek popoldne.

Zopet reforma učiteljišč

Beograd, 5. marca. p. V prosvetnem ministrstvu se pripravlja zakonski načrt, po katerem naj bi se učiteljske šole preuredile po češkem sistemu. V preparandijah bi polagali končne izpite samo oni, ki ne nameravajo nadaljevati višjih študij, oni pa, ki bi želeli še višje študije, bi morali ostati v šoli še eno leto in potem polagati poseben izpit.

Min. predsednik Švehla resno obolel

Praga, 5. marca. s. Ministrski predsednik Švehla, ki že dolgo bolcha na ledvicah in srcu, je resno obolel, tako da je moral opustit parlamentarna dela.

Dr. Beneš o srednjeevropskem položaju

Včeraj je bila podpisana razsodiščna pogodba med Češkoslovaško in Avstrijo. — Ninčićevo potovanje v Rim in Pariz v interesu pomirjenja Srednje Evrope. — Za razširjenje Sveta Zveze narodov in za sporazum z Rusijo.

Dunaj, 5. marca. s. Danes dopoldne je obiskal zunanji minister dr. Beneš v spremstvu odpravnika poslov dr. Pacaka zveznega kancelarja dr. Ramka. Po prisrčnih pozdravnih besedah je bila nato podpisana avstrijsko-češkoslovaška razsodiščna pogodba. Podpisu pogodbe je sledil poldrugo urni razgovor med obema državnikoma. Posebno izčrpno se je razpravljalo o trgovsko političnih odnošajih, pri čemer je dr. Beneš pokazal živahen interes za trenotni položaj narodnega gospodarstva v Avstriji. Dosežen je bil popoln sporazum za lojalno sodelovanje obeh republik in razumno oziranje na medsebojne potrebe obeh držav.

Dunaj, 5. marca. s. Dr. Beneš je sprejel danes popoldne na češkoslovaškem poslaništvu zastopnike avstrijskega in inozemskega časopisja, katerim je izjavil, da je že pred leti delal v smislu Locarna. »Treba je priznati,« je dejal dr. Beneš, »da je današnji položaj Sr. Evrope v primeri z onim pred nekaj leti zelo napredoval.« Dr. Beneš je izrazil svoje prepričanje, da znači češkoslovaško-avstrijska pogodba nov napredek v Srednji Evropi. Omenil je, da so njegove metode edino pravilne in da bodo tudi v bodoče, ker bodo privedle do definitivnega miru in do splošne konsolidacije Srednje Evrope. Glede vprašanja nadaljnjega gospodarskega sodelovanja med Avstrijo in Češkoslovaško je povdarjal minister ponovno, da težkih problemov, ki so nastali po vojni, ni mogoče rešiti prehitro, ne da bi bila pri tem ena ali druga gospodarska panoga v nevarnosti. Minister je za čim večje olajšanje medsebojnih trgovskih in prometnih odnošajev.

V izjavi o pogajanjih med dr. Ninčićem in Mussolinijem in eventualnim vplivom na Avstrijo in Češkoslovaško, je menil minister, da se to ne sme presojati s stališča, ki bi značilo nasprotje napram politiki teh dveh držav. **Pogajanja med obema državnikoma so imela namen, doseči med Jugoslavijo in Italijo najboljše odnošaje. Ta cilj odgovarja popolnoma interesom vseh držav Male antante. Pogajanja med Mussolinijem in Ninčićem so samo nova etapa v ureditvi tesnih prijateljskih razmer med Jugoslavijo in Italijo in so za mir v Evropi zelo zaželjena. Na vsak način bodo pospeševala splošno pomirjenje v Srednji Evropi.**

Glede razmerja Češkoslovaške do Madžarske je izjavil dr. Beneš, da ne vidi nepremostljivih težav za sklep pogodbe po locarnskem vzorcu. Po njegovem prepričanju bo prej ali slej prišlo do garancijskega pakta. Proti domnevi, da bodo vsled zadnje afere na Madžarskem nastale v odnošajih med Madžarsko in Češkoslovaško komplikacije, je izjavil dr. Beneš, da ni tega mnenja. Po njegovem mnenju afera ne bo privedla do nobenih zapletljajev ali velikih težav diplomatskega ali mednarodnega značaja.

Na vprašanje, kakšno stališče zavzema minister glede eventualnega razširjenja Sveta Zveze narodov, je izjavil, da ni šele sedaj, temveč že davno za to, **da se Svet Zveze narodov razširi.** Mnenja je tudi, naj bi se vsi nestalni sedeži spremenili v stalne. Na vprašanje, kakšno stališče bo zavzel v tem vprašanju Svet Zveze narodov v prihodnjem zasedanju, je izjavil, da o tem še ni mogoče ničesar reči, vendar pa je pričakovati zelo živahnih razprav.

Glede stališča Češkoslovaške do sovjetske Rusije je minister za sporazum z Rusijo, ki je za vzpostavitev normalnih odnošajev v Evropi in Rusiji potreben. Položaj je težak, ker so obojestranski nazori glede mednarodnega prava različni in se razlikuje tudi splošna koncepcija. Najprej je treba torej doseči sporazum v temeljnih vprašanjih.

Češkoslovaški zunanji minister je zvečer ob pol 8. odpotoval v Ženevo.

Italija proti Mali antanti

Po trditvah francoskih listov hoče Mussolini razbiti Malo antanto in ustanoviti «balkansko zvezo» pod italijansko kontrolo!

Pariz, 5. marca. n. Information« priobču je jako zanimiv komentar o najnovejši diplomatski igri Italije, ki je obeležena z obiskom jugoslovenskega in grškega zunanjega ministra v Rimu.

»Information« smatra, da hoče Italija na vsak način postati nekaka nadzornica nad sindikatom nasledstvenih držav bivšega avstro-ogrskega cesarstva. Rim hoče po vsej sili naslediti Dunaj v njegovem položaju v srednji Evropi in na Balkanu. Ta tendenca Italije je bila jasna tudi prej, zato so zainteresirane države ustanovile Malo antanto kot protiutež italijanskim aspiracijam. Ustanovitev Male antante je pomenila fijasko za Italijo temboli, ker stoji za Malo antanto s svojimi simpatijami Francija, ki je sklenila l. 1921. zvezo s Poljsko in l. 1924. končni dogovor s Češkoslovaško. Italija seveda ni mirovala in je skušala z vsemi sredstvi razbiti Malo antanto, kar pa se ji dosedaj ni posrečilo. Italijani bi najrajše iztrgali Jugoslavijo iz Male antante, pa ji namesto tega nudijo približanje Grčiji, **kar naj bi Jugoslavijo odvrnilo od Jadrana in jo usmerilo k Egejskemu morju.** Razen tega izrablja Rim propagando za priključitev Avstrije Nemčiji, da bi vlil Jugoslaviji strah in je temboli pri vezal na Italijo.

Tudi drugi časopisi pišejo o odnošajih Jugoslavije napram Italiji in Grčiji. »Avenir« trdi naravnost, da hoče Italija razbiti Malo antanto in posredovati med Grčijo in Jugoslavijo, da se **namesto Male antante ustanovi balkanska zveza,** ki bi se raztezala od Rima čez Beograd do Bukarešte. Morda bi tudi Turki hoteli stopiti v to kombinacijo. Kontrolorji bi seveda bili Italijani.

Pred zasedanjem Zveze narodov

Ženeva, 5. marca. p. V nedeljo se bo vršilo predposvetovanje zastopnikov držav, ki so podpisale locarnski dogovor, o razširjenju Sveta Zveze narodov V pondeljek se bo vršila prva seja, ki jo bo otvoril baron Iši. V krogih Zveze narodov se je govorilo, da bo za predsednika izvoljen dr. Ninčić, zdi se pa, da je njegova kandidatura odložena za septembersko zasedanje Zveze narodov. Omenjajo se tudi druge kandidature, končnega sklepa pa še ni.

Veliki viharji po vsej Evropi

Berlin, 5. marca. s. Kakor javlja «B. Z. am Mittag», je divjal danes na Angleškem nenavaden snežni vihar, ki je dosegel hitrost 65 milj. Tudi na Škotskem je padlo mnogo snega. Snežni viharji so šli preko vse Srednje Evrope ter napravili precej škode na brzojavnih in telefonskih progah.

Rim, 5. marca. k. Kakor poroča «Giornale d' Italia», vlada v Genovi in na Rivijeri velik vihar. Brzojavne in telefonske zveze so zelo trpele, dimnike je podrl vihar. Tudi v Siciliji je divjala včeraj velika nevihta.

Izgon madžarskega ministra iz Beograda

Beograd, 5. marca. p. Policija je danes izgnala iz Beograda in sploh iz naše države bivšega notranjega ministra madžarske kontrarevolucijonarne vlade Abla Barto. Živel je dalje časa v Beogradu v jako slabih finančnih razmerah, vsled česar je napravil mnogo dolgov ter se lotil tudi raznih nedovoljenih poslov, zaradi katerih ga je sedaj policija izgnala.

Grozna eksplozija v Pragi

Sredi mesta je eksplodiral voz municije. — 2 osebi mrtvi, 69 pa ranjenih. — Vsa ulica je poškodovana.

Praga, 5. marca. s. Danes dopoldne ob 10. je nastala v Tišlerjevi ulici v sredini mesta strašna eksplozija. Z nekega voza, na katerem je bilo naloženih nekaj zabojev ročnih granat in sta ga vlekla dva konja, je padel med vožnjo na enkrat en zaboj granat na tla, vsled česar se je vnela vsa municija. Učinek eksplozije je bil nepopisen. V ulici, kakor tudi po okoliških cestah so razbite vse šipe. Vse trgovine v ulici so razdejane, strehe posameznih hiš odnešene. Fasade več hiš so poškodovane. Nekatere hiše so do tretjega nadstropja oškropljene s krvjo.

Po policijskem poročilu o eksploziji je bilo 39 ranjencev prepeljanih na kliniko, eden med njimi je težko ranjen. Dve osebi sta mrtvi. Ostale poškodbe so lahke. Po mestu vlada veliko razburjenje.

Praga, 5. marca. k. Uradno dognane definitivne številke o mrtvih in ranjenih pri eksplozijski katastrofi so sledeče: **Dva mrtva, 69 ranjenih, od tega 63 lahko, ki so bili oddani v domačo oskrbo, in 6 težje, ki so bili prepeljani v bolnico** Od slednjih so trije težko ranjeni, pri katerih pa tudi ne obstoja neposredna smrtna nevarnost.

Skrzynski obišče Prago

Varšava, 5. marca. d. Obisk ministrskega predsednika Skrzynskega v Pragi je končnoveljavno določen na 20. t. m. Obisk je v zvezi z ratifikacijo poljsko-češkoslovaške trgovinske pogodbe v praškem parlamentu.

Potres v Toskani

Rim, 5. marca k. «Tribuna» poroča, da so včeraj ob 2. čutili v Toskani močan potresni sunek, ki pa ni napravil škode.

Ljubljanski škof in luč resnice, hčerke božje

Klasičen dokaz moralične manjvrednosti njegovih izjav. — Škof kot velik prijatelj agrarne reforme.

Škofov pamflet, ki ga klerikalno časopisje proglaša za dušobrižniški opomin in za versko-disciplinarni predpis (»Cerkev je govorila« bogokletniško izjavlja »Domoljub«!) je tako poln natolcevanj, klevet, laži in jezuitskih zavijanj, pa tudi psovk, da je nemogoče obračunati ž njim na en mah. Danes naj navedemo le en primer iz nedostojne polemike, ki jo vodi ljubljanski cerkveni dostojanstvenik proti »Domovini« odnosno proti naprednemu časopisju in narodni politiki SDS sploh.

»Domovina« je nedavno zapisala: »Ali smo zato brezverci, ker povemo, da je škof največji veleposestnik v Sloveniji in da se brani v škodo slovenskega kmeta agrarne reforme?«

Škof odgovarja v svojem članku: »Ne, radi teh trditev niste brezverci, pač pa lažnivci in obrekovalci. Res, ljubljanski škof uživa cerkveno veleposestvo, res pa ni, da se brani agrarne reforme.«

Potem pa nadaljuje: »Tudi »Domovina« dobro ve, da je koj po ujedinjenju pri prvi škofovski konferenci ravno on stavil predlog, naj se škofje izrečejo za pravično agrarno reformo. Povejo naj pašniške zadruge v Savinjski dolini, kako se je ljubljanski škof upri nameravanemu ropu (!) škofijskih gozdov in je v poučnem pismu pokazal pot do pravične agrarne reforme. In ko je minister — »Domovina« ga pozna — poslal inženjerje, naj 1100 ha gozda porazdele (kmečkim) zadrugam, je dosegel ljubljanski škof, da se je krivični napad zavrnil in so morali inženjerji sramotno in nagloma oditi.«

Res je, da je škofovska konferenca v Zagrebu po prevratu pod pritiskom javnega mnenja l. 1918 sklenila, da se jugoslovenski episkopat izreče za agrarno reformo tudi glede na cerkvena posestva. Takrat so bili prevratni časi in škofi so pač smatrali za potrebno, da s tako popularno izjavo nekoliko pomirijo javno mnenje, ki je bilo silno protiklerikalno orijentirano, ker ji je bilo še v zelo dobrem spominu, kako je ravno ljubljanski škof l. 1914 pozival na vojno proti Srbom in kako so klerikalci pri rekvizicijah bili najhujši priganjalci. Ta izjava pa je bila tudi vse, kar je storil jugoslovenski episkopat za izvedbo pravične agrarne reforme. Dejansko so škofi veleposestniki znali do danes preprečiti, da bi vsaj en del njihovih latifundij prišel v roke kmečkega ljudstva. Ljubljanski škof sedaj sam pravi, da se je uprl ropu škofijskih gozdov. Prav dobro je še v spominu, kako je lani škof s posebnim pismom na gornjegrajske pašniške zadruge grozil kmetom z večnim pogubljenjem, ako bi skušali doseči, da se izvede agrarna reforma na škofovem veleposestvu v smislu njihovih življenjskih potreb. Za škofa bi bila namreč samo tista agrarna reforma pravična, po kateri bi se njegova veleposest v Gornjem gradu odkupila za znatne milijone. Pod tem pogojem škof nima nič proti temu, da se zemlja potem odstopi kmetom, akoravno mora vedeti, da je bila odvzeta ljudstvu na isti način kakor vsaka druga graščinska posest v srednjem veku. Taka »agrarna reforma« pa bi seveda sploh ne bila nobena agrarna reforma in bi za njo ne bilo potrebno tudi nobenega zakona. To bi bila samo navadna prodaja gornjegrajske veleposesti . . .

Škof označuje razdelitev gornjegrajske veleposesti med kmete na podlagi agrarne reforme za »krivičen napad« in priznava, da je sam preprečil to razdelitev. Radićevsko-radikalna vlada si je pri tem pridobila žalostno slavo, da je ugodila škofovim zahtevam in ustavila izvajanje agrarne reforme na škofijskem veleposestvu v Gornjem gradu.

Škof se je torej izkazal kot nasprotnik izvedbe agrarne reforme in ako pravi, da ni, potem dokazuje ravno njegovo lastno priznanje, da je preprečil razdelitev 1100 ha gozda med zadruge kmetov v gornjegrajskem okolišu. Ali se brani škof agrarne reforme v škodo slovenskega kmeta ali ne? Kdo je lažnivec in brekovalec? Škof sam priznava, da je preprečil razdelitev gornjegrajskih gozdov in pašnikov in da so morali inženjerji »sramotno (!!) in nagloma oditi.« Ali smo mi lagali in obrekovali, ko smo isto trdili? Ali ne laže in obrekuje tisti, ki pravi, da ni nasprotnik agrarne reforme, ki pa je preprečil, da bi se agrarna reforma izvedla v korist kmetom in po njihovih upravičenih zahtevah?

Mislimo, da je že s tem slučajem pojasnjena resnicoljubnost izjave ljubljanskega škofa. Potem se seveda tudi ne moremo čuditi, ako škof javno nastopa kot zagovornik lažnivega pisanja klerikalnih listov in prevarantske politike klerikalne stranke.

Razširjenje Sveta Zveze narodov in Anglija

Debata v britanskem parlamentu. — Važne izjave Chamberlainove. — Angleška delegacija v Ženevi ima proste roke.

b. London, 4. marca.

Na današnji seji spodnje zbornice je imel Chamberlain svoj z nanetostjo pričakovani govor o vprašanjih, ki se tičejo razširjenja Sveta Zveze narodov.

Uvodoma je Chamberlain naglašal, da mora stati zunanja politika izven strankarskega meteža in mora odgovarjati dejanskemu razpoloženju vsega naroda. V predležečem slučaju bo naletela britanska delegacija v Ženevi na vrsto različnih in nasprotnih idej in zahtev raznih držav. Če naj Zveza narodov pridobiva na vplivu in svobodi akcije, mora iti britanska delegacija v Ženevo ne samo, kot je dejal Briand da govori jezik nacijonalnih interesov, ampak da govori jezik Evrope in vsega sveta. Chamberlain obžaluje, da se je pojavil težavni problem sestave Sveta ravno v tem trenutku. Angleško javno mnenje se boji, da bi mogla debata o razširjenju Sveta ogrožati locarnske rezultate in da leži morda nekaj v ozračju, kar je nasprotno «fair play». Toda «fair play» bo zvezda vodnica za angleško odposlanstvo pri ženevskih razpravah.

Bistveno za locarnsko pogodbo je, da Nemčija dokaže svetu svoje miroljubne namene in da prizna varnostne garancije, ki so vključene v ženevskem statutu. Zato je potrebna posledica, da pride v Ženevo in da je nič ne sme prestrašiti, da ne bi ostala pri svojem namenu.

Edino vprašanje prvovrstne važnosti, ki se bo obravnavalo na marčnem zasedanju Zveze narodov, je uresničenje locarnskega pakta z vstopom Nemčije v Zvezo narodov. Sestava Sveta je podrejenega pomena. Jaz si ne dam vezati rok in, če se doseže v Svetu soglasnost za sprejem kakega novega člana, ne sme Anglija rušiti te soglasnosti. Ker sklepa Svet Zveze narodov enoglasno, nima ustvarjanje večine ali bloka držav v njem pravega pomena. Eno zagotovilo lahko dam zbornici: Nikdar ne bomo pomagali ustvarjati onih oboroženih taborov, ki so bili v preteklosti prokletstvo Evrope.

Velika Britanija se nikdar ni zavezala, da razen Nemčije, Zedinjenih držav in Rusije ne bi smela nobena druga država dobiti stalnega sedeža v Ženevi. Že štiri leta podpira Anglija špansko kandidaturo. Pozneje niso nastopile nobene nove okolnosti, ki bi dovolile angleški vladi, da izpremeni stališče napram tej kandidaturi.

Z aluzijo na Polisko je nato dejal Chamberlain, da prihaja v poštev pritegnitev neke države v Svet Zveze narodov, če bi posebne razmere zahtevale njeno navzočnost v Svetu, kjer bi mogla v sodružnem ozračju razpravljati in reševati svoje spore. Nemški poslanik je danes predlagal sestanek vseh dežel, ki so bile zastopane v Locarnu, pred otvoritvijo zasedanja Zveze narodov. Anglija je sprejela ta predlog.

Tu je vprašal Lloyd George: «Če ne pride na tem sestanku do nobenega rezultata, ali bo Anglija navzlic temu glasovala za sprejem še kakega drugega stalnega člana razen Nemčije?»

Chamberlain je odgovoril, da k svoji izjavi nima ničesar dostaviti. Angleška delegacija ne bo storila ničesar, kar bi moglo ogrožati locarnski pakt ali pa pri katerikoli državi izzvati utis, da se je podala ta država v past, ko je privolila, da postane članica Zveze narodov.

V debati je povzel kot prvi besedo **Macdonald**, ki je zahteval, da mora biti na tem zasedanju sprejeta samo Nemčija. Svet Zveze narodov se ne sme razširjati brez načrta od slučaja do slučaja, temveč se sme reformirati le po temeljito premišljenem načrtu.

Voditelj liberalcev **Lloyd George** je ostro polemiziral s Chamberlainom, kateremu je svarilno zaklical, naj svojega mojstrskega dela v Locarnu ne podre v Ženevi.

Konservativec lord **Hardington** je pozival zbornico, naj jasno pove, da mora biti v marcu samo Nemčija sprejeta v Svet.

Sir **Alfred Mond** je med živahnim protestom opozicije povdarjal, da je odpor v Angliji proti razširjenju Sveta Zveze narodov **močne germanofilske agitacije.** Namesto da stopi Anglija na stran Nemčije, naj raje pazi, da si ne odtuji Francije in Italije.

Končno je zbornica sprejela z 224 glasovi proti 124 predlog, da se debata zaključi. Kakih 100 vladnih in 70 opozicijskih poslancev se je vzdržalo glasovanja.

Ministrska kriza v Belgiji

n Bruselj, 1. marca.

Glasovi o ministrski krizi se vedno bolj množe. Liberalno in klerikalno časopisje že navaja podrobnosti, po katerih bi se moglo soditi, da se bliža pravcata politična kriza. V resnici so ti glasovi pretirani ali vsaj preuranjeni. Točno je le, da se že danes razmotriva o delni rekonstrukciji kabineta Poullet-Vandervelde, do katere pride najbrž že pred Veliko nočjo.

Vsi ministri, tako oni, ki bodo ostali v vladi, kot oni, ki se nameravajo umakniti, se strinjajo v tem, da se zdaj ne smejo izzivati politične težave in da se mora na vsak način zagotoviti končni uspeh stabilizacijskega načrta in monetarnega ozdravljenja. To je tudi mnenje vseh parlamentarcev.

Spričo takega razpoloženja se vprašanje vladine rekonstrukcije ne bo spravilo prej, dokler ne potrdi senat monetarnega načrta in ne bo efektivno podpisano inozemsko monetarno posojilo v znesku 150 milijonov dolarjev ter se ne izvedejo vsi koraki za valutno ozdravljenje.

Gotovo je tudi, da bo vlada počakala izglasovanje zakona o desetmesečni vojaški službi. Tako je pričakovati, da se načne vprašanje rekonstrukcije šele koncem marca.

Najprej bo treba imenovati ministra narodne obrambe. Najti pa bo treba tudi naslednika poljedelskemu ministru Van de Vyveru, ki je le nerad vstopil v socijalistično - klerikalni kabinet in se hoče zdaj umakniti iz osebnih razlogov. Van de Vyvere je med katoliki edina oseba, poklicana, da igra v parlamentu izven vlade odločilno ulogo, ki je leta in leta prinašala Woestu. Enotnost velike katoliške stranke je sicer enkrat za vselej uničena, vendar upa doseči Van de Vyvere vsaj začasno pomirjenje med sprtimi skupinami desnice.

Verjetno je, da se bo z njim umaknil tudi katoliški minister za kolonije Carton, ker mu ne prija vedno močnejša levičarska struja v vladi. Notranji minister Rolin - Jacquemyns se sicer še ne želi posloviti, vendar ga bodo skoro gotovo prisilili k odstopu socijalistični poslanci in senatorji, ki ga vedno ostre je kritizirajo. Finančni minister Janssen pa brzkone zaenkrat še ostane v svoji funkciji.

Na mesto odstopivših ministrov pridejo nove osebe iz vrst «katoliških demokratov» in socijalistov. Vsi katoliški ministri bodo Flamci ali celo izraziti flamski avtonomisti. Da ne izbruhne upor med valonskimi socijalisti, bodo morali biti novi socijalistični ministri izbrani med valonskimi parlamentarci.

Tako preustrojeni kabinet se bo mogel držati do prihodnjih volitev, če dobi zaupnico parlamenta. Poullet in Vandervelde razpolagata z nedvomno večino v poslanski zbornici, ki bo sicer nekaj manjša po rekonstrukciji, zato pa tem trdnejša. Vladin položaj bo nevaren samo v senatu, v katerem bodo odločali katoliški senatorji.

Vendar je splošno mnenje, da bo imela vlada tudi v zgornji zbornici potrebno večino in da bo sedanja koalicija socijalistov s «katoliškimi demokrati» ostala še dokaj časa na krmilu. Le nepričakovane finančne in gospodarske težave ali odpor senata proti levičarskemu kurzu bi mogel izzvati povsem novo situacijo, ko bi morali liberalci razmišljati, ali ni nastopil trenutek, da revidirajo svoječasni sklep za načelno opozicijo.

Radićeva inkvizicija na Hrvatskem

r. Zagreb, 6. marca.

Persekucije naciionalnega učiteljstva na Hrvatskem in v Slavoniji se izpreminjajo v pravcato inkvizicijo. Od dne do dne naraščajo premestitve, odpusti in sistematične šikanacije. V ministrstvu prosvete očividno posluje posebna preiskovalna klapa, ki marljivo preiskuje obisti hrvatskega učiteljstva, njegovo politično pripadnost ter učlanjenost v UJU. Zadostuje, da je učitelj naročen na glasilo UJU «Jedinstvo» ali na «Narodno Prosvjeto», in že je kvalificiran kot nezanesljivec in je lahko pripravljen na brezobzirno premestitev.

Doslej so na Hrvatskem in v Slavoniji deloma premeščeni in deloma «smenjeni» že vsi šolski nadzorniki, z njimi vred pa *nad 500 učiteljev in učiteljic, članov UJU.* A kakor se čuje, je danes *že zopet dospelo okrog sto premestitvenih dekretov*, s katerimi Radić preko hribov in dolin razmetuje nacionalno učiteljstvo kakor lutke, obenem pa naravno vsa boljša mesta izpopolnjuje s svojimi privrženci.

V Beograd hitijo številne pritožbe učiteljev, učiteljic in nadzornikov, ki z ogorčenjem slikajo nečuveno divjanje prosvetnega ministra Radića in poslovanje njegovih zaplečniških sovjetov. Izvršni odbor UJU je pod pritiskom množečih se protestov prisiljen zahtevati, da se radićevska inkvizicija v prosvetnem ministrstvu takoj ustavi, *sicer bo treba sklicati izredno glavno skupščino Udruženja* ter storiti najodločnejše korake v javnosti, pri vseh merodajnih krogih in tudi pri vladarju.

Persekucijski kaos na Hrvatskem in v Slavoniji je v polnem teku, toda učiteljstvo nikakor ni preplašeno, kakor si je nadejal Radić in drugi reakcijonarni emisarji njegovega režima, marveč samo do skrajnosti revoltirano in odločeno, da odbije vse napade na učiteljsko zavednost in njihovo državljansko svobodo.

Danes poročajo iz Beograda, da je izvršni odbor UJU izročil vsem merodajnim faktorem energičen dalji protest, ki ga objavljajo tudi vsi beograjski listi, a izven dvoma je, da bo Radićeva inkvizicija nad jugoslovenskim nacijonalnim učiteljstvom kmalu našla odziv tudi v Narodni skupščini. Glavno svojo zaslombo ima nacijonalno učiteljstvo seveda pri samostojnih demokratih, dočim druge stranke izvzemši morda davidovićevce kažejo precejšno pasivnost.

Politične beležke

+ **Klerikalno lopovstvo.** Kakor znano, je ljubljanski škof napisal v svojem listu «Domoljub» pamflet proti tedniku «Domovini» in ostalim sam. demokratskim listom. V tem svojem članku nastopa škof kot agitator za klerikalno stranko in njene liste, kar izrablja sedaj «Domoljub», da proglaša škofovo strankarsko hujskanje kot — mnenje katoliške cerkve! Pod naslovom «Cerkev je govorila» piše namreč «Domoljub»: «Kdor še ni prebral uvodnega članka, ki ga je napisal prevzvišeni nadpastir o «Domovini», naj to gotovo stori. Boj proti svobodomiselnemu časopisju, ki je začelo čisto po načrtu polagoma in na odkrit, še večkrat pa na skrit način zavajati ljudstvo v brezverstvo in nemoralno življenje, je danes še posebno postal verska zadeva, zadeva naše vesti in odgovornosti pred Bogom. — Naš prevzvišeni nadpastir, ki je vedno in povsod nastopil proti vsaki verski in moralni nevarnosti se je tudi to pot pred Bogom čutil dolžnega, da kot višji pastir naših duš opozori ljudstvo na nevarnost, ki mu grozi od brezverskega tiska.» Škof brani v svojem članku klerikalno stranko in klerikalne poslance, njihovo delo v skupščini, nastopa kot nasprotnik agrarne reforme, se poslužuje očividnih resnic, «Domoljub» pa proglaša to kot sodbo cerkve. Ali je sploh mogoča večja profanacija katoliške cerkve?! Ali ni to najostudnejša zloraba cerkve? V svojem članku ne more škof navesti niti enega primera, da bi naše časopisje zagovarjalo brezverstvo ali pa skušalo pobijati kake verske resnice in trdi le na splošno, da je v «Domovini» našel sovraštvo proti veri in cerkvi, «Domoljub» pa proglaša škofovo politično strankarsko grupo in njegove nedokazne trditve, za — versko zadevo. Klerikalno lopovstvo je res brezprimerno. Ali ni zmožno tako hujskanje in taka zloraba vere in cerkve, da vzame cerkvi zadnji ugled? Ali ne more dati tako identificiranje cerkve in politične agitacije povod zahtevi po čim prejšnji ločitvi cerkve od države? Ako je cerkev klerikalna stranka ali pa klerikalna stranka katoliška cerkev, kako pride država do tega, da vzdržuje s svojimi sredstvi klerikalno stranko? Kako pridejo pristaši neklerikalnih strank do tega, da plačujejo z davki agitatorje klerikalne stranke? Treba bo tu nekoliko razčiščenja! Ali bo to všeč blagoslovljenim klerikalnim agitatorjem, je seveda drugo vprašanje.

+ **Mariborska «Straža» prenehа izhajati.** Iz Maribora nam poročajo: Že par dni se je govorilo v zaupnih klerikalnih krogih o tem, da bo znano klerikalno glasilo v Mariboru «Naša straža» s 1. aprilom prenehalo izhajati. Ta vest se sedaj potrjuje. Deficit «Straže» je postajal vedno ogromnejši, povrh pa je še prišel pritisk iz Ljubljane, češ, da dela «Straža» nepotrebno konkurenco «Slovencu», ki ga klerikalci sedaj na vse načine vsiljujejo. Tudi je bila Ljubljančanom «Straža» včasih že premalo klerikalna in papeška. Mesto «Straže» bodo «Slovenskemu gospodarju» dodali tedensko ilustrirano prilogo, ki jo tiska ljubljanska škofovska tiskarna. Mariborski klerikalci so radi «ljubljanskega» terorja zelo ogorčeni, toda ne morejo si pomagati. Kakor zatrjujejo poučeni klerikalni krogi, je to posledica starega nasprotstva med Štajerci in Kranjci, ki se kljub «nedeljivi» klerikalni Sloveniji ne morejo sporazumeti in to tem manj, ker hoče Ljubljana samo komandirati, Mariborčani in Štajerci pa morajo biti lepo pridni, sicer se jim še lahko zgodi, da jih «izključijo».

+ **Posl. Klekl preklicuje.** Poročali smo, da je posl. Klekl izjavil v Narodni skupščini, da so duhovniki poslanci na podlagi cerkvenih predpisov, po želji in pristanku sv. stolice in po naredbi škofov ter da bodo ostali poslanci toliko časa, dokler bodo škofi to dopuščali, ker se nimajo pokoriti nikomur drugemu, kakor cerkvenim predpisom in svojim cerkvenim poglavarjem škofom. Ta izjava je zbudila seveda veliko pozornost v skupščini, ker je posl. Klekl s tem povedal, da mu ima tudi v politiki ukazovati samo škof, ne pa ljudstvo, ki ga je izvolilo. Jasno je, da so klerikalci začeli takoj demantirati pomen malo previdne Kleklove izjave. Kakor poroča «Politika», izjavljajo klerikalci, da je posl. Klekl skušal govoriti srbski, ker pa ne zna dobro srbski, je nekatere svoje besede tako stiliziral, da so se mogle tolmačiti drugače, kakor pa je hotel povedati. Ta izgovor je seveda malo verjeten, saj je župnik Klekl že par let klerikalni poslanec in kdo naj bi verjel, da se tekom let v Beogradu ni privadil toliko srbščini, da bi ne mogel jasno izražati svojih misli? Nam je sicer prav, da klerikalci demantirajo sedaj posl. Klekla in da tudi sam posl. Klekl skuša demantirati to, kar je izjavil. V «Politiki» izjavlja namreč poslanec Klekl, da je hotel samo konstatirati, da morajo dobiti duhovniki katoliške cerkve po cerkvenem zakonu, kanonu 139, § 4, dovoljenje svojega škofa, ako hočejo nastopiti pred narodom kot kandidati za narodne poslance. V bistvu med obema izjavama ni mnogo razlike. Ako smejo biti katoliški duhovniki samo s privoljenjem škofa poslanci, potem je tudi jasno, da morajo kot poslanci delati samo to, kar škof hoče, ker lahko vsak trenutek svoje dovoljenje prekliče. Saj škofovo dovoljenje ni zgolj sama formalnost, ampak je predvsem v zvezi z bistvom dela onega poslanca, ki mora imeti tako dovoljenje. Mi smo namreč popolnoma prepričani, da bi škof svoje dovoljenje prav gotovo preklical, ako bi se kak poslanec-duhovnik zavzemal za izvedbo agrarne reforme na škofovih veleposestvih, kakor bi to zahtevalo ljudstvo. Iz tega sledi, da katoliški duhovnik v izvrševanju poslanskih dolžnosti ni popolnoma svoboden in vezan samo na zahteve in potrebe svojih volilcev, ampak da je predvsem odvisen od volje svojega škofa. Tega tudi demanti posl. Klekla ni ovrgel.

+ **Klerikalno narodnjaštvo.** V obrambi svojega krušnega in duševnega očeta ljubljanskega škofa je napisal včeraj «Slovenec», da se je slovensko svobodomiselstvo vezalo z Nemci, ko je slovensko ljudstvo stalo v ostrem odporu proti Dunaju. To trdi glasilo tiste stranke, ki je pred vojno omogočila, da so dobili v ljubljanskem občinskem svetu Nemci na podlagi nedemokratskega volilnega reda svoje zastopstvo, ki se je l. 1914. eksponirala v nezaslišani meri v gonji proti jugoslovensko mislečim elementom, ki je od nekdaj preganjala vse, kar se ni navduševalo za cesarski Dunaj in njegovo Apostolsko Veličanstvo. Trditev, da se je slovensko svobodomiselstvo kdajkoli vezalo z Nemci, je prav tako malo osnovana, kakor trditev, da brani škof prave koristi slovenstva, ko se izpostavlja za klerikalno stranko. Dejstva govore vse kaj drugega in ovrgle jih ne bodo niti «Slovenčeve» laži pod protektoratom ljubljanskega škofa.

Celjski občinski svet

Celje, 5. marca.

Za današnjo občinsko sejo je vladalo zopet precejšnje zanimanje. Galerija je bila dobro zasedena. Po otvoritvi seje je župan dr. Hrašovec odgovarjal celo uro na razne interpelacije, ki so bile vložene na prejšnji občinski seji. Pojasnila se je zadeva glede odprodaje starega materijala iz mestne elektrarne, ki se bo odslej prodajal v večjih količinah ter na podlagi razpisa dražbenim potom. Občinski odbornik g. Koren je interpeliral na zadnji seji, zakaj se je tvrdki Kirbisch odpovedal električni tok. Župan je prečital tozadevni dopis g. Kirbischa, ki zahteva od občinskega sveta celo zadoščenje, ker se je proti njemu sodno postopalo! Iz poročila mestne elektrarne, ki je bilo prečitano, je posneti, da so pri električni napeljavi gospodarskega in stanovanjskega poslopja bile ugotovljene nerednosti še izza leta 1924. Priključile so se brez vednosti mestne občine in brez vsakega števca električne žarnice, priklopili električni stranski vodi brez varovalk ter se je uporabljal za instalacijo ukradeni materijal. Sodišče je sicer oprostilo Kirbischa, ker se mu ni moglo dokazati, da se je ukradeni materijal uporabljal z njegovo vednostjo. Nekaj podobnega pa je dokazano, da je bilo nekaj materijala ukradenega in da se je instalacija vršila brez vednosti mestne občine in je moral g. Kirbisch del škode že poravnati, drugi del bo pa še poravnal. Občinski odbornik gosp. Koren se je zadovoljil z odgovorom, ker mestna občina pri tem ne sme trpeti nobene škode. Glede Korenjakovega paviljona na Kralja Petra cesti je bilo sklenjeno, da bo župan interesente opozoril na svoječasni sklep občine, da mora svojo stavbo v slučaju, da se stavbišče proda, takoj zopet podreti. Tudi se mu je dovolila zgradba samo kot prodajalna prekaljenega mesa. Na interpelacijo občinskega odbornika Rebevška glede graditve drugega vodnjaka v mestni klavnici je pojasnil župan, da so tozadevna dela že razpisana, da se bo pa postavil vodnjak šele na pomlad.

Nato se je oglasil k besedi občinski svetnik dr. Goričan in je zahteval, da se glasuje o predlogu zadnje občinske seje, namreč, naj se izreče županu dr. Hrašovcu radi prepoznega sklicanja izredne seje nezadovoljstvo. Občinski odbornik g. dr. Kalan je ugotovil v formalnem oziru, da se v smislu paragrafov 20 in 21 poslovnega reda sploh ne more glasovati o tem predlogu, ker ni bil predložen pismeno začetkom današnje občinske seje in ker ni bil podpisan najmanj od četrtine občinskih odbornikov. Župan je izjavil, da hoče kljub temu pripustiti glasovanje, da ne bo izgledalo, kakor bi se bal glasovanja o nezadovoljstvu. Sam je že tudi priznal v zadnji občinski seji, da morda v formalnem oziru pri sklicanju občinske seje ni postopal natančno po statutih, ker je bilo do sedaj udomačeno, da je skliceval seje po potrebi, ne pa mesečno. Statut tudi ne predvideva pravice, da bi mogli občinski odborniki izrekati županu tozadevno nezadovoljstvo ali nezaupnico, ker je odgovoren v tem oziru le višjemu upravnemu oblastvu. Hoče pa biti širokogruden in zato dopušča glasovanje.

Nato je glasovalo za predlog dr. Goričana, naj se izreče županu radi tega, ker ni pravočasno sklical občinske seje, nezadovoljstvo, od 33 občinskih odbornikov, kolikor jih šteje mestna občina celjska, samo 15 občinskih odbornikov. Za predlog so glasovali samo občinski odborniki NRS, NSS in en član SLS kluba.

Nato je prešel župan na prihodnjo točko dnevnega reda, k poročilu fin. in gospodarskega odseka. Svoječasnemu popravilu Kapucinskega mostu prispeva okrajni zastop 40 tisoč dinarjev. Mestnemu fizikusu se odkaže na mestnem magistratu poseben uradni prostor, ki se primerno opremi. Oprostitev od cestne naklade se raztegne na prošnjo Zveze slovenskih trgovcev v Celju tudi na vagonske in polvagonske pošiljke blaga, ki se v skladišču na kolodvoru iztovorijo in potem zopet natovorijo ter ne pastrajo ceste. V poštev pridejo Zveza slovenskih trgovcev, Zadružna zveza, Sloga in Sladkor-Union. Za mesarje stojničarje se preskrbi za shranjevanje stojnic primeren prostor ter so morali muzejski lokal izprazniti. Glede odkupa posestva ob Kapucinskega mostu, ki je last krajnega šolskega sveta celjske okolice, naj se doseže ugodnejši pogoji. Občinski svet je ob priliki proračunske debate sklenil, da se od 22 odstot. občinske davščinee na prenočnino, ki se mora odplačevati za vzdrževanje gostilničarske šole, uporablja nekaj za obrtno šolstvo sploh, ker je tozadevni gostilničarski sklad že precej narasel. Veliki župan je tozadevni predlog odklonil, občinski svet ima sicer pravico, da se pritoži na ministrstvo, sklene pa, da to opusti.

Mestna celjska občina otvori na prostoru, kjer se bo zidala nova celjska osnovna šola na Dolgem polju, cesto, ako bo za dovoz stavbenega materijala potrebna. Odobri se pavšaliranje užitnine za leto 1926 v znesku 40.000 Din.

Župan dr. Hrašovec in finančni referent dr. Božič sta poročala o seji klubovih načelnikov, na katero sta bila tudi povabljena oba celjska polkovnika kot zastopnika vojaške oblasti. Razpravljalo se je o odprodaji vojaških objektov. Tozadevni predlog na vojno ministrstvo se obnovi ter odpošlje po celjski vojaški komandi.

Ker je večina občinskih odbornikov izrazila željo, da se radi pozne ure seja nadaljuje prihodnjič, je župan zaključil sejo in bo sklical prihodnjo drugi teden.

Naši kraji in ljudje

Ivan Velkavrh †

50.000 Din za narodne in dobrodelne namene.

Včeraj dopoldne je preminul v Ljubljani v visoki starosti 82 let g. Ivan Velkaverh, bivši nadporočnik v pokoju. Ime tega čestitljivega in plemenitega moža, ki se je svoječasno živahno udejstvoval v narodnem in političnem življenju v Ljubljani, je bilo že dolga leta pozabljeno v javnosti in le redko je bilo število onih, ki so mu z obiski lajšali težko gorje. Že nad 15 let je bil namreč popolnoma slep in je živel skromno v svoji vili na Resljevi cesti. Kljub temu pa se je do smrti živahno zanimal za vse važnejše pojave in dogodke v našem narodnem življenju in se izredno veselil vsakega napredka. Z veseljem je vedno podpiral narodna in dobrodelna društva in se jih z lepimi volili spomnil tudi v svoji oporoki. Zapustil jim je namreč skupno 50.000 dinarjev.

Pokojni Velkaverh je bil rojen leta 1844 v Ljubljani. Po gimnazijskih letih se je posvetil vojaškemu stanu in je služil pri raznih slovenskih polkih do leta 1884., ko je šel radi težke nezgode kot nadporočnik v pokoj in se za stalno preselil v svoj rojstni kraj. Na takratnih manevrih mu je namreč močno oslabel vid in je na stara leta končno popolnoma oslepel. Ponovno je bil izvoljen na narodno-naprednem programu za ljubljanskega občinskega svetnika in je kot tak z veliko marljivostjo sodeloval v raznih odsekih, posebno v komisiji za olepšanje in ustanovitev mestnih naprav. Po mišljenju je bil odločen narodnjak in to tudi kot bivši avstrijski aktivni oficir. Kjerkoli je le mogel, je ustanovil med našimi vojaki pevske zbore, ki so gojili samo narodne pesmi in jih podpiral tudi finančno. Mladini je bil vedno naklonjen dobrotnik, siromakom dobrotljiv zaščitnik.

Pokojni Ivan Verlkaverh je zapustil precej lepo premoženje. Razen legatov svojim sorodnikom se je z lepim zneskom 50.000 Din spomnil tudi raznih ljubljanskih narodnih in dobrodelnih društev. Med drugim je zapustil: Ciril-Metodovi družbi 4.000 Din, Glasbeni Matici 2.000, za mestne uboge 4.000, za slepe vojne invalide 4.000, za otroško varstvo 4.000, za Podporno društvo za visokošolce v Pragi 2.000, za Radogoja 2.000, za dijaško kuhinjo »Domovino« 2.000, za Jugoslovensko Matico 2.500, za Dečji dom 4.000, za zvonove v Št.-peterski cerkvi 2.000, za zvonove v Štepanji vasi 2.000 Din. S svojim plemenitim činom si je postavil sam najlepši spomenik.

Bodi vrlemu rodoljubu - trpinu lahka domača zemljica, ki jo je tako ljubil!

Več sto oblek,

plaščev in ulstrov za pomlad po najnovejši modi, iz finega angleškega sukna je izgotovila in nudi svojim cenj. odjemalcem po **brezkonkurenčnih cenah** tvrdka

Drago Schwab, Ljubljana.

Poverjenikom Vodnikove družbe na deželi

Ali ste že odgovorili na okrožnico Vodnikove družbe, v kateri se Vas je prosilo, da prevzamete poverjeništvo v Vašem kraju? **Če še niste, storite to takoj!**

Poverjeniki, ki so že porabili vposlane bloke, **naj zahtevajo nove,** da se jim pošljejo. Opozarjamo, da je odrejen za vpisovanje članov kratek rok.

Kjer še niso osnovana poverjeništva, prosimo, **da se javijo prijatelji Vodnikove družbe kot poverjeniki** in zahtevajo potrebne tiskovine.

Javna poverjeništva Vodnikove družbe v Ljubljani

V Ljubljani vpisujejo člane Vodnikove družbe sledeča javna poverjeništva: **Tiskovna zadruga, Št. Jakobska knjižnica, Dvorska knjižnica in Simon Gregorčičeva knjižnica.** Ker bo trajalo vpisovanje le kratek čas, se prosijo vsi interesenti, **da se čimprej vpišejo kot člani pri omenjenih poverjeništvih.** Članarina znaša letno **20 Din** za katere prejmejo člani **4 knjige,** od teh veliko pratiko z raznovrstno zabavno in poučno vsebino, dve knjigi pripovedne vsebine ter eno knjigo poučne vsebine. **Naj ne bo ni kogar, ki bi ne bil član Vodnikove družbe!**

Tovarišu Cigoju v slovo

Bil je mož...

Ne moremo ga prištevati vrstam mož, o katerih poroča svetovna zgodovina, tudi ne možem, katerih imena se blestijo v zlatih albumih znanstvenih akademij. Bil je skromen, preponižen strokovni učitelj, toda mož dela — neumornega dela — ta naš tovariš Cigoj, ki je dne 4. marca za večno zaprl svoje, od napornega dela in težke srčne bolezni trudne oči.

Ernest Cigoj se je rodil 22. avgusta 1863. v Ljubljani. Njegova rodbina je izhajala iz Černič pri Gorici. Po dovršeni nižji realki v Ljubljani se je učil 4 leta umetnostnega mizarstva in obiskoval nato drž. obrtno šolo v Gradcu. Dovršil je na to še Tehniški obrtni muzej na Dunaju, kjer je posečal oddelek za ornamentalno kiparstvo, za umetno mizarstvo in risanje za stavbno in pohištveno mizarstvo.

Po pridobljenem absolutoriju na tehnološkem obrtnem muzeju na Dunaju l. 1888. je prevzel za kratko dobo vodstvo večje tvrdke za stavbno in pohištveno mizarstvo v Ljubljani. Še isto leto je bil imenovan za strokovnega učitelja za mizarstvo in rezbarstvo na ravnokar ustanovljeni »Strokovni šoli« v Ljubljani. Na tej oziroma poznejši Višji obrtni in sedanji Tehniški srednji šoli je poučeval pohištveno in stavbno mizarstvo, strokovno risanje za mizarje in strugarje, tehniška dovrševalna dela, geometrijsko, tehniško-konstruktivno, prostoročno in dekorativno risanje. Razen tega je predaval in učil dolga leta na javni risarski šoli in na različnih tečajih. Iz te množice predmetov, ki jih je poučeval tekom 37 let, včasih do 50 in več ur na teden, je pač razvidna njegova strokovna uporabnost in visoko strokovno znanje.

Vkljub zelo napornemu in vestnemu delu v šoli je delal naravnost neverjetno mnogo izven šole. Vršil je do skrajne možnosti takrat najvažnejšo nalogo zavoda, namreč pospeševanje lokalne industrije, predvsem malega obrta. Prelistal sem šolska izvestja zavoda od l. 1891-92 dalje in prav maloštevilna so izvestja, kjer ne bi bil imenovan rajnki Cigoj pod rubriko »Slovstveno in strokovno delovanje učiteljskega osobja«. Visoko je število v izvestjih navedenih načrtov, a ogromno bo sigurno število nejavljenih načrtov, ki jih je izvedel. Navedeni so tu načrti za najrazličnejše pohištvo bodisi emaliirano, bodisi z intarzijami, načrti za nagrobne ograje, vrata, lestence, okvirje, lepotična omrežja itd.

Cigoj ni risal samo načrtov, ampak je mnogo predmetov sam lastnoročno izdelal. Bil je predvsem naravnost mojster v intarziji. Vsa intarzijska dela v magistratni dvorani so bila od njega lastnoročno izvršena. Nadalje je bil neprekosljiv mojster v risanju. Marsikdo ni hotel verjeti, da so bile njegove risbe res izvršene prostoročno. O tem sem se sam prepričal, ko sem pred leti mnogokrat občudoval njegove risbe raznih, na Mirju izkopanih predmetov iz dobe rimske Emone. Delal je neumorno in moral je delati, da je preskrbel svojo številno rodbino.

Poznal sem rajnkega Cigoja pač že daljšo dobo, a v očji dotik sem prišel z njim šele leta 1918. Občeval sem ž njim mnogo v šoli in izven šole, pa tudi večkrat v zadevah Probude, kateri je bil vedno zvest somišljenik in sodelavec. Bil je odkritosrčen tovariš in prijatelj. V družbi je bil mnogokrat vesel, posebno če mu je kaka stvar dobro uspela. Smejal se je včasih prav iz srca, toda nenadoma je umolknil. Nekaka trpkost mu je zasenčila obraz in molčal je. Trle so ga skrbi, a še mnogo bolj ga je bolelo zapostavljanje, ki ga v resnici ni zaslužil. Bolelo ga je neizmerno, da se je večina njegovih kolegov z Dunaja z isto, ali celo manjšo strokovno izobrazbo že davno ponašala z naslovom »profesor«, ki je pač v takratni dobi nekaj štel, a on ga ni dobil, četudi je imel zavest, da ga je zaslužil s svojim znanjem in delom. Akoravno je bil v prvih letih glavna opora zavoda. Ta bol in prenaporno delo sta ga spravila v prezgodnji grob.

Prijatelj Cigoj! Prebolel si i to bol; ne tarejo Te več pozemske skrbi! Mirno si lahko zrl smrti v obraz v zavesti, da Tvoje življenje ni bilo brezplodno, da je bilo le dolgo, neprekinjeno delo. Na Tvoji zadnji poti, Te bodo spremljala hvaležna srca Tvojih brezštevilnih učencev, ki si jim bil dober, blagohoten učitelj. Mi, Tvoji tovariši, Ti kličemo v zadnji pozdrav: »Spavaj mirno, zaslužil si počitek, saj si bil — mož dela. **D. V.**

Predavanje o Carzanski aferi v Gradcu

(Polkovnik Lacome hoče pojasniti nagibe za «izdajstvo» dr. Pivka.)

»Grazer Volksblatt« priobčuje to-le notico:

»O izdajstvu pri Carzanu se je mnogo pisalo in govorilo, ne da bi bili zadostno pojasnjeni pravi nagibi, ki so napotili bivšega nadporočnika v r. dr. Pivka k tej brezprimerni feloniji. Njegov takratni bataljonski poveljnik polkovnik Lacome bo sedaj imel na vsestransko zahtevo predavanje o tem dramatsko in psihološko zanimivem dogodku v soboto 6. t. m. ob 18. v viteški dvorani. Nadporočnik Pivko, Slovenec iz Maribora, si je do poletja 1917. z neustrašenim in premišljenim žrtvovanjem svoje osebe pridobil zlasti v ljutih bojih za Col di Lana, južno od Bruneka, priznanje častnikov in moštva in je veljal za enega najsposobnejših in najboljših oficirjev. Uplivu njegove žene, sorodnice enega najodličnejših čeških emigrantov, se je posrečilo ga pridobiti, da se je odločil za izdajstvo. S prevdarkom in metodično se je Pivko pripravljal na to dejanje in po večtedenskem, nadvse nevarnem delu se mu je posrečilo, da je stopil v tesne stike z Italijani, napravil lastno posadko z uspavajočimi sredstvi nesposobno za obrambo in spravil v naše postojanke dve italijanski brigadi. Tirolska fronta bi nesporno postala žrtev tega naklepa, ako bi se ne bilo posrečilo prevdarnemu in hrabremu nastopu naših čet, zlasti Dunajčanov in Bosancev, ki jih je podpirala štajerska artiljerija, po večdnevnem boju mož proti možu odrezati v naše pozicije vdrle Italijane, dasi so bili v premoči, in jih večinoma zajeti. Ta z vojaškega in psihologičnega stališča **velezanimiv dogodek,** ki je bil med vojno skoraj neznan, ker so merodajni krogi skrbno skrivali to **velikopotezno** »izdajalsko« afero, najde v polkovniku Lacome najbolj poklicanega interpreta.«

O tem predavanju bomo jutri izčrpno poročali, na kar posebno opozarjamo naše čitatelje, ker vemo, da so vsi čitali velezanimivo dr. Pivkovo knjigo »Carzano«.

Ženin za „hec" pred sodiščem

Fant od fare! Zdrav, močan in krepak. Prišel je predpust. Treba je bilo poiskati nevesto. Prosil je dva zaupna moža za priči, nakar so na Treh kraljev dan odšli na pot in obšli tri fare. Bili so v različnih hišah snubit. V nekaterih so bila srca deklet že oddana; v drugih so stariši določili svojim dekletom druge ženine, drugje zopet dekleta niso ugajala snubaču.

Drugi dan so nadaljevali svoje potovanje in prišli v sosedno vas. Pri kosilu se je eden izmed njih v gostilni spomnil, da je v vasi luštno dekle. Ženin in obe priči so si jo šli takoj ogledat. Dekle, zdravo in veselo, je bilo izredno srečno, ko je zvedelo za namen prihoda snubačev. Vesela je bila takega ženina, sprejela je takoj njegovo ženitno ponudbo, nakar je sledila pojedina. Seveda tudi pijače ni manjkalo in pojedli so marsikateri kos svinjine in dosti klobas.

Zvečer sta se ženin in nevesta v mraku sešla v veži. Mladi ženin je začel takoj nagovarjati svojo nevesto, naj mu kot bodočemu ženinu izkaže ljubezen, češ, da noče kupiti mačka v žaklju. Besedam so sledila dejanja.

Toda ženin in nevesta sta napravila račun brez krčmarja. Ženinova mati, ki ima precejšnje posestvo, ni bila zadovoljna z nevesto, ki si jo je izbral njen sin in mu tudi ni hotela izročiti posestva, kakor je on želel. Ženin pa se seveda brez posestva ni mogel ženiti. Posledica je bila, da sta nevesta in oče napravila na sodišče ovadbo zoper ženina in obe njegovi priči radi goljufije in onečaščenja pod obljubo zakona, češ, da so obtoženci snublenje inscenirali samo iz »heca«, da bi se na lahek način in na tuj račun pošteno najedli in dobro napili.

Ponesrečena »ohcet« je tako prišla končno pred sodnijo, kjer je povzročila salve smeha. Na podlagi izpovedb zaslišanih prič in zagovorov obtožencev je prišel sodnik do prepričanja, da so šli obtoženci, ki so na dobrem glasu, snubit v resnem namenu in da so v resnici iskali nevesto tudi pri ovaditeljici. Strogi sodnik se je sicer uveril, da je obtoženec zapeljal nevesto pod obljubo zakona, vendar ga kljub temu ni obsodil kakor je pričakovala ovaditeljica. Nevesta se je namreč kmalu potem poročila z drugim fantom in je obtoženi ženin imel lahek izgovor. Obljube namreč ne bi mogel držati, tudi če bi jo hotel.

Kakor se nam poroča, je bil ženin popolnoma zadovoljen z razsodbo. Zadovoljna pa je z njo lahko tudi nevesta, ki si je tako hitro izbrala drugega ženina.

Tak je bil tragikomičen konec ponesrečene ekspedicije snubača in njegovih prič.

Danes ob 4., ½6., ½8. in 9. uri. Senzacija nad senzacijo!

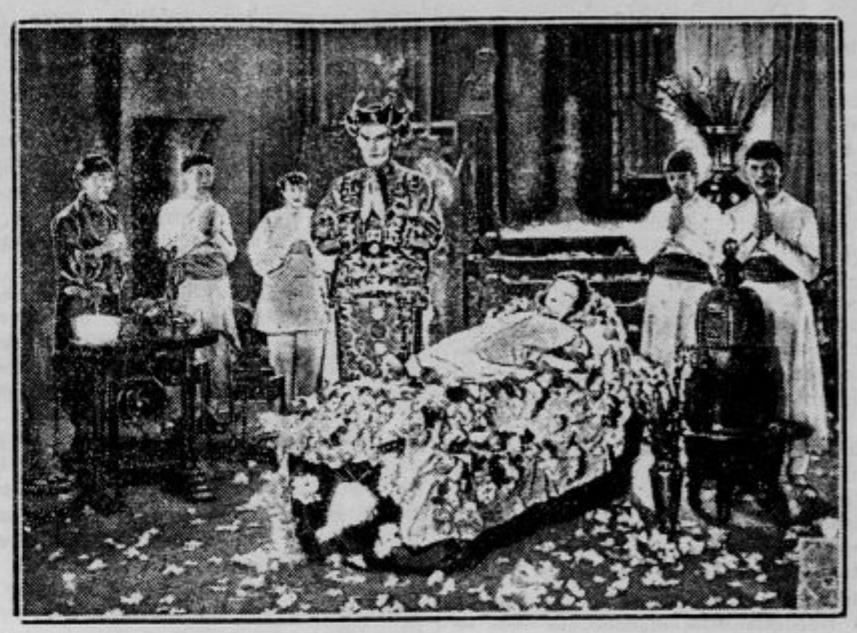

Krasna scena iz najbolj čitanega romana baronice Elizabete pl. Heyking:

PISMA, KI GA NISO DOSEGLA

V glavnih vlogah odlični filmski igralci kot **Bernhard Götzke** (nepozabni Joghi iz velefilma „Indijski nagrobni spomenik"), **Marcella Albani** (znana in priljubljena iz filma „Guillotine"), **Albert Bassermann** veliki nemški umetnik, **Manja Čačeva, Nien Son Ling** (pravi Kitajec), **Viljem Diegelmann, Alf Blütecher.**

Film, ki je uvrščen med filmske velikane.

Predprodaja vstopnic od 10.—12. in od 2. dalje. Cene navadne.

Kino „LJUBLJANSKI DVOR" 1373-a Telefon 730

Prednaznanilo: **„Princesa in klovn"** monumentalni francoski velefilm.

Gunnar Tolnäs

Pride v kino „Dvor"

Od danes dalje

grandijozen historični film

„YOLANDA"

Fantastična ljubav kneginje Marije Burgundske in Maksimiljana Avstrijskega. — Pojav princese na ljudsemnju v Basu kot — meščanka Yolanda. Slučajno srečanje z Maksimiljanom. — Viteški turnir. — Maksimiljan v ječi. — Interesi Burgundije in Francije prisilijo Marijo v zakon s sinom Louisa XI. — norcem. — Strašne duševne muke Marije. — Odkritja grozodejstva zločinca Louisa XI. — Prelivanje krvi na bojišču. — Maksimilianova pomoč Mariji — Louis XI. ga obsodi na smrt na vešalih. — Smrt burgundskega vladarja — Drzen beg obeh ljubečih z franc. dvora. — Združitev Maksimiljana z Marijo Yolando

Predstave trajajo po 2. uri in se vrše ob 3., 5., 7. in 9. **Kino IDEAL**

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama

Začetek ob 20. uri.

Sobota, 6.: ob 15.: Pegica mojega srca». Dijaška predstava po znižanih cenah. Izv.
Nedelja, 7.: ob 15.: «Zapeljivka». Ljudska predstava po znižanih cenah. Izv. Zvečer zaprto.
Ponedeljek, 8.: «Deseti brat». Red E.
Torek, 9.: Zaprto.
Sreda, 10.: «Obrt gospe Warrenove». D.

Ljubljanska opera

Začetek ob pol 20. uri.

Sobota, 6.: «Večni mornar». F.
Nedelja, 7.: Ob 15. uri: Žongler Naše ljube Gospe. Ljudska predstava. Znižane cene. Izven. — Ob pol 20.: Grofica Marica. Izven. (Premijera.)
Ponedeljek, 8.: Zaprto.
Torek, 9.: «Žongler Naše ljube Gospe». A.
Sreda, 10.: «Večni mornar». C.

Mariborsko gledališče

Začetek ob 20.

Sobota, 6.: «Hlapec Jernej in njegova pravica«.. A. Zadnjič v sezoni. (Kuponi.)
Nedelja, 7.: «Prešernova proslava».

Marijonetno gledališče «Atena» v Ljubljani.

Sobota, 6.: «Trojčki iz Damaska». «Ujeti medved».
Nedelja, 7.: «Trojčki iz Damaska». «Ujeti medved».

Premijera Grofice Marice v Ljubljani. Kalmanova opereta «Grofica Marica», ki je dosegla povsod veliko popularnost in največje število uprizoritev izmed vseh operet, kar se jih je zadnja leta izvajalo, se uprizori v ljubljanski operi prvič v nedeljo, 7. t. m. ob pol osmih zvečer. Če se katero delo po svetu toliko igra, mora imeti gotovo za to svoj tehten vzrok in svojo vrednost «Grofico Marico» so peli na Dunaju 750 krat. Njene uprizoritve na velikih in malih gledališčih dosegajo število 300 do 500 in v najmanjših gledališčih v eni sezoni 40 do 50. Opereta se igra po nemških, avstrijskih, čeških, poljskih, rumunskih, italijanskih in drugih odrih. Pri nas nastopi v naslovni ulogi ga. Poličeva, dirigira pa dr. Švara. Prodaja vstopnic pri dnevni blagajni v operi.

Opozarjamo na razstavo akad. slikarja Slavka Tomerlina v Jakopičevem paviljonu. Razstavljena so olja in nekaj akvarelov: skupine, portreti in krajine. Razstava je odprta samo še danes, v soboto, in se zatvori v nedeljo zvečer.

Marijonetno gledališče Atena v Narodnem domu uprizori v soboto in nedeljo, dne 6. in 7. marca, obakrat ob 5. popoldne Trojčke iz Damaska, ki so že prvič želi obče priznanje. Ta svojevrstna italijanska lutkovna igra, kjer se v Bagdadu začudeno snidejo Harlekin, Fakanapa in Pantalon, se odlikuje po izbrani umerjenosti in originalnem poteku dejanj. Za tem sledi Poccijev **Ujeti medved**, ki bo posebno otrokom ugajal in jim izvabljal obilo smeha. Cene običajne. Predprodaja vstopnic eno uro pred začetkom vsake predstave v mali dvorani Narodnega doma.

Koncert Orkestralnega društva

(V Unionu, dne 5. marca.)

Agilno in v bodro razrast stremeče Orkestralno društvo «Glasbene Matice», ki je nedvomno naše najvažnejše muzikalno udruženje in ki po prizadevnem delovanju svojih vodnikov ter požrtvovalnem, vrlo napredujočem udejstvovanju svojih članov, podjetnih ljubiteljev glasbe, predstavlja že zelo življenja zmožen zarodek naše bodoče «Slovenske Filharmonije», se stalno in razveseljivo razvija. Na današnjem društvenem koncertu je nastopilo že s popolnoma lastnim in zelo lepo zasedenim godalnim korpusom, ki je — kot smo to čuli v Adamičevih Ljubljanskih akvarelih — dobro vigran in številčno visoko ter kakovostno enakomerno odtehtan (10 prvih godal, 5 viol, 5 violoncellov!). Poleg tega ima Orkestralno društvo že skromen a vrlo zanesljiv kader pihal in tolkal, ki se z dotokom iz Konservatorija in Matičine glasbene šole stalno peča in obeta društvu kmalu tudi v neodvisno lastnih, velikih sinfonskih zasedbah skoro osamosvojitev.

Pri nocojšnjem koncertu je prvikrat stopil na dirigentski podij pred veliki orkester novi vodja Orkestralnega društva, skladatelj **Emil Adamič** in reči moram, da se je izkazal reproduktorja, ki zasluži priznanje in mnogo obljublja na tem, zlasti za komponista zelo težkem in često neskladnem, nehvaležnem poprišču. Adamič je energičen in temperamenten dirigent. S široko gesto potegne orkester za seboj, mu izvablja gladko ukročene pianissimo, zraste z njim v mogočen forte in ga razgiba v točno poudarjene ritme. Vse skladbe je naštudiral vrlo vestno. Orkester mu je bil ubogljivo poslušen in se je pod voditeljevo vabečo kretnjo zapodil prav oduševljeno tudi v besno hitra tempa.

Program tega 15. koncerta Orkestralnega društva je obsegal same slovanske kompozicije, dvoje Rusov (Čajkovskega in Borodina) in tri Slovence (Mihevca, Šantla in Adamiča). Polovske plese iz opere «Knez Igor» smo čuli z zborom Učiteljiška pod Škerjancem že na lanskem novinarskem koncertu. Adamič jim je to pot dal urnejši tek in jih zlasti v drugem delu močneje povdaril. — Čajkovskega plesna suita «Casse noisette» (Klešče za orehe) je bizarna skladba. Poslušali smo komponistovim originalnim domislekom, ki jih je dirigent znal dobro podčrtati in markantno kontrastirati. Ugajali so zlasti Kitajski ples in Ples vile Bombonček ter končni furiozni kazaški ples Trepak. — Našega rojaka klasika Mihevca uvertura k operi «Recht behalten die Planeten» je interesantno inštrumentirana klasikujoča skladba, ki jo je orkester za uvod spodbudno zaigral. Predvsem je poslušalce zamikal zanimivo stopnjujoči se Allegro (alla breve), ki tako prijetno razgibije uvodni melodiozni Andante.

Težino koncerta sta tvorili premieri dveh slovenskih orkestralnih novitet. **Šantlove Suite** za veliki orkester in **Adamičevih Ljubljanskih akvarelov**. O teh dveh tehtnih kompozicijah podrobneje poročamo prihodnjič. Za danes samo to-le: dosegli sta lep uspeh. Preprosti a tako naturno muzikalni Šantel, v narodni romantiki svoje tople glasbe, Adamič v kipeči ekspresivnosti glasbenega pripovedovanja, polni melodiki in pestri razgibanosti občutenskega slikanja in — po tehnični strani — v mestoma naravnost virtuozno smeli in bistro pogojeni izrabi v iroko razpetega godalnega orkestra . . .

Dvorana je bila žalibog samo do polovice zasedena. (O, naša p. t. publika!) Raz položenje pa kljub temu izvrstno, premiersko. Dirigentu Adamiču in skladatelju Šantlu, ki v orkestru igra violo, so poslušalci obilno ploskali. Prvi je prejel lovorjev venec s trobojnico. — Trio iz Adamičeve Na Gradu so koncertanti morali ponavljati. **n.**

Prešernova akademija v nedeljo dne 7. marca, katero priredi Društvo slovenskih književnikov iz Ljubljane skupno z mariborskim gledališčem, bo imela jako pester spored. Obljubljena so predavanja, oziroma recitacije g. Otona Župančiča, ge. Vide Jerajeve ter gg. Albrehta, Vidmarja in morda pridejo še drugi. Razen tega nastopi Devov kvartet ter operni pevci gdč. Zamejčeva ter gg. Burja in Oksanski.

Smrt hčerke pisatelja Laze Lazarevića. V Beogradu je preminula pred nekaj dnevi gdč. Andjelija Lazarevićeva, hčerka velikega srbskega pisatelja realista Lazarevića. Pokojnica je bila profesorica na beograjski Obrtni šoli, kjer je poučevala risanje. Izgotovila je lepo število umetniških del in se je bavila tudi s pisateljevanjem. Pripravila je med drugim za natis zbirko novelet, katere pa niso mogle iziti, ker je smrt pisateljici prezgodaj upihnila življenje.

Domače vesti

Dvoje brzojavk

V italijanskih listih čitam, da je Mussolini brzojavil D' Annunziju:

«Knez Herman Schönburg me je posetil in mi izročil naslednje pismo: «Da dokažem, kako visoko občudujem D' Annunzia kneza Snežniškega (Montenevoso), sem sklenil, da mu za vso dobo njegovega življenja odstopim vrhunec fideikomisa na Snežniku, da bo podeljeni mu visoki naslov pred vsem svetom dokumentiran z dejansko posestjo. — Kakor vidiš, je ta gesta vrlo simpatična in značilna. Prosim te torej, da pritrjevalno odgovoriš, da lahko brez odlašanja zaključimo zadevno pogodbo. Z vrhuncem lahko storiš kar hočeš. Toda knezova gesta je lepa in je ne smeš zavrniti. Pričakujem Te in Te objemam. Mussolini.»

In D' Annunzio vojvoda Snežniški je odgovoril:

«Hvaležen sem knezu Schönburgu, da mi je ponudil priliko za potrdilo, da že vse najvišje vrhunce smatram za svojo idealno last, in sicer s ponosom, ki nima nič opraviti s frančiškanskim idealom. In tudi to velikodušno poklonitev s skalovjem in gozdovjem smatram za ideal, ker bo strategično trajala vekomaj. Z grbom opremljeni knez Snežniški objema generoznega kneza Schönburga in ga s tem napravlja za Italijana, ne na osnovi posestva marveč radi velikodušnosti, po kateri izvira od Petrarke in ceni italijansko kri. Midva pa ne moreva nikoli postati boljša Italijana kakor sva. D' Annunzio.»

Prečital in preložil: M. A. C.

---

* **Francoski konzulat v Sarajevu.** Za častnega konzula francoske republike v Sarajevu je imenovan Ilija Ivanišević, direktor Srbske centralne privredne banke.

* **Osebna vest.** Uprava beograjske medicinske fakultete je soglasno predlagala dr. Matijo Ambrožiča za univerzitetnega profesorja za otroške bolezni. Kakor znano, je dr. Ambrožič šef »Dečjega doma« v Ljubljani.

* **Predsednik skupščine okreval.** Predsednik Narodne skupščine g. Marko Trifković, ki je po smrti svoje matere precej težko obolel, je sedaj že toliko okreval, da se je vrnil v skupščino in prisostvoval včerajšnji seji.

* **Vodstvo Vodnikove družbe** sporoča na vprašanja interesentov iz Maribora, da bo še ta teden razglasila javna poverjeništva, ki jih osnuje v Mariboru.

* **Odstop poslanca N. Ilića.** Poslanec Nastas Ilić, zastopnik moravskega okraja in član Davidovićevega kluba, je odstopil svoj mandat na korist Radivoja Bogojevića, eko noma iz Tručeva.

* **Izpremembe v državni službi.** Imenovana sta: Anton Kalol za računskega revidenta pri glavni kontroli v 2. skupini II. kategorije, veterinarski pripravnik Ivan Kenda pa za veterinarja v 8. skupini I. kategorije pri okrajnem glavarstvu v Konjicah. Davčni asistent Josip Jurak je iz Dolnje Lendave premeščen v Velike Lašče. Trajno so upokojeni cariniki Lovro Žun v Ljubljani, Lavoslav Planinšek na Jesenicah, Anton Pirc v Subotici in Alojzij Lopan v Senju.

* **Smrtna kosa.** Umrla je v petek, dne 5. t. m. v Lučah ga. Tončka Wagnerjeva, roj. Precetova, soproga magistratnega uradnika v Celju. Bila je komaj 28 let stara. Iskala je zdravja na deželi. Lahka ji zemljica, g. Wagnerju in sorodnikom naše iskreno sožalje!

* **Avstrijska deca v našem Primorju.** Pokrajinski vladi Sp. in Zg. Avstrije sta se odločili, da bosta organizirali veliko ekspedicijo svojih bolehnih otrok na naše Primorje. Obrnili sta se na našo vlado s prošnjo za dovoljenje za potovanje. Prvotno so imeli iti otroci na italijansko riviero, radi zadnjih Mussolinijevih napadov proti Nemčiji in Avstriji pa je bil načrt sedaj izpremenjen.

* **Nova otroška okrepčevališča.** Dečji okrepčevališči v Kraljevici in na otoku Lokrumu sta vedno prenapolnjeni, četudi se otroci neprestano menjavajo po skupinah. Vsak mesec se sprejme približno sto otrok. Ministrstvo je že vse potrebno pripravilo, da se že prihodnji mesec otvorijo nova okrepčevališča v Novem Marofu pri Zagrebu, na Vencu, na Fruški gori in v Lipiku.

* **Znižanje poštnih in telefonskih pristojbin.** Iz Beograda poročajo, da se v ministrstvu pošte in brzojava bavijo s projektom, da se s 1. aprilom primerno znižajo poštne, telefonske in brzojavne pristojbine. Izdelan je že načrt pravilnika, o katerem se vrše posvetovanja v ministrstvu. Pravilnik bo v kratkem predložen ministrskemu svetu.

* **Reforme na naših učiteljiščih.** Ministrstvo prosvete je izdalo odredbo, da učencem, ki imajo iz naučnih predmetov odlično ali prav dobro oceno, odslej ni treba več polagati skušnje iz dotičnih predmetov. Tudi jim ni treba delati skušnje iz stranskih predmetov. Ko bodo končana redna predavanja, smejo taki dijaki takoj odit domov.

* **Revizija ladjedelnice v Kraljevici.** Zadnje dni so se mudili v Kraljevici delegati ministrstva trgovine in ministrstva financ, ki so pregledali tamkajšnjo ladjedelnico. Revizija je v zvezi z naročili omenjenih ministrstev. Delegati so ugotovili delovno kapacitето ladjedelnice. Država bo naročila v Kraljevici večje število motornih čolnov, ki bodo služili v finančne svrhe.

* **Poziv nezgodnim rentnikom iz Nemčije.** Vse one nezgodne rentnike, ki so uživali nezgodno rento od kake nemške zavarovalnice in jim je bilo izplačanje te rente po nemških zavarovalnicah po prevratu ustavljeno, pozivamo, da se prijavijo na tajništvo Samostojne strokovne delavske Unije v Ljubljani, Kazina II. nadstropje, in priložе vse potrebne listine. Nemške zavarovalnice se v odklonilnih odlokih sklicujejo na ono določilo nemškega zavarovalnega zakona, po katerem je izplačevanje rente v inozemstvo zabranjeno, ako se retnik prostovoljno zadržuje izven mej nemške države. Kdor se je tozadevno na svoječasni poziv že obrnil na krajevno organizacijo demokratske stranke v Laškem, ni treba, da se na ta poziv prijavi.

* **Zaščita kvalificiranih delavcev.** Ministrstvo za trgovino in industrijo je izdalo velikim županom odredbo, naj po svojih strokovnih organih strogo pazijo na to, da razna podjetja ne bodo zaposlovala nekvalificiranih delavcev za zidarsko delo.

* **Zaščita delavcev.** V ministrstvu za trgovino in industrijo je bil te dni dovršen nov pravilnik za zaščito delavcev. Pravilnik je bil predložen ministru za socijalno politiko ter bo z eventualnimi izpremembami v najkrajšem času objavljen.

* **Nelojalnost tujih državljanov.** Prejeli smo: V tvornici gumijevih izdelkov »Vulkan« v Kranju je zaposlenih nekaj tujcev. Ti pa mislijo, da žive še vedno v predvojnih časih, ker je tujec smatral si venskega človeka za manj vredno bitje in mislil, da more z njim počenjati kar in kakor hoče. Postopanje teh tujcev z našimi delavci v tvornici je več kakor slabo in le pri vsaki priliki opažati besedno ali drugačno omalovaževanje našega življa. Tudi se pogosto čutejo ne baš simpatične izjave o naši državi in njeni upravi. Upamo, da bo to opozorilo za enkrat zadostovalo.

* **Senzacijonalna zloraba v ministrstvu javnih del.** V ministrstvu za javna dela so prišli na sled senzacijonalni aferi. Šef litografske litografske delavnice. Milorad Toskić, je izvrševal v delavnici ministrstva z državnim materijalom, z državnimi sredstvi in z državnim osobjem privatna naročila, ves denar, ki ga je za to prejel, pa je zase pridržal. Toskić in petero njegovih delavcev je bilo aretiranih. Policija je našla v delavnici ogromno množino raznih klišejev in drugih tiskarskih stvari. Toskić, ki je premožen človek in ima v Beogradu tri hiše, je po daljšem obotavljanju priznal zlorabo. Škoda, ki jo trpi država, se ne da točno dognati.

* **50 letnica Corriere della Sera.** Včeraj je poteklo 50 let, odkar je izšla prva številka največjega italijanskega dnevnika »Corriere della Sera. Glavni urednik Torelli je izjavil v prvi številki, da bo list strogo neodvisen, kar se je v resnici tudi zgodilo. V kratkem času se je list razširil po vse Italiji in je imel svoje poročevalce po vseh večjih mestih na svetu. Pred par meseci je list prešel, kakor znano, v fašistovske roke.

* **Shod posestnikov v Tržiču** radi previsoke davčne obremenitve se bo vršil v nedeljo 7. t. m. ob 10. dopoldne v gostilni g. Jegliča. Poročevalec g. Ivan Prelih iz Ljubljane.

* **Planinski izlet.** Hrvatski turistični klub »Sljeme« priredi jutri izlet do Celjske koče na Tolstem vrhu (838 metrov). Danes zvečer prihod v Celje, kjer se izletniki udeleže »Planinskega sejma«, ki ga priredi celjska podružnica Slovenskega planinskega društva. Jutri zjutraj odhod k Celjski koči, od koder se izletniki preko Kuma vrnejo v Laško ter z večernim osebnim vlakom v Zagreb.

* **Zavarovanje osobja vojske in mornarice v službi avijatiki.** »Službene Novine« so objavile te dni zakon, ki je velike važnosti za osobje vojske in mornarice, zaposlene v vojaški avijatiki. S tem zakonom se priznava osebam, uslužbenim pri vojaški avijatiki: a) državno denarno zavarovanje za smrt, povzročeno z nesrečnim padcem ali drugimi zlimi nezgodami pri službenem letanju v mirnem času; b) zdravljenje na državne stroške ob bolezni ali poškodbi, ki sta posledica službenega letanja; c) pogreb na državne stroške, če je bila smrt povzročena s službenim letanjem. Za službeno letanje je smatrati letanje s kakršnimkoli sredstvom: aeroplanom, balonom, zračno ladjo itd., ki se vrši po uradnih navodilih, pravilih in predpisih. Državno zavarovanje znaša: za oženjene osebe ukazne 80.000 Din, za neukazne 50 tisoč Din; za neoženjene osebe ukazne 50 tisoč Din; neukazne 30.000 Din. Poleg zavarovanja se priznava še po 10.000 Din za vsakega nepreskrbljenega in malolетnega sina ali neomoženo hčer, kakor tudi za sina do dovršenega 27. leta, ako se še šola. Denarno zavarovanje pripada: pokojnikovi zakoniti ženi in deci; roditeljem, če nima zakonite žene in dece; nepreskrbljenim bratom in sestram, če jih je on vzdrževal, ali pa nepreskrbljenim testamentarnim dedičem. Pripominjamo še, da veljajo odredbe tega zakona tudi za čas, ko se je končala demobilizacija leta 1920., do sedaj, ko je stopil ta zakon v veljavo.

* **Tragična smrt zagrebškega odvetnika.** Ko se je včeraj bančni uradnik Zvonko Deutsch, ki je stanoval pri odvetniku dr. Franu Alačeviću v Zagrebu, vrnil okoli poldne domov, je začutil že na stopnicah močan vonj plina. Slutil je takoj, da se je zgodila nesreča. Prišedši v kopalnico, je našel tamkaj strašen prizor. Dr. Alačević je ležal v kadi vroče vode popolnoma gol. Glavo je imel nagnjeno na stran, voda pa mu je segala do vratu. Deutsch je takoj prezračil prostore in odnesel dr. Alačevića na postelo, vendar pa ga ni mogel več spraviti k zavesti. Bil je namreč že mrtev. Kakor je je kasneje komisija ugotovila, se je nesreča zgodila na ta način, da je dr. Alačević sedel v kadi in naknadno spustil vročo vodo. Pri tem se del plinske cevi, ki je grela peč, ni užgal in je plin vedno bolj uhajal. Omamljen od tople vode in udihavanja plina, je padel dr. Alačević v nezavest. Ker ni bilo pomoči v bližini, je končno postal žrtev nesreče. Pokojni dr. Alačević je bil rodom iz Makarske in je užival v Zagrebu velike simpatije.

* **Afera Cankar - dr. Janjić.** Pred okrožnim sodiščem v Sarajevu se bo vršila te dni obravnava proti kanoniku monsignoru Cankarju, ki ga toži minister ver dr. Voja Janjić zaradi nekega članka v »Katoliškem tedniku«. Cankar je izjavil, da nastopi dokaz resnice.

* **Preiskava proti upravitelju lepoglavske kaznilnice.** Načelnik ministrstva pravde dr. Kostić je odpotoval v Lepoglavo, da izvrši preiskavo proti suspendiranemu upravitelju tamkajšnje kaznilnice dr. Šabanu. Doslej še ni znano, zakaj je bil upravitelj suspendiran. Funkcije upravitelja vodi začasno g. Polaček.

* **Afera zaradi uboja majorja Stojanovića.** Povodom uboja majorja Stojanovića v Crni gori je nastal spor tudi v Beogradu. Njegov brat Miro Stojanović in zemljoradniški poslanec Moskovljević sta od ministrstva pravde zahtevala, naj se izvrši preiskava, da se pojasni uboj. Ministrstvo je zahtevi ustreglo ter delegiralo še dva inšpektorja, da izvršita kazensko preiskavo proti predsedniku okrožnega sodišča v Podgorici, ki je obdolžen kot organizator tega uboja, ki se je dogodil prvi dan pravoslavnega Božiča. Miro Stojanović v beograjskih listih javno dolži Milisava Rojčevića, državnega svetnika, češ da je Raičević vzel v zaščito Vukašinovića, proti kateremu se vodi kazenska preiskava.

* **Vlom v gimnazijsko pisarno.** Iz Beograda poročajo o vlomu v pisarno ravnatelja lozniške gimnazije. Doslej neznani zlikovci so odnesli ves denar, ki se je nahajal v direktorjevi pisarni. Zdi se, da so lopovi bili dobro informirani, da se nahaja v pisarni večja vsota denarja. Policija storilcem doslej ni mogla priti na sled.

* **Samomor načelnika dr. Fischerja.** V Beogradu se je predsnočnjim ustrelil načelnik v ministrstvu prometa dr. Hinko Fischer, ki je pred tremi leti vsled amputacije izgubil desno nogo, sedaj pa so mu zaradi zastrupljenja krva hoteli odrezati še drugo. Operacije ni pustil izvršiti ter je šel raje prostovoljno v smrt. Bil je samec. Truplo so prepeljali v Osijek.

* **Malverzacije v štnega uslužbenca.** V Laškem trgu je bil nedavno aretiran poštni uslužbenec Franc Zupan, ki je obdolžen, da je Francu Ojstršku ukradel 2.500 Din. Pri hišni preiskavi na njegovem domu so našli ogromno število izpraznjenih pisem, o katerih se domneva, da je bil v njih denar.

* **Defravdant, ki je poneveril 100.000 Din.** Kakor smo že omenili, je bil te dni na Reki aretiran trgovski pomočnik Fran Istenič iz Brezovice pri Ljubljani, ki je v Zagrebu zagrešil številne goljufije. Celi vrsti lahkovernih ljudi je izmamil večje ali manjše denarne vsote, češ da rabi denar za kolosalno kupčijo. Ko so mu v Zagrebu postala tla prevroča, jo je popihal na Reko. Ker je tudi na Reki nadaljeval svoj »posel«, je prišel v roke tamkajšnji policiji, ki se je o Isteniču informirala v Zagrebu in v Ljubljani. Kolikor se je doslej dognalo, je Istenič izvabil raznim strankam nad 100.000 dinarjev. Zagrebška policija zahteva, da se Istenič izroči naši oblasti.

* **Potopila se italijanska ladja.** Kakor javljajo iz Splita, se je blizu otoka Litvenice potopila italijanska ladja »Giuseppe Talmani«. Posadka je bila rešena.

* **Tragična usoda.** V selu Draževu v Bosni se je odigral tragičen dogodek. Seljak Todor Kapor je v neki sarajevski banki najel hipotekarno posojilo, pozneje pa si je od svojega brata Ivana izposodil potrebni znesek, da vrne posojilo. A denar se je polagoma potrošil, banka pa ni prišla do povračila. Prišla je svetovna vojna, Todor je moral na fronto in se ni več vrnil. Ivan je prevzel posestvo in je priznal bratov dolg. Ker pa niso bile plačane nili obresti, je banka leta 1918 posestvo prodala na dražbi in kupil ga je Mujaga Komadina. Kapor in Komadina sta se dolgo pravdala, končno pa je pravdo dobil Komadina in je hotel prevzeti posestvo. Kapor, ki si je bil tekom let prištedil 70.000 Din, je imel denar spravljen v podstrešju svoje hiše. Te dni je prišla sodna komisija, ki je deložirala njegovo rodbino. V jezi je Kapor zažgal hišo. Ko se je spomnil na svoj podstrešni zaklad, je skušal rešiti skriti denar, a bilo je prepozno: plamen je že objel podstrešje in uničil Kaporovo premoženje. Zadevo ima sedaj v rokah sodišče.

* **Severne morske ribe.** Kakor znano, je Severno morje zelo bogato na ribah. Polenovka prihaja skoro po večini iz tega morja. Večina severnih morskih rib pa se razpošilja po celi Evropi v nalašč za to prirejenih hladilnih vagonih, kjer ribe temeljito zmrznejo in tako brez najmanjše škode vzdrže najdaljši transport. Te ribe so, kar se tiče užitnosti mnogo bolj sigurne, kot pa polenovka, ki se ne suši vedno pod pravilnimi pogoji. Severnomorske ribe se prodajajo po večini brez glav in drobovja. Ker prihajajo te ribe zmrznjene in se nikjer ne smejo prati z vodo, na zunaj ribe ne izgledajo sveže, kar pa ne kvari njihove užitnosti. Velikansko množino vagonov se jih konzumira po vseh večjih mestih, ker je cena tako nizka, da so te ribe postala ljudska hrana. Za Slovenijo vodi razpečavanje tvrdka Riba v Ljubljani. Detaljna cena znaša 15—25 Din kg po kvaliteti. Občinstvo se opozarja, da pri zmrznjenih ribah nastopi razpadanje mesa ko se odtajajo, radi tega se ne smejo te ribe delj časa držati na toplem prostoru, temveč prirediti jih je še isti dan.

.:.: Avtomobili .:.:

1 Citroen 5/10 HP z balon pneumatiko skoraj nov, pripraven za potnika in prtljago cena 30.000 Din.
1 Laurin & Klement 16/18 HP v dobrem stanju s skoraj novo pneumatiko, pripraven za potnika in prtljago cena 15.000 Din.
1 Adler 28 HP za tovor do 1000 kg ali za 12 oseb, v dobrem stanju, cena 25.000 Din
na prodaj in preizkušnjo pri

Jugo-Auto v Ljubljani
Dunajska cesta 36.

Ljubezen gre skozi želodec, zato pazite gospodinje, da kuhate le v posodi kupljeni pri tvrdki
Stanko Florjančič 56
trgovina z železnino
Ljubljana Sv. Petra c. 35.

* **Pobijanje malarije na Krku in Rabu.** Ministrstvo za narodno zdravje je že lansko leto pričelo energično akcijo za pobijanje malarije na otokih Krku in Rabu ter sploh za asanacijo teh otokov. Zlasti na Krku je mnogo močvirij, ki so pravo gnezdo malarije. Ministrstvo je nabavilo v Italiji okoli 600 ribic, ki jih imenujejo »gambuzije«. Te ribice so izpustili v močvirja, da uničijo komarje in njihove ličinke. Ribice so se že precej razmnožile. Sedaj se uničuje tudi vegetacija v močvirjih, da ne bodo našle ličinke zavetja. Storili se bodo še drugi ukrepi, da se prepreči širjenje malarije.

Opozarjamo Vas
na naš jutrišnji oglas ter naše reklamne fotografije!
ELITNI KINO MATICA

Iz Ljubljane

u— **Inž. Julij Hilbert †** Včeraj popoldne je preminul v Ljubljani po kratki bolezni v starosti 63 let inž. g. Julij Hilbert, višji stavbni svetnik v Gradbeni direkciji. Pokojnik je bil rodom iz Trutnova na Češkem, L. 1890. je stopil v Ljubljani najprej kot inžener v službo mestne občine, kasneje pa je prestopil v državno službo in služboval nekaj let v Krškem. Od leta 1906. je bil stalno v Ljubljani. Pokojnik je oče našega nadarjenega mladega slikarja, g. Jaromira Hilberta. V svoji stroki je bil izboren strokovnjak, osebno ljubezniv človek, po mišljenju odločen Slovan. V tem duhu je vzgojil tudi svojo rodbino. Dasi se v javnem življenju ni eksponiral, vendar se je živahno zanimal za vsak naš napredek. Pokojnik je bil več let tudi predsednik tukajšnje Češke Obce. Pogreb bo v nedeljo. Blag mu spomin, težko prizadetim naše iskreno sožalje!

u— **Ljubljana zopet v snegu.** Po lepi vrsti prijetnih pomladanskih dni je predvčerajšnjim naglo začel padati barometer, nastopilo je južno vreme z dežjem katerega tu je včeraj sledil sneg v gostih velikih kosmih. Sneg je približno 5 cm visok. Ker je padel na mokra tla je upati, da ga bo kmalu vzela gorka južna sapa.

u— **Radiotečaj.** Radi obolelosti prof. Andreja odpade današnje predavanje. — Radio klub.

u— **Umrli so v Ljubljani.** Zadnje tri dni so bili javljeni sledeči smrtni slučaji: Julijana Lukač, dninarica, 27 let; Vladko Zabukovec sin zasebnice, 1 mesec; Marija Pirc služkinja, 26 let; Anton Žnidaršič, posestnik, 47 let; Ivan Dragan, žel. sprevodnik v pok., 73 let; Janez Zupančič, sin posestnika, 6 dni Jožefa Pirš, kolarjeva žena, 44 let; Drago Beseljak, lastnik anončnega zavoda, 46 let; Stanko Sattler, sin snažilke, 2 dni; — Matevž Krassnig, tov. uslužbenec, 67 let; Fr. Škafar, zasebnik, 71 let; Marija Jevnikar, delavčeva žena, 74 let; Franc Adamič, banč uradnik v pok. 77 let; Franc Mencej, železničarjev sin, 3 mesece; Adela Skabrne, veletrgovka in posest., 73 let; Drago Vučnik, žel. uradnik, 50 let; Lovro Kalan, posestnik 53 let; Marija Repar, dninarica, 60 let; Pavla Jakomin hči cerkovnika, 1 mesec.

u— **Izguba denarja.** Po poti iz mesta proti Dolenjski cesti in naprej proti Pijavi gorici je izgubil dne 3. t. m. posestnik Ivan Mehlin iz Drenjka listnico s 5420 Din. Možno je tudi, da je postal žrtev kakega žepar ja.

u— **Šentjakobska knjižnica, Ljubljana** Stari trg 11, je izposodila meseca februarja 4138 strankam 16.230 knjig. Knjižnica posluje vsak delavnik od 4. do pol 8. zvečer (ob sobotah že od 3 dalje) in izposoja najlepše slovenske, srbohrvatske, češke, ruske, francoske, nemške, italijanske, angleške, esperantske knjige in modne lists vsakomur, kdor se zadosti legitimira. Na razpolago so popolni imeniki knjig.

u— **Iz pisarne Sokola I. na Taboru.** Vabimo članstvo, da se udeleži proslave rojstva predsednika Masaryka, ki jo priredi Českoslov obec v Ljubljani dne 7. t. m. ob 10. dopoldne v veliki dvorani Narodnega doma. — Nadalje pozivamo članstvo, moški in ženski naraščaj, da si ogleda poučno predavanje br. Toneta Jamarja »O tuberkulozi« v nedeljo 7. t. m. ob 10. dopoldne v kino Matici. Priskrbite si pravočasno vstopnice.

u— **Policijske prijave.** Od četrtka na petek so bili prijavljeni policiji sledeči slučaji: 1 tatvina, 2 poškodbi tuje lastnine, 1 prestopek žaljenja straže, 1 pretep, 1 prestopek nedostojnega vedenja, 2 izgreda, 5 prestopkov kaljenja nočnega miru, 1 nezgoda, 1 prestopek sežiganja smeti na nedovoljenem prostoru in 19 prestopkov cestnega policijskega reda. Aretacije so bile izvršene 4 in sicer: 1 radi prepovedanega povratka, 1 radi pobega iz državnega vzgojevališča, 1 radi neplačanega vžitka in 1 radi vlačugarstva.

u— **Če se pozabi listnica.** Vlakovodja državnih železnic, Josip Šulgaj, stanujoč na Celovški cesti št. 34, je v četrtek dopoldne kupil mimogrede v trafiki ob prelazu Gosposvetske in Celovške ceste nekaj smodk ter pozabil pri odhodu na deski svojo listnico z vsebino 1100 Din gotovine in železniško legitimacijo. Listnico je pogrešil šele popoldne. Kmalu za Šulgajem je prišel kupovat cigarete drugi mimoidoči pasant, ki je odšel brez besede. Nekaj minut nato pa je prišel po tobak še tretji, ki je takoj vprašal slepega trafikanta, kaj je z listnico ki leži na tleh pred okencem ter jo izročil trafikantu. Listnica pa je bila takrat ko jo je prejel v roke trafikant, že prazna in tako je dobil vrnjeno tudi Šulgaj, ki se je popoldne zglasil v trafiki. Kdo bi bil uzmovič denarja in legitimacije, bo seveda težko dognati.

Damske kostume pomladne od Din 400·— do 750·— razne damske perilne obleke od Din 75·— naprej **Otroške obleke** mornarske iz ševiota ter razne sukne e sportne in perilne od Din 25·— do 250·— nudi

F. in I. Goričar
Ljubljana 86 3
Sv. Petra c. 29 Sv. Petra c. 29.

Transport dežnih plaščev
iz priznano najboljše in slovite angleške tvornice je dospel. Gospode si jih morejo nabaviti izredno poceni pri tvrdki
Fran Lukič, Pred škofijo 19

Iz Maribora

a— **Nadaljni program Ljudske univerze.** V nedeljo, dne 7. marca ob 16. (4.) uri bo v kazinski dvorani drugi otroški večer »Ljudske univerze«. Sodelovala bo gospa Vanda Gorčeva iz Ljubljane, ki je že na glasu kot dobra pripovedovalka otroških pravljic. Razen pripovedovanja pravljic so na programu nekatere otroškemu obzoru primerne glasbene točke, ki jih izvaja na harfi naš priznani harfinist g. Lukež. Prireditev bo prekosila vse dosedanje mladinske večere v Mariboru. — V ponedeljek dne 8. marca pa bo predaval predsednik »Ljudske univerze« g. inž. J. Kukovec o J. J. Rousseauju. Kakor se je te dni nudila občinstvu prilika, da je spoznalo natančneje Voltaireja, bo sigurno zanimala tudi življenska slika ženevskega filozofa in enega izmed duševnih očetov velike revolucije — Rousseaua.

a— **Konstituiranje odbora JČ Lige v Mariboru.** Snoči se je vršila prva seja novega odbora JČL, na kateri se je odbor sestavil sledeče: **predsednik dr. Ljudevit Pivko**, narodni poslanec; **podpredsednika dr. Avgust Reisman in prof. Ivan Knop**, tajnik **inž. Ivan Leben**, blagajnik **ravnatelj J. Gintz**, zapisnikar **Božo Borko**, novinar. Odborniki: dr. Karl Skapin, odvetnik; dr. Rapotec, odvetnik; dr. Senior, okrajni sodnik; sodni svetnik dr. Janko Sernec; ga Ivanka dr. Lipoldova; arhitekt Joža Jelenc; bančni podravnatelj Jan Jirovsek; Lojze Doležal, knjigovodja Mariborske tiskarne; Vladimir Suša, komisar velikega županstva; profesor Josip Špendal in prof. Fran Kovačič; podpolkovnik Petković in podpolkovnik Pogačar. Preglednika računov: prof. Josip Gruntar, ravnatelj Ciril Toman.

a— **Za kulturno čast Maribora.** V nedeljo nas posetijo prvič slovenski literati z našim velikim pesnikom O. Župančičem na čelu. Dolžnost narodnega Maribora je, da redkim in spoštovanim gostom ob tej priliki izkaže vso čast, zlasti še, ker je njihov poset v zvezi s proslavo nesmrtnega Prešerna. Prešernov večer v Narodnem gledališču naj se pretvori v manifestacijo za našo literaturo in njene predstavitelje. Prepričani smo, da Mariborčani, ki so se že ob raznih drugih prilikah izkazali, tudi tokrat pokažejo, da znajo sprejemati tudi svoje pesnike in pisatelje, kot se spodobi. Zato vsi na plan!

a— **Učiteljsko društvo za Maribor in bližnjo okolico** je na včerajšnjem zborovanju nadaljevalo debato o deklaraciji. Čeravno je bila ta diskuzija že tretjič na dnevnem redu, je trajala skoro ves dopoldan. To pot je zavzela sicer mirnejšo formo, četudi sta sta li nasprotni fronti odločno vsaka na svojem stališču. Pod utisom stvarnih ugovorov so deklaraši pristali na kompromisni predlog, da se ne glasuje o deklaraciji, temveč je bil proti predlogu odbora sprejet sledeči predlog opozicije: Deklaracija se smatra odveč, ker je po čl. 2. pravil UJU lahko vsak član organizacije UJU ne glede na strankarsko pripadnost. Vodstvo pa se naj v bodoče strogo ravna po tem členu.

a— **Nerednosti v invalidski organizaciji.** V tukajšnji podružnici invalidskega udruženja so v zadnjem času odkrili razne nerednosti. Izvršni odbor v Ljubljani je radi tega odstavil dosedanjega predsednika Krepeka in imenoval komisarje. Gre baje za večje vsote denarja. Krepek, ki je hud klerikalec, je za prihodnjo nedeljo sklical na lastno pest izredni občni zbor, ki pa ga je izvršni odbor razveljavil in preklical. Uvedena je obširna preiskava, z zadevo pa se bo pečalo še sodišče.

a— **Prijeta vlomilska družba.** Kot smo že poročali, so bili v zadnjem času izvršeni v mariborski okolici razni vlomi. Tako so neznani storilci vlomili v manufakturno trgovino g. Hercoga v Limbušu ter odnesli manufakturnega blaga v vrednosti nad 40.000 dinarjev. Kmalu nato je bil izvršen vlom v železniško skladišče v Marenbergu, kjer so vlomilci odnesli tobačnih izdelkov v vrednosti 130 000 Din. Te dni pa je bilo vlomljeno na Tržaški cesti v neko trafiko, kjer je zginilo nekaj cigaret in kolkov. Varnostna oblastva so takoj uvedla zasledovanje storilcev, ki pa je bilo zelo otežkočeno, ker je manjkala vsaka sled. Način vloma pa je kazal, da so vse te vlome izvršili isti storilci. Včeraj popoldne pa so detektivi mariborske policije po dolgem zasledovanju vendar le izsledili prave storilce. Izdali so se tatovi po prodaji ukradenega blaga, ki so ga razpečavali ob severni meji okoli Št. Ilja, da bi v slučaju nevarnosti lahko takoj pobegnili preko meje. Dva sta bila tekom včerajšnjega dne aretirana in oddana v sodnijske zapore v Mariboru, dočim je tretji pobegnil najbrž preko meje. Preiskava se nadaljuje, izgleda pa da je policija zopet napravila dober plen.

a— **Knjige, leposlovne in znanstvene v vseh jezikih, kupuje Ljudska knjižnica v Mariboru, Narodni dom.**

Po najnižjih cenah
dobite izgotovljene **obleke, dežne plašče** itd. za gospode in deco samo pri tvrdki 1364 a
Ložar in Bizjak,
Sv. Petra cesta 21.

Naši onstran granic

p— *Smrtna kosa.* V Trstu je umrl posestnik g. Kristijan Dejak iz znane družine Dejakovih v Senožečah. Pokojnik je bil uglajen in radodaren mož. Bodi mu ohranjen časten spomin!

p— *O češki rivijeri v Italiji* je pisal te dni praški list «Večer». Portorose in Gradež, ležeči vis a vis in dostopni iz Trsta s kratko vožnjo, posečajo Čehoslovaki sedaj še v večjem številu kakor pred vojno. Italijani jim gredo zelo na roko, v Gradežu se poslužujejo njihovega jezika tudi pri raznih publikacijah in tako sta se oba kraja zelo prikupila češkoslovaškim gostom. Italijani jih vabijo znova in govore že v češkem tisku o češki rivijeri v Italiji! Ob jugoslovenski obali pa odganjajo Čehoslovake. Uspeh bo ta, da jih bo vedno več na «češki rivijeri v Italiji».

p— *Dvakratni Italijani.* V Pazinu so zborovali fašisti iz cele istrske province. Velik trušč, fašisti iz cele istrske province. Velik prava italijanska slavnost z obhodom in hrupnim navduše je.... Na zboru je govoril sredi odličnih zastopnikov oblasti odposlanec strankinega vodstva Guglielmotti, ki je hotel posebno globoko seči v srca Istranov z nastopno laskavo trditvijo: «Vi ste dvakratni Italijani, ker se nahajate tu ob meji, vi ste dvakratni fašisti, ker ste zvesta straža nedotakljivih mej domovine». Sledilo je entuziastično vzklikanje. Volitve se pa niso vršile, marveč so odložene, ker se mora pred njimi premotriti pokrajinska situacija. Kaj pa to pomeni? Najbrže bo vrhovno vodstvo stranke diktiralo nov odbor! Med istrskimi fašisti vlada nejasno razpoloženje, ki izbruhne lahko v odpor, ker vsi čutijo, kako velja Istra za kolonijo. Fašistovski poslanec je bil prvi, ki je javno izrekel to mnenje. Strašna pa še vedno hujša mizerija je v deželi in tista straža nedotakljivih mej ne bo več dolgo zvesta, če bo vedno bolj lačna.

p— *Iz Trsta* nam poročajo, da padajo v izvestnih italijanskih krogih zelo ostre besede na naslov rimskega fašistovskega odposlanca Riccija, ki je vrgel tržaško organizacijo v veliko žehto. Odžagani Lupetina snuje maščevanje. Najboljši italijanski Tržačani se neprestano zgražajo nad izgonom dr. Dompierija. Ricci pa pere in čisti dalje tako, da nihče ne ve zjutraj, ali bo zvečer še fašist ali ne več. Fašistovsko glasilo svari pred hudobnimi in nevzdržnimi govoricami, ker žalijo fašizem in bo kaznovan vsak, kogar se zaloti. Poznavalci razmer menijo, da je Ricci preveč napel strune in da utegne oditi rebus infectis.

p— *Koncert v Gorici.* Pevsko in glasbeno društvo priredi dne 7. t. m. v Trgovskem domu koncert, na katerem nastopi tudi sopranistka gdčna Dominkova. Program obsega poleg drugih točk skladbe E. Adamiča, St. Premrla in Jos. Klemenčiča, ki se bodo v Gorici prvič izvajale

p— *Učiteljski sindikat.* Pretekli mesec so dobili vsi učitelji neke tiskovine, ki naj bi se izpolnile in poslale fašistovskemu učiteljskemu združenju. Prijav je bilo le malo. Zato je šel tajnik združenja na pot. Sklicevale so se skupščine učiteljstva in predavalo se je o pomenu žitne bitke. Po predavanju pa se je vabilo učitelje v fašistovski sindikat. Cerkljanski in kobariški učitelji so večinoma pristopili. Drugod so izjavili, da ostanejo zvesti svoji dosedanji organizaciji. Ako pride zakonit ukaz za vstop v sindikat, se seveda ne bodo branili. Stara organizacija pa ostane dalje.

Iz Celja

e— **Občekoristna uradniška stavbena zadruga v Celju** sklicuje redni občni zbor za soboto 13. t. m. ob pol 20. v gostilniških prostorih Narodnega doma v Celju. Dnevni red: 1.) Letni račun in poročilo za 14. poslovno leto. 2.) Razdelitev dobička oziroma pokritje izgube. 3.) Odobritev kupne pogodbe. 4.) Volitev članov načelstva in nadzorstva. 6.) Predlogi zadružnikov. 7.) Poročilo zastopnika Stan in doma v Ljubljani o zidanju zadružnih stanovanjskih hiš. 8.) Slučajnosti. V slučaju, da za pol 20. sklicani občni zbor ne bo sklepčen, se bo vršil po § 16. zadružnih pravil pol ure kasneje občni zbor ki bo sklepčen ob vsaki udeležbi. Zadružniki morajo podati svoje samostojne predloge vsaj tri dni pred občnim zborom.

e— **Akcija za regulacijo Savinje.** Velike poplave zadnjih let so najboljši dokaz, kako izredno nujna je čimprejšnja regulacija Savinje in njenih pritokov. Da se za to zadevo zainteresirajo vsi činitelji kakor tudi širša javnost, sklicuje županstvo mesta Celja za dne 15. marca anketo za regulacijo Savinje, ki se bo vršila ob 15. v dvorani mestnega magistrata. K temu posvetovanju so povabljeni veliki župan dr. Pirkmajer, vladni svetnik in srezki poglavar celjski dr. Žužek, razni tehnični zastopniki srezkega poglavarja v Celju in mestnega magistrata, nekateri občinski odborniki županstva celjske okolice, okrajni zastop celjski, županstvo Petrovče, županstvo Teharje in poročevalci listov.

e— **Društvo poštnih upravnikov v Sloveniji** ima v nedeljo 7. marca ob 13 v Celjskem domu letni občni zbor, na katerega so vsi poštni predstojniki iskreno vabljeni.

e— **Anketo za regulacijo Savinje in pritokov** sklicuje g. župan dr. Hrašovec za 15. t. m. v sejno dvorano mestnega magistrata.

e— **Planinski sejem v Celjskem domu** se bo vršil danes, v soboto zvečer. Velika dvorana je spremenjena v naravni posnetek Logarske doline. Pri zvokih celjske »Ilirije« se bomo poveselili in navžili planinskih dobrot vsi, ki tako radi zahajamo v našo lepo naravo. Pa kar je še najboljše, s sabo nositi ni treba ne konzerv, ne klobas ter drugih takih vezi za dušo in telo. K večjemu prazen nahrbtnik za planinske dovtipe. Torej planinci na plan!

Iz Trbovelj

t— *Na obrtniškem sestanku v Hrastniku* se je sklenilo praznovanje obrtniškega praznika 19. t. m. pr Rošu. Ob 16. popoldne se bo vršilo zborovanje obrtnikov, na katerem bo referiral posebni referent, za tem pa se bo vršila prosta zabava. Na sestanku se je govorilo o redukciji delavstva in o vprašanju, kaj naj bi se ukrenilo. Glede kreditov je vladalo mnenje, da mora priti do lastnega denarnega zavoda v Trbovljah. Sestanek, ki ga je vodil podpredsednik g. Lisec iz Hrastnika, je pokazal, da vladajo med člani še razni malenkostni predsodki, o katerih je upati, da bodo izginili, čim pogosteje se bodo vršila zborovanja.

t— *Skrb občine za reducirance.* Trbovelj ska občina izplačuje vsem staroupokojencem mesečne podpore in dovoljenje tudi drugim ubogim izven kredita različne podpore po 100 do 300 Din. Za brezposelne ima v proračunu nad 60.000 Din in se popolnoma zaveda svoje dolžnosti napram reduciranccm. Toda prav v zadnjem času je v veliki denarni stiski, ker še ni od vlade potrjen proračun. Tako si je morala že zopet izposoditi za svoje uslužbence in za uboge večje posojilo pri tukajšnjem denarnem zavodu. Celokupni gerentski sosvet energično zastopa delavske interese ustno in pismeno na odločilnih mestih, zaposluje delavce v kamnolomu, na občinskih in okrajnih cestah itd. Žal, da more blažiti trpljenje reducirancev le v omejenem obsegu!

t— *Trboveljska občina* je te dni ponovno telefonično intervenirala zaradi proračuna na finančni delegaciji v Ljubljani.

t— *Reducirano delavstvo* v Trbovljah in v Hrastniku pričakuje z veliko nestrpnostjo prihod posebne komisije ministrstva za šume in rude iz Beograda. Vse se vprašuje, kako bo komisija poslovala in če bo kaj dosegla v prid rudarjev.

t— *Reducirano delo in zaslužek.* S 1. t. m. se je pričelo delati na vseh revirjih na dve tretjine. Ena tretjina je prosta ves teden. S pondeljkom 8. t. m. bo ta tretjina delavstva delala in druga počivala. Na ta način se bodo izmenjavali. Beda posameznih družin postaja vedno bolj očitna.

Sport

Še o izredni glavni skupščini LNP.

Na zahtevo večine klubov LNP. se je vršila v četrtek v kolodvorski restavraciji v tej poslovni dobi že druga izredna glavna skupščina LNP. Dejstvo je, da si stojita v našem nogometnem sportu nasproti dva močna tabora, ki si nasprotujeta, rivalizirata, napadata in branita svoje stališče, a kompromisne formule, vendarle ne moreta najti. Izvor tega zla za naš celokupen sport pač ima že tako globoke korenine, da se bo pri tej generaciji zelo, zelo težko izravnal. Rivaliteta je običajna, da celo neizogibna v sportnem življenju vendar, da ta zaide naravnost na polje sovraštva, je pač največja profanacija vzvišene sportne ideje. Tega bi se morali naši sportniki zavedati in če že ne pred drugim, bi morali pred tem momentom kreniti na drugo pota

Četrtkova izredna glavna skupščina je to nasprotje še poglobila in poostrila do skrajnosti.

Skupščina, na kateri so bili zastopani vsi klubi Slovenije, je naravno potekla zelo burno. Na eni strani je stal upravni odbor podsaveza podpiran od skupine ASK. Primorje z zahtevo, da klubi iznesejo vse očitke napram dosedanji upravi podsaveza, na drugi strani pa opozicija, predvsem ljubljanski klubi, pod vodstvom SK. Ilirije s konstantno zahtevo, da se preide samo na dnevni red t. j. volitve novega upravnega odbora. Nato šele, ko je g. Wagner v imenu celjskih klubov izjavil željo biti v vsem informiran, je najjačja opozicija dopustila, da je predsednik g. Jaklič poimenski naprosil klub za klubom, da doprinesejo svoje pritožbe. Dejstvo je to, ki ga beležimo le kot kronisti, da opozicija ni mogla doprinesti niti ene upravičene pritožbe. Pač pa se je ponavljala vedno zahteva, da so v upravi podsaveza zastopani vsi klubi po proporcu. Te interpelacije upravnega odbora je opozicija smatrala kot zavlačevanje skupščine ter proti temu često burno protestirala. Od strani SK. Ilirije in ASK. Primorja se je čulo več pomirjevalnih in sporazumaških govorov, ki so seveda ostali brez vsakega učinka. Taka nesoglasja se gotovo ne ublažijo s par besedami in tudi ne na takem mestu.

Opolnoči je končno prišlo do volitev. Vloženi sta bil dve kandidatni listi, in sicer lista z g. Jakličem na čelu ter lista z dr. Kropivnikom na čelu. Skrutinatorja sta bila člana obeh strank, in sicer inž. Debelak in Krell. Glasom skrutinija je zmagala prva lista ter je bilo takoj izvoljenih 11 odbornikov. Dva odbornika se bosta izžrebala izmed onih kandidatov, ki so dobili po 9 glasov. Zmagala je torej lista, ki je bila predložena od strani skupine, ki je podpirala dosedanji upravni odbor. Pripomniti moramo še to, da je ta lista dobila tudi tri glasove, ki jih imajo po pravilih trije funkcijonarji zadnjega odbora. Izid glasovanja je bil docela pravilno razglašen po obeh skrutinatorjih. Ne more biti torej nobenega dvoma, da je prva lista pravilno izvoljena.

Značilno za naše sportne razmere pa je, da so, kakor čitamo v «Slov. Narodu», zastopniki desetih klubov pod častno besedo izjavil, da so glasovali za listo opozicije, da torej od skrutinatorjev razglašeni rezultat ni pravilen. To je vsekakor novum v našem društvenem življenju, zlasti ako pomislimo, da je bil izid volitev razglašen od skrutinatorjev, od katerih je bil eden pristaš upravnega odbora, drugi pa je spadal v skupino, ki je zahtevala sklicanje izrednega občnega zbora. Nihče ne more dvomiti o tem, da je bila lista g. Jakliča pravilno in pod primerno kontrolo cele skupščine izvoljena. Ako pa hoče sedaj opozicija, ki ni dosegla zmage, z vsemi sredstvi kriti svoj poraz, ki ga je sama izzvala, moramo to le tolmačiti na tak način, da nikakor noče sporazuma, čigar potrebo so tudi njeni zastopniki v svojih govorih poudarjali. Vsa javnost bo odločno odklanjala stališče, ki je izraženo v besedah: «Jaz ali nihče drugi».

Razumemo razočaranje, ki ga je doživela opozicija, toda ne moremo razumeti sportnikov, ki ne morejo prenesti poraza, katerega ne morejo zanikati. Svetovali bi funkcionarjem sportnih organizacij, naj se naučijo sportnega duha od aktivnih članov svojih klubov, ki so prenesli že marsikateri poraz, ne da bi se kasneje z odioznimi sredstvi hoteli rehabilitirati pred javnostjo.

Ali gospodje sportniki še vedno niso prišli do prepričanja, da je javnost že več kot sita tega nevšečnega pretepanja? Ali hočete res zaigrati vse simpatije, ki jih ima občinstvo še do sporta?

Pričetek prvenstvenih nogometnih tekem

V nedeljo, dne 7. t. m. se otvori prvenstvena sezona, ob kateri priliki nastopi pet parov.

Nogom. sezona se je pri nas že takorekoč otvorila in sicer predvsem s pokalnimi tekmami, ki so prinesle primeroma dober sport.

V nedeljo nastopijo naši najboljši klubi, in sicer Ilirija : Hermes, Slovan : Jadran in Primorje : Slavija. Vse tekme se vrše na igrišču Primorja, Dunajska cesta, ter se odigrajo v sledečem redu: predpoldne ob 8.30: Ilirija rez. : Hermes rez.; ob 10.15 Slovan rez. : Jadran rez. Popoldne ob 12.45 Primorje : Slavija, ob 14.15 Slovan : Jadran in ob 15.45 Ilirija : Hermes.

Službene objave LNP.

(Seja p. o. dne 3. III. 1926.)

Verificirajo se: za SK. Ptuj igr. Foršek Slavko v smislu § 10. sav. pravil s pravom takojšnjega nastopa v prijat. in mednar. tekmah: za SK. Mura igr. Koloman Janža s pravom nastopa 12. III.; za SK. Svoboda Maribor igr. Konrad Josip, Sotenšek Alfonz Maks Mernig, Stoler Albert, Schweder Robert in Gabrian Valter s pravom nastopa 14. III.; za Atletik Sportklub Celje igralca Franzl Maks s pravom nastopa dne 17. III. in Regner Andrej s pravom nastopa 3. IX. za SK. Celje igralec Voglinec s pravom nastopa 25. VIII. ker je nastopal za ISSK. Maribor še 1. XI. 1925.

Verificirajo se: prv. tekmi SK. Jadran : ŽSK. Hermes 8 : 1 in SK. Jadran rez. : ŽSK Hermes rez. 1 : 7 odigrani dne 21. II. v Ljubljani; nadalje se verificirajo tekme za zimski pokal ASK. Primorje : SK. Ilirija 4 : 3, ASK. Primorje : SK. Jadran 6 : 1 in ŽSK. Hermes : SK. Slovan 2 : 1. — Igralci SK. Jadrana Jamnik, Zomer, Kern in Perko se na podlagi sodn. por. ter poročila odborn. LNP. predajo kaz. odboru, g. Perko z zabrano igranja.

Klubi SK. Jadran, ASK. Primorje, ŽSK. Hermes in SK. Slovan se kaznujejo po 25 Din, ker niso vršili njih reditelji službo dne 28. II. po predpisanem redu.

Za v nedeljo dne 7. III. določene tekme se odigrajo na igrišču ASK. Primorje po nastopnem redu: SK. Ilirija rez. : ŽSK. Hermes rez. ob 8.30, SK. Jadran rez. : SK. Slovan rez. ob 10.15, SK. Slavija : ASK. Primorje ob 12.45, SK. Jadran : SK. Slovan ob 14.15 in SK. Ilirija : ŽSK. Hermes ob 15.45.

Službujoči odborniki LNP. dne 7. III.: dopoldne g. Vičič nadz. nad blag. in red. službo, popoldne g. Bedjanič nadz. nad blag službo, g. Dorčec nadzor. nad red. službo.

Blagajniško službo ima prvoimenovani klub, potrebne vstopnice dobi od služb. odbornika LNP., ki vrši blag. službo. Vsak klub mora postaviti po 3 resne reditelje in stranskega sodnika, ki se imajo javiti pol ure pred pričetkom služb. odborniku in morajo biti opremljeni z rediteljskim znakom.

SK. Ptuju se sporoča, da mora njegov igr. Toršek Slavko dati pismeno izjavo, da bo nastopal v prv. tekmah za SK. Ptuj čim prejme LNP. to izjavo imenovanega ga bo verificiral za prv. tekme s pravom takojšnje ga nastopa po čl. 10. spl. prav.

Tajnik Il.

Službene objave LNP. (Seja u. o. z dne 2. III. 1926.) Na dopis Uprave sportnih prostorov SK. Ilirije z dne 26. II. se bo odgovorilo pismenim potom. Vzame se na znanje: dopis JNS št. 1229-25-26, dopis SK. Svobode (Maribor) z dne 25. II. 1926, v katerem javlja svoj novi odbor (preds. g. Mernig Iv., tajnik g. Mernig Maks). — Tajnik I.

Iz damske sekcije SK. Ilirija. Danes popoldne ob 16.30 trening v jahalnici, ki je obvezen za vse članice. Predvsem se pozivajo gdč. Cerkvenikova, Špornova in pa Schweigerjeva. V nedeljo ob 15. uri z mladinsko družino Atena trening tekma, ki se vrši v jahalnici. Za to tekmo pridejo v poštev sledeče igralke: Sporn, Koch II, Jermol II, Privšek, Tratnik, Vizjak, Petan, Schweiger, Koželj. — Načelnik.

Nogometne tekme naše reprezentance. Jugoslovenski nogometni savez je sprejel sledeče termine za tekme naših nogometnih reprezentanc: 18. aprila Bolgarija : Jugoslavija v Zagrebu, 23. maja Turška : Jugoslavija v Zagrebu; 24. maja Carigrad : Zagreb v Zagrebu; 13. junija Francija : Jugoslavija v Parizu; 28. junija Češkoslovaška : Jugoslavija v Zagrebu. Termin za tekmo Jugoslavija : Italija še ni določen.

Vrdjuki, večkratnemu internacijonalcu je izredna glavna skupščina zopet priznala amaterstvo, čeprav še ni potekla predpisana dvoletna karenčna doba. Vrdjuka bo nastopal za svoj matični klub Gradjanski.

Vremensko poročilo

Metzorološki zavod v Ljubljani, 5 marca 1926 — Višina barometra 308.8 m

Kraj (opazovanja)	Čas	Barom.	Temper.	Rel. vlaga v %	Smer vetra in brzina v m	Oblačnost 0—10	Vrsta padavine ob opazovanju	Vrsta padavine v mm do 7 ure
Ljubljana (dvorec)	7.	750·0	4·7	65	NW 3	10	škrop	dež 0.1
	8.	749·7	4·6	66	NW 2	10	škrop	
	14.	751·6	2·4	87	SW 1	10		
	21.	757·3	2·9	70	SSE 2	9		
Zagreb	8.	749·8	4·0	83	mirno	10	pršica	dež 1.0
Beograd	8.	750·2	4·0	76	W 3	0		0
Sarajevo	8.	751·4	4·0	49	E 3	1		0
Skoplje	8.	754·7	0·0	96	mirno	6		0
Gruž-Dubrovnik	7.	752·6	8·0	67	SE 1.5	0		0
Praga	7.	750·3	2·0	—	W 5	2		dež 1.0

Solnce vzhaja ob 6·33, zahaja ob 17·52, luna vzhaja ob 23·48, zahaja ob 9·6

Dunajska vremenska napoved za soboto: oblačno, toda morda še padavine. Bolj hladno, večinoma pa pod ničlo.

Gospodarstvo

Valovanje na denarnem trgu

Leta 1923. se je že tudi v Sloveniji oglasila skrb za kredite. Denarja je začelo primanjkovati. Čimbolj je vse sililo za njim, tem boli se je zazdel in tem ošabnejši je postajal tudi pri nas. Ošabnost in ponos se pri denarju kaže v visokih obrestih, pa tudi v tem, da so lastniki denarja manj dostopni, če se v taki dobi v svoji potrebi oglašaš pri njih. Kredit ima sploh svoje posebnosti. Žid je so pogodili, da ima tisti največ, ki ga ne išče.

Prva leta po vojni, ki je bila nenasitni konsument za vse vrste blaga, so bile blagajne polne. Denarja ljudje niso prav cenili. Tiščali so za blagom in za takozvanimi substančnimi vrednostmi. V podjetjih se je dosti zazidalo za obnovo, za razširjenje in povečanje naprav. Premalo se je polagalo pozornosti na okolnost, da je vse minljivo in da mora končno nehati tudi čas lahkega zaslužka in zlate konjunkture, ki je prečesto slonela na domnevnih zaslužkih. Pozabljali smo, da denar a zazidanega v investicijah, ni mogoče zlepa oživiti in mobilizirati. Premalo se je pazilo na lastni denar za obratne potrebe.

Razumeti moreš tako naziranje in ravnanje, ker je bilo dolgo dobo denar zlahka dobiti na kredo. Mnogi so se tudi prevzeli in zasnovali svoje kupčije preko svojih sil. Ko je prišel prevrat, je marsikoga neprijetno iznenadilo. Prepozno je videl, da bo težava za izhod iz zagate. Dejansko je mnogo podjetnikov in gospodarjev v teh prilikah izgubilo sapo. Trda kupčijska praksa je zadnji 2 leti vrgla iz trgovskih vrst mnogo voinih in povojnih prihrabačev, ki so se po sili uvrstili med poklicne trgovce. Trebljenje in čiščenje je šlo svojo pot brezsrčno in neusmiljeno. Čim bolj se je bolšal promet v državi, čimbolj smo sespoznavali medsebojno po posameznih pokrajinah, zlasti pa po prehodu na dinarsko valuto, je začel naš denar odtekati v druge dele naše domovine, sledeč za pelivenu vabilu visokih obresti. Drage in visoke obresti so prišle k nam v letih 1923. in 1924. od vzhoda in juga. Izenačenje cen in izenačenju obrestne mere je nenavadno hitro napredovalo v naši državi. V letu 1924. in v prvi polovici 1925 je po tem izenačenju trda za denar vsepovsod v državi. Povsod obremenja gospodarske kroge teža krutih obresti, ki v 3 ali 4 letih dotečejo izposojeno glavnico.

Poleti leta 1925. se je začelo podirati strašno tiranstvo dragih obresti in težavnega kredita. Visoka zgradba krutih obresti se ruši. Na jesen je bila povprečna obrestna mera za dolgove 12—14%. Razlika je mogočna, ali obresti so vendar še previsoke, posebno za slabe prilike v trgovini in obrtnosti, ki jih izpodieda in razjeda opešana konjunktura. Denarno pomanjkanje je ponehalo že lansko poletje. V deželo je prišlo mnogo kredito v tuji valuti, v dolarjih, frankih, funtih. Vsi ti tuji gostje so postali domači dinarji. To oploditev po prilivu tuje valute in pa po slabšanje gospodarskih prilik je povzročilo pa zavodih obile dinarske razpoložnine. Domači denar nima posla v živi kupčiji, pa išče zatočišča v denarnih zavodih. Obrestna mera na založbe, še poleti 1925. neobično visoka posebno pri vlogah, vezanih za daljše odpovedne roke, pada in se je pozimi ustavila na 5—7%. Ob prehodu v novo leto smo imeli dovolj denarja opažalo se je naraščanje vlog in krediti se dobe tudi v dinarjih po gori navedenih pogojih.

Po novem letu vidimo, da se opotika tečaj našega dinarja. Ni opasno guganje opitega, pač pa negotova stopnja gospoda, ki se vrača dobre volje. Ali kredit je plah, oplaši se hitro. Tako vidimo, da se ob prestopu od februarja na marc v Zagrebu in Beogradu že okorno giblje. Dinarjev, prei v obilici, začne primanjkovati, in naročila ne gredo več gladko. Dolžniki v tujih valutah vračajo dolg v tujem novcu, boječ se podražitve. Treba je šteti in dati dinarjev za kritje tujih obvez. Ta razumljivi manever, ki ga narekuje previdnost, v zvezi z zelo slabim izvozom, bo pač glavni vzrok, da je na pomlad začela popuščati denarna oblica pri nas in da priharja razpoložnina bolj in bolj do veljave in časti. Pri naših italijanskih sosedih je denar drag, že dolgo drag, in kredit težaven. Kredita ni lahko dobiti in celo eskontiranje domačih trgovskih menic je vezano na trde pogoje in ovire. Na Nemškem so drakonsko trdi za nove kredite; neizprosno duše nove zahteve in čistijo vrste.

M. S—č.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (5 t. m.). Pšenica: baška, 2 vagona, 270—275; baška, 77 kg, 2 %, 2 vagona, 272.50; banatska, pariteta Zenta 3 vagoni, 272.50. Turščica: baška, za maj, 5 vagonov, 120; sremska, sušena, 2 vagona 130. Otrobi: baški, v jutastih vrečah, 1 vag., 107.50. Tendenca mlačna.

Svinjski sejem v Mariboru (5. t. m.) Dogon radi slabega vremena razmeroma nizek: 112 svinj in ena koza. Od tega je bilo prodanih 49 komadov. Cene so bile naslednje: prasci 5—6 tednov stari 100—125, 7—9 tednov 150—200, 3—4 mesece 340—380, 5—7 mesecev 400—480, 8—10 mesecev 550—600 Din kg žive teže 10.50:12.50, mrtve 15—17 Din.

Dunajski živinski sejem (4. t. m.) Goveda: Dogon 341 komadov; od tega iz Jugoslavije 76. Cene so se slabo obdržale. Za kg žive teže notirajo: voli 1—1.60, biki 1—1.35, krave 0.90—1.30, slaba živina 0.60—0.90. Svinje: Dogon 1312 komadov. Cene nespremenjene. Za kg žive teže notirajo: debele svinje 1.80—2, mesne 1.80—2.15 šilinga.

Dunajska borza za kmetijske produkte. (4. t. m.) Nazadovanje cen na ameriških tržiščih se je ustavilo; mestoma so se cene celo zboljšale. V Argentiniji pa so tečaji dalje padli. Na dunajskem tržišču je bilo razpoloženje zelo mirno. Kupčija zelo omejena. Uradna notirania brez spremembe. Vključno blagovno-prometni davek brez carine notirajo za 100 kg v šilingih: pšenica: domača 40—40.50, madžarska potiska 43—46; rž: marchfeldska 27—27.50; turščica: 20.25—21.25; oves: domači 27.50—28.50.

— **Čisti dobiček Narodne banke SHS je znašal v l. 1925. 63.15 milijona dinarjev.** Od tega naj se po predlogu upravnega sveta razdeli med deničarje 23.75 milijona dinarjev, tako da odpade na vsako staro in novo vplačano delnico 400 dinarjev. Izplačevanje dividende se bo začelo dva dni po občnem zboru Narodne banke. Promet bančnih blagajn je znašal lani 53,455.68 milijona dinarjev in je bil za 11.222.33 milijona manjši kakor v l. 1924.

= **Proizvajanje premoga v Sloveniji** je znašalo lani 1.822.581 ton napram 1,898.192 tonam v l. 1924. in 1.587.000 tonam v letu 1913. Lani je torej padla produkcija napram l. 1924. za 75.611 ton, dočim se je proti l. 1913. povečala za 235.581 ton

= **Cenovnik za zavarovanje valute ob izvozu,** veljaven od 1. do 15. t. m., je objavljen v «Uradnem listu» z dne 3. t. m.

= **Zastopstvo Lipskih vzorčnih velesejmov za balkanske države v Beogradu.** Kakor nam poročajo, bo s 1. aprilom t. l. začelo poslovati v Beogradu zastopstvo Lipskih vzorčnih velesejmov za balkanske države. Vodja zastopstva bo gosp. Schuster.

= **Občna zbora:** «Triglav», prometna d. d. v Ljubljani, dne 23. marca ob 17. v prostorih Zveze industrijcev v Ljubljani; Obla čilnice za Slovenijo, r. z. z o. z. v Ljubljani, dne 26. marca ob 16. v zadružni pisarni.

— **Konkurzi so razglašeni o imovini Marije Bartlove,** trgovke v Ljubljani (prvi zbor upnikov pri deželnem sodišču v Ljubljani 8. t. m. ob 10.), o imovini Alojzija Ijani 8. t. m. ob 10.), o trgovini Alojzija Pichlerja, sodarja v Mariboru (prvi zbor upnikov pri okrožnem sodišču v Mariboru 6. t. m. ob 10.) in o imovini Ignacija Baioha, trgovca v Mariboru (prvi zbor upnikov pri okrožnem sodišču v Mariboru 9 t. m ob 10.).

Borze

6. marca.

Ljubljana. (Prve številke povpraševanja, druge ponudbe in v oklepajih zaključki.) **Vrednote:** investicijsko 77—78, Vojna škoda 280—282, zastavni Kranjske 20—22, komunalne Kranjske 20—22; Celjska posojilnica 200—202 (202), Ljubljanska Kreditna 200—220, erkantilna 100—102 (102), Slavenska 50—0, Kreditni zavod 175—185; Strojne 0—115, Vevče 110—0, Stavbna 80 do 90, Šešir 115—120 (115). **Blago:** les: deske, smreka, jelka, 20 mm, I., II., s malo III, 4 m,media, 25 cm, fco Postojna tranz., 1 vag., 560—570 (560), smrekove, 20 mm, 4 m, III., od 16 cm napr., fco Postojna tranz., 1 vag., 500—500, (500); bukovi ob. roblj. plohi, I., II., 38—98 mm, največ od 58 mm, od 2 m napr., največ od 2.20, oz. 2.30, zdravi, ostrobol, fco vag. Postojna tranz., 1 vag., 700—700 (700); bukova drva, metraska, suha, zdrava, fco vag. Postojna tranz., 2 vag. 25—25 (25); bukovi testoni, čisti, 20 mm, od 118 cm napr. fco. vag. Postojna tranz., 1 vag. 700—700 (700); hrastovi plohi, neobroblj., 40—130 mm, od 2.50 m dolž., I., II., III., fco meja 0—1100; bukovi plohi, neobroblj, 40—130 mm, od 2.50 m dolž., I., II., III., fco meja 500—0; premog: nespremenjen; poljski pridelki: pšenica, baška, 76/77, 2 %, fco vagon Novi Sad, 1 vag., 278—278 (278), 76 kg, 2 %, par. Senta 0—275, turščica, nova za takoj, fco vag. Novi Sad 0—116, turščica za marc, fco vag. Novi Sad 0—120, za april, fco vag. Novi Sad 0—127, stara, fco vag. Novi Sad 0—145, umetno sušena, fco vag. Novi Sad 0—135, ječmen, 64 kg, par. Novi Sad 0—140; zeleni fižol, okrogel in podolgovat, fco vagon Maribor 0—270; krompir, beli, rinf., fco vag. slov. p. 0—80; zgodnji, roza, fco vag. slov. post. 0—75; cement: prima portlandski «Zagorka»: v sodčkih po 190—200 kg 0—64, v jutastih vrečah po 50 kg 0—54, v papirnatih vrečah po 50, za 100 kg, fco vag. postaja Zidani most 0—58.

Zagreb. Od bančnih papirjev sta se v glavnem prometalj Eskomptna in Prištedjona po nekoliko znižanih tečajih. Položaj v industrijskih papirjih nespremenjen. Vojna škoda je tudi danes oslabela za 2 točki. Promptna se je trgovala spočetka po 276, dočim se je proti koncu spričo večjega povpraševanja okrepila na 277. V terminih ni bilo prometa. — Dinar malo oslabel. Tudi London, New York, Pariz in Italija mednarodno slabši. V Zagrebu so posamezne devize zabeležile skok. Skupni promet je znašal 7 milijonov dinarjev. Notirale so devize: Amsterdam 2275 do 2285, Dunaj 799.50—802.50, Berlin 1353 do 1357, Italija izplačilo 227.05—228.25, London izplačilo 275.55—276.75, ček 275.4 do 276.6, New York ček 56.61—56.91, Pariz 211 do 213, Praga 168.05—169.05, ček 167.95 do 168.95, Švica 1092.5—1095.5, ček 1091.79 do 1095.79; valute: dolar 56.05—56.35, Kč 167.78—168.78, lire 226.9—228.1; efekti: bančni: investicijsko 77—78, agrarne 43—0. Vojna škoda, promptna 277.5—278, za marc 278—279.5, za april 280.5—281.

Beograd. Devize: Dunaj 800—801, Berlin 1352.5—1353, Budimpešta 796.5 do 797, Bukareta 24—24.6, Italija 227.6—227.7, London 276—276.5, New York 56.73—56.74, Pariz 211.5—212.25, Praga 168.4—168.5, Švica 1093.25—1093.75.

Curih, Beograd 9.15, Berlin 123.70, New York 519.50 London 25.2450, Pariz 19.2875, Milan 20.8250, Praga 15.3875, Budimpešta 0.00727625, Bukarešta 2.2625, Sofija 3.75, Dunaj 73.20.

Trst. Devize: Beograd 43.90—44.10, Dunaj 350—355, Praga 73.80—74.20, Pariz 92.60—93, London 121.25—121.40, New York 24.87—24.97, Curih 480—483, Budimpešta 0.0348—0.0352, Bukarešta 10.50—11. Valute: dinarji 43.50—44, dolarji 24.80—24.95, 20 zlatih frankov 95—98, zlata lira 479.85.

Dunaj. Devize Beograd 12.4725 do 12.5125, Berlin 168.65—169.15, Budimpešta 99.20—99.50, Bukarešta 3.05—3.07, London 34.4250—34.5250, Milan 28.40—28.55, New York 708.25—710.75, Pariz 26.33—26.43, Praga 20.9775—21.0575, Sofija 5.07—5.11, Varšava 91.85—92.35, Curih 136.37—136.87. Valute: dinarji 12.42—12.48, dolarji 707.50—711.50.

Deviza Beograd na ostalih borzah: v Pragi 59.70, v Berlinu 7.392, v Londonu (opoldne) 276, v New Yorku (zaključno 4. t m.) 1.76 in pol

Iz življenja in sveta

Uvedba latinice v Turčiji

Pod Kemalom pašo, ki je poleg Ljenina in Mussolinija najbolj izrazita diktatorska osebnost v političnem življenju povojne Evrope, se Turčija naglo modernizira. Če pomislimo na preureditve, ki jih je Kemal paša že provedel, se moramo njegovi vztrajnosti in energiji naravnost čuditi. Pred dvajsetimi leti je bil Kemal paša neznaten človek, po zmagi Mladoturkov se je prvič zavihtel kvišku in potem mu je šla usoda gladko na roko. Polom Turčije v svetovni vojni pa mu je ustvaril pozicijo, ki ga je prinesla na čelo države. Kemal je pomel s starokopitnimi običaji, ker je spoznal, da se bo otomansko cesarstvo razlezlo, če pojde po starih potih naprej. Odpravil je celo kalifat, ki je bil Turkom svet, vrgel sultana in stopil sam na čelo države, iz katere hoče napraviti nov organizem.

Kemalove reforme so znane. Najprej je proglasil Carigrad za provincijalno mesto in je sedež vlade prestavil v Angoro. Potem se je zavzel za emancipacijo žene. Ukazal je odložiti pajčolane, ki so jih Turkinje nosile že od pamtiveka Mohamedovega. Prepovedal je fese in se je za zgled sam pokril s cilindrom. Reformiral je tudi zastarelo zakonsko življenje in je prepovedal hareme, bulam pa je podaril popolno svobodo. Iz ostankov stare, onemogle Turčije je napravil modernejšo deželo, ki ne bo v napotje civilizaciji in ki bo lahko ravnoprava glede napredka drugim državam na evropskem kontinentu.

Za vsemi temi reformami prihaja na dnevni red vprašanje turške pisave. Tiste čudne pike in kljuke, ki smo jih doslej videvali na turškem tobaku, bodo torej izginile. Angorska vlada je te dni sklenila, da se odtegnejo iz prometa vse znamke s turško-arabsko pisavo in da se nadomestijo z novimi markami, na katerih bo latinica. Dalje je turška vlada sklenila, da se uvede v vseh šolah pouk z latinskimi črkami. V Bakuju se bo celo vršil koncem marca poseben turkološki kongres, na katerem bodo turški pismouki razpravljali, kako naj se izpremeni pisava in kako naj se po najkrajši poti odpravijo dosedanji turški znaki. Tako hoče preporoditelj sodobne Turčije napraviti iz stare dežele nepismenosti tudi pismeno državo, ki se bo lahko sporazumela z Evropo po znakih mednarodnega značaja.

Wilkinsova ekspedicija na severni tečaj

Našim čitateljem smo že povedali, da se pripravlja letos poleti več ekspedicij na najsevernejšo točko naše zemlje. Poleg drugih mož hoče poizkusiti svojo srečo tudi Američan Wilkins, ki namerava poleteti s Fairbanksa na Aljaski. Deli njegovih letal prihajajo polagoma že na mesto in pred par dnevi je dospel v Fairbanks, ki si ga je izbral za izhodišče svojega podjetja, tudi sam Wilkins.

Iz Fairbanksa bodo plula letala najprej do Pointa Barrowa. To bo šele pravi start letalcev. Toda čim so se začele priprave za ekspedicijo so se že tudi pokazale prve težkoče. Eno je, kar preti z neljubimi posledicami: ogromna poraba bencina v motorjih. Povprečna racija bencina za vsak stroj in miljo iznaša namreč 6 galon (ena galona nekako 24 l). Če se ta konzum ne bo dal zmanjšati, se utegne zgoditi, da bo zaloga bencina porabljena, še preden pride do pravega starta. To pa bi spravilo ekspedicijo v neprijeten položaj, primoralo bi jo naravnost, da načrt opusti, ali ga vsaj odgodi.

V splošnem je podoba, da se je Wilkins zelo površno pripravil na svoj polet. Dosedanji poizkusi so namreč pokazali, da so njegovi stroji precej nezanesljivi, ker se hitro izrabljajo. Že doslej je bilo treba nadomestiti celo vrsto delov pri strojih, ki bi jih bila morala ekspedicija prihraniti, da jih vzame s seboj na pot. Govori se celo o tem, da bi bilo treba ekspedirati moštvo do Barrowa na saneh, ki bi jih vlekli vpreženi psi, dočim naj bi nesla bencin na vzletišče letala sama.

Prvi poizkus za uporabo snežnih traktorjev se ni obnesel. Sedaj pripravlja Wilkins koncentracijo svojih aeroplanov in sredi marca upa, da mu bo mogoče napraviti prvi korak za dosego velikega cilja.

Tuberkuloza

Črtica k nedeljskemu predavanju doktorja Toneta Jamarja v kinu «Matici».

Mnogo se piše in razpravlja o tuberkulozi. In po vsej pravici. Jetika je ena današnjih najhujših nalezljivih bolezni in ne nosi zaman imena «bela kuga». Razširjenost jetike je ogromna. V uradnih spisih je zabeleženo, da umre na jetiki v Sloveniji povprečno vsak sedmi bolnik, ali, izmed 100 umrlih, je 14 jetičnih. Ne da bi segli predaleč, lahko celo rečemo, da je med 100 pokojniki 20 jetičnikov, da ima torej vsak 5. umrli človek tuberkulozo. Določiti število na jetiki bolnih, je težko, ker se o obolenju na tuberkulozi ne vodijo natančni uradni zapisniki, zakaj jetika danes še ni podvržena uradni prijavi, kakor je to predpisano za mnoge manj nevarne nalezljive bolezni. Po državah, kjer je organizacija boja proti jetiki že podrobno izpeljana, so sestavili katastre na jetiki bolnih oseb, ter so dognali statistično, da pride na en slučaj smrti 20 bolnikov. V Sloveniji bi torej bilo okrog 60.000 ljudi bolnih na jetiki, in to je faktični kader bolnikov na jetiki. Vzroka imamo torej dovolj, da posvečamo tej najnevarnejši bolezni mnogo pažnje in jo skušamo čimbolj zatirati.

Jetika je nalezljiva bolezen, ki se prijema zdravega telesa samo iz drugega na jetiki bolnega telesa. Kako se vrši okuženje in na kak način nam je mogoče oboleti za to boleznijo, nam pokažejo slike in film nedeljskega predavanja.

Vsi ljudje smo izpostavljeni okuženju, toda za okuženjem ne pride vedno obolenje na jetiki; močno utrjeno telo premaga bacile, dočim oslabljen organizem podleže kruti bolezni. Radi tega se moramo čuvati obolenja vsi; na kak način se najuspešnejše branimo okuženja in obolenja, bo g. dr. Tone Jamar, specijalist v zdravljenju te bolezni, poslušalcem v nedeljo natančno razložil.

Predavanje priredi Zveza kulturnih društev v nedeljo dne 7. t. m. točno ob pol 10. dopoldne v dvorani «Elitnega kina Matica». Film je dal na razpolago Drž. higijenski zavod v Ljubljani.

Občinstvo vabimo, da si predstavo sigurno ogleda, najtopleje pa priporočamo predavanje šolski mladini in opozarjamo zlasti učiteljstvo, s prošnjo, da obisk tega filma učencem priporoči. Vstopnice po 2 Din za sedež se dobe v predprodaji že danes ob običajnih urah pri blagajni kina Matice. Ker je z ozirom na zanimivo snov predavanja pričakovati obilne udeležbe, priporočamo občinstvu, da si pravočasno zasigura sedeže.

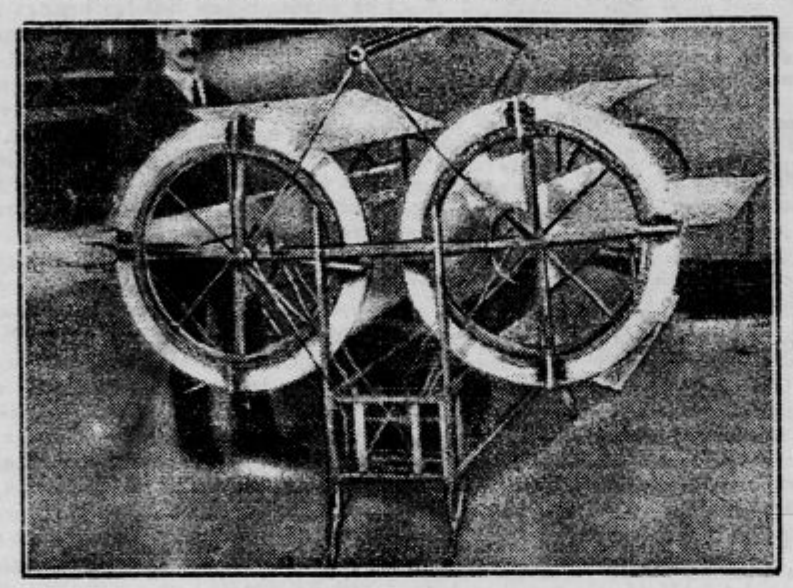

Model letečega avtomobila

Brata Radošević iz Sarajeva sta izumila letalo, s katerim se da voziti tudi po zemlji kot z avtomobilom. Slika nam kaže izumitelja Anto Radoševića pri demonstriranju svojega aparata v Beogradu.

D' Annunzio in cerkev

Princ Snežniški, Gabriele d' Annunzio je napisal dramo o trpljenju sv. Sebastijana. Delo je prišlo na oder milanske Skale v četrtek, 4. marca. Gledališko vodstvo je seveda izrabilo priliko, da napravi dobro reklamo za svojo blagajno in je razglašalo, da bo d' Annunzijeva drama največji dogodek letošnje sezone v lirični operi.

Toda, kaj se je zgodilo? Našel se je katoliški akcijski odbor, ki je izdal proglas na meščanstvo in odločno prepovedal udeležiti se premijere in reprize d' Annunzijevega dela, ki da je brezbožno in žali krščanski čut. Akcijski odbor je odredil tudi druge potrebne protiukrepe. Naročil je v milanski cerkvi sv. Rafaela mašo, pri kateri se je isti dan, ko se je vršila premijera v gledališču, molilo za grešnike ter prosilo kazni za odpadnike katoliške cerkve.

Kako je končala predstava d' Annunzijevega dela in kakšen je bil konec maše, o tem še ni sporočila. Vsekakor pa je ta incident zelo značilen, ne le za d' Annunzija, o katerem se že dolgo raznašajo glasovi, da živi kakor tretjerednik, dela pokoro za svoje grehe ter se je celo pomiril s svojo prvo ženo, temveč značilna tudi za tiste kroge, ki se borijo za ugled cerkve, se priklanjajo Mussoliniju, obenem pa aprizarjajo divjo gonjo proti njegovemu prijatelju s Snežnika.

Čuden primer hipnoze na daljavo

Da je hipnoza opasno sredstvo, posebno, če se ga poslužujejo nepošteni in zločinski elementi, utegne biti znano vsem čitateljem. Če dobi zločinec svojo žrtev pod vpliv svoje volje, je njegovo gospostvo nad žrtvijo povsem neomejeno ter ima zanjo lahko usodne posledice. Hipnoza namreč lahko traja dalje in če je volja enkrat omajana, lahko doseže hipnotizer, kar hoče.

Iz Gorlic poročajo o čudnem primeru zločinske hipnoze na daljavo. Delavec Förster je šel nekega dne na običajno delo. Bilo je v ranih jutranjih urah, ko ga je srečal gospod s kovčegom v roki ter mu rekel, naj nese njegov kovčeg na postajo. Delavec je rad ustregel tujcu. Hodil je, hodil — in se šele čez nekaj dni znašel na kolodvoru v Draždanah. Ko sta ga dva policijska agenta vprašala po izkazilih, mu je bilo, kakor da se je zdramil iz težkih sanj, ki so ga držale v oblasti. Vse, kar je vedel povedati, je bilo to, da ga je najel neki gospod, ter mu rekel, naj gre z njim na postajo. Förster se ne ve več spominjati, kaj se je pozneje zgodilo z njim. Policija ga je poslala iz Draždan nazaj domov v Gorlice, kjer je začel skrivnostno zadevo raziskovati zdravnik, ki je takoj uganil, da gre pri Försterju za hipnotične vplive, ki si jih je bržkone dovolil kak nepošten tip.

Nekaj dni je živel Förster zopet doma, kjer ga je nadzorovala njegova sestra. V trenutku njene odsotnosti pa se je zgodilo zopet nekaj skrivnostnega: mladi mož je izginil brez sledu. Ko je Förster spal v postelji in je sestra bila pri njem, je slišala, kako brat govori v sanjah in ponavlja stavek: «Že pridem, že pridem!» Jedva pa se je sestra po manjšem opravku odpravila iz hiše, je Förster vstal, se odstranil iz stanovanja in se ni več vrnil. Vzel pa je s seboj večjo vsoto denarja, ki jo je bil prinesel seboj iz Draždan in o kateri nihče ne ve, kako je prišel do nje. Strokovnjaki in preiskovalni organi so vsi mnenja, da je Förster žrtev prebrisanega hipnotizerja, ki dela z njim poizkuse samo za to, da se okoristi s tujim imetjem.

Strah pred kometi

Mrs. Badlay je v Ameriki na glasu velike prorokinje. Pravijo, da je napovedala natančno dan in mesec smrti predsednika Wilsona. Čudno le, da zagledajo take prorokbe beli dan šele takrat, ko so se že «izpolnile». No, mrs. Badlay zna baje še več kakor prorokovati. Zadnjič je potuhtala spet nekaj novega (pravzaprav je stvar v bistvu precej stara): če se prikaže na nebu komet, bo v treh letih vojna. Tako zagotavlja popolnoma resno mrs. Badlay.

Podoba je, da v današnji dobi zopet oživljajo stare vraže, ki jih je zavrgel že devetnajsti vek. Našim pradedom je komet pomenil vse najhujše: vojno, lakoto, kugo itd. Strah pred repaticami jim je tako ležal v krvi, da so celo videli v kometih najrazličnejše strahotne pojave, kakor ognjene meče, žareče sulice, okrvavljene križe, pošastne zmaje in tako dalje. Seveda so bile vse te pojave zgoli plod njihove razburkane domišljije.

Toda našim pradedom teh vraž ne moremo zameriti: saj niso imeli pojma o astronomiji. Ali, odkar je Newton odkril zakone vsemirja, bi človek mislil, da bodo ti predsodki utihnili. Pa se ni zgodilo, kakor vidimo. Leta 1775. je komet povzročil velikansko razburjenje na francoskem dvoru; pariški nadškof je priredil po prestolici procesijo, da bi na ta način odvrnil pretečo jezo božjo. Astronom Lalande je hotel dvorjane in ljudstvo podučiti, pa so mu zabranili. Leta 1818. je vzburkal Evropo Enckejev, leta 1835 Halleyev komet. Obakrat so ljudje prerokovali lakoto in vojsko. Leta 1910. se je vnovič prikazal Halleyev komet: štiri leta pozneje je izbruhnila svetovna vojna. A ne zavoljo tega, ker se je malo poprej prikazal komet: to vedo najbolje gospodje diplomati.

Leta 1857 je bil najavljen skorajšnji prihod nekega kometa. Ljudje so kakopak promptno reagirali: po vsej zemlji je zavladal silen strah. Izkazalo pa se je, da je bil ves strah preuranjen; kometa namreč ni bilo in ga ni bilo. In svet si je globoko oddahnil.

Levi na prodaj!

Iz razlogov, ki jih naravoslovci še ne vedo razložiti, se nekatere zveri v jetništvu ne množe. Med temi je najbolj znan tiger. Druge zveri pa se nasprotno zelo množe, in v to kategorijo spadajo levi.

To dejstvo je dalo pobudo za osnovanje cvetoče industrje: odgajanja in dresiranja levov. Najbolj poznano središče za to «industrijo» je glavno mesto Irske. Zakaj baš Dublin, tisti Dublin, ki nima skoraj v vsem letu dneva brez dežja in megle? Mar ne bi bilo primernejše mesto za levjo industrijo recimo Neapel ali Marseille?

Verjeten odgovor na to vprašanje je samo eden: najbrž se je idej[illegible] vanju z levi najprej porodil [illegible] kakega Dublinčana in ko so se morda drugi zmislili, da bi ne bilo napak, posnemati podjetnega Irca, je bila konkurenca že prehuda. Naj bo kakor hoče, dejstvo je, da proda Dublin vsako leto povprečno 250 odraslih levov in levinj in nad 400 mladičev, ne sicer dresiranih, vsekakor pa navajenih na sožitje z ljudmi. Ti levi so katalogizirani po svojem karakterju in prodajalci jih dobavljajo kupcu na dom, kakršne si pač želi. Nekateri namreč zahtevajo krotke živali, drugim pa so priljubljenejši divjaki, ki znajo zatuliti na povelje.

Samo še danes! Film s petjem!

JAZ TE LJUBIM!

Prekrasna pesem ljubezni iz solnčne Italije.
V glavnih vlogah zlata

LIANE HAID

(nepozabna Lady Hamilton in Lukrecija Borgia) ter neodoljivi vedno elegantni

ALFONS FRYLAND

Znano Griegovo pesem „Jaz te ljubim" poje pri vseh predstavah operna pevka gospa Olga Korenjakova.

Velik umetniški uspeh je najboljše priporočilo za ta film.

Predstave točno ob: 4., pol 6., pol 8. in 9. uri.

Predprodaja vstopnic od 10 do pol 1.
(Cene nezvišane)

Jutri v nedeljo: Film smeha in izvrstne zabave. — — Pazite na naš jutrišnji oglas!

ELITNI KINO MATICA
vodilni kino v Ljubljani.
Telefon 124.

Verski razkol med katoličani v Sloveniji?

Katoliško dijaštvo trdi, da je «trgovski duh» obvladal vero.

V Jugoslovanski (prej Katoliški) — tudi dokaz trgovskega duha — tiskarni, izdaja Slovenska dijaška zveza svoje službeno glasilo «Križ na Gori». Mora se priznati, da se list zelo razlikuje od dosedanjih dijaških glasil. Je predvsem verskega značaja in napoveduje obsojajoč dosedanje nazore in metode ter organizacijo katoliške akcije, čisto nova pota in pravo revolucijo duhov.

Med članki, ki naj pokažejo svetovno naziranje «mladih», nas seveda pred vsem zanimajo oni, ki poskušajo potegniti linijo napram sedanjosti. Razlika gre daleč, ne le v taktiki; mlada struja razvija druge nazore o etiki in tudi o čisto verskem nauku. Zanimivi so nazori o plesu in spolnem udejstvovanju. Dosedaj je katoličanstvo gledalo ples od strani kot pojav mesenosti in prilika za greh. Po mislih nove struje pa «tiči za vsem čudo močna blaženost lepega človeka, pri katerem klije vsa gracija duše in prodira vsa iskrenost čustva v zunanjo formo, v ritmično gibanje telesa» . . «pri plesu gre za globoko resnost, ki pohaja iz globokega instinkta, za novo istinitost in odvisnost od sveta, ki jasno priča o čudni lepoti in novem viru življenja». Take nazore o plesu doslej zaman iščemo med katoliškimi estetiki in etiki. Tu nimamo prostora podrobno opisovati nazore, ki jih «Križ na Gori» razvija o spolnem življenju. Spolnost ni «slep nagon, ki ga treba uklepati in strahovati, da ni prepuščen samemu sebi.» «Doživljali jo bomo religijozno, to se pravi enotno. Ne samo razumsko ali čustveno ali telesno, temveč globoko osebnostno.» Za katoličanstvo, ki sta mu sicer ideal spolna vzdržnost in celibat, so ti nazori o važnosti telesa precej novi.

Glavna novost pa so nazori o nekaterih temelinih katoliških resnicah, ki jih glasilo «mladih» naskakuje na res revolucijonarea način. Namen tega poročila je pač le beležiti zanimiv pojav, nikakor pa ne morda kazati s prstom na «grešnika». Visoko spoštujemo vsak nazor, a če je izšel v tiskani obliki v javnost in se je celo glavni ideolog SLS g. Ušeničnik že nanj prav strogo ozrl v samem glasilu SLS, smatramo, da ima tudi ostala javnost pravico vedeti, za kaj gre in da gre za mnogo več in mnogo globlje razlike, nego izgleda na prvi hip.

Borba «mladinov» gre zoper «trgovskega duha», ki obvladuje katoliško vero. Oni kličejo: «k Bogu hočemo!» Krepak programski članek v tem oziru veli:

«Trgovski duh, s katerim je prežeta vsa današnja družba, je zašel celo v vero samo! Tudi tu je človeku glavni cilj — zaslužek! Zakaj verje, zakaj izpolnjuje zapovedi, zakaj vrši dobra dela? Ker pričakuje od tega dobička, ker pričakuje plačila od Boga! Kaj ga vodi k molitvi? Morda zavest dolžnosti, morda ljubezen do dobrega vseočeta? Ne! Samo pričakovanje plačila, gotovih dobrin, nagrade, oziroma izpolnila na prošnjo! Človek se je oddalil za stopnjo od Boga, ne smatrajoč ga kot Očeta, temveč kot Gospodarja, vladarja vsega stvarstva in je s tem stopil v sporedno vrsto ostalih stvari.»

«Tudi religiozne formalitete odbijajo. Družba sodi človeka po zunanjosti: človeka, ki sklepa roke, ki upogiba kolena in se bije na prsa, ki moli vidno, ima za vernega, pobožnega. Ravno za tem plaščem se dokajkrat skriva laž, hlimba.» («Križ na Gori» letnik II. št. 2, str. 23.) Ti nazori se ponavljajo in skušajo podpreti tudi s citati iz sv. Bernarda.

Kaj to v svojem bistvu pomeni, mi hočemo razglabljati, ker si vsakdo lahko sam napravi sodbo. Obsojen je ves nauk o nepopolnem kesu in največji del katoliške etike, zlasti v kolikor je res praktična med ljudstvom, je ožigosan kot nemoralen. V nadaljnih posledicah se mora omajati nauk o tajni izpovedi, o kazni, o odpustkih itd. Vsa vzgoja v strahu božjem, ves verski kazenski zakon in kazenski proces, skratka ves sistem je razbit.

Naravno da se mi kot politično glasilo vzdržujemo vsakega stališča v takih stvareh. Tu gre za temeljne verske nauke, na katerih sloni vse sedanje ustrojstvo katolike veroizpovedi. Obsoja se vera v dogme (n. pr. o Sveti Trojici, o brezmadežnem spočetju), ako ona sloni le na strahu pred kaznijo, ali v nadi na nebeško plačilo. Obsoja se dobro delo, če sloni le v nadi na plačilo onkraj groba. Tako plačilo je «trgovina».

Mi bi, kot političen list, dostavili le to, da poleg teh dveh stvari, ki so izven kompetence politične stranke, obstoja še drugo obetanje «plačila in grožnja s kaznijo na tem ali onem svetu», ki se pri nas uprav vsak dan dogaja v cerkvah in župniščih. Kmetu, zlasti pa nepoučeni ubogi kmetski ženi se obeta in preti, da naj bo pristaš SLS, da naj voli SLS, da naj naroči «Domoljub», da naj ne bo član naprednih društev, naj opusti «Domovino». Najsvetejše se izpostavlja l. 1911. za izvolitev dr Šusteršiča, po prevratu pa zoper njegovo izvolitev. Marijine kongregacije organizirajo boj za Delavsko zbornico. Misijoni se prirejajo radi volitev. Tu se obeta nebo in plačilo, grozi se s peklom. Cerkveni nadpastir objavlja propagandistične pamflete za klerikalno stranko in zoper napredno časopisje. Mi bi rekli, da je to posebne vrste «trgovina». Ubogi kmet prinese vanjo svoj glas, svojo čast, odstopa od boljšega prepričanja, žena ogroža rodbinski mir, a žrtev se plača s ponarejenim bankovcem z nesramno lažjo, da je za obljubo in pretnjo duhovnika - agitatorja res volja božja. Če se v zgoraišnjih dveh nazorih mi ne izražamo, da ohranimo nevtralnost, pa imamo pravico pribiti, da so «mladini» pozabili obračunati z najgršo trgovino, ki drži pokonci vso lažnjivo politiko SLS, s trgovino, ki il ne moremo prihraniti strašne obsodbe duhovnega sleparstva.

A vrnimo se na glavno stvar: Katoliški «mladini» pač trde, da je cerkev, dopustivši zraven popolnosti tudi «trgovsko» stališče, le temu pravzaprav samoobsebi odredila glavno ulogo, ker boliši in večji ideal ni več izključno potreben. «Trgovina» je ubila popolnost, tako razmišljajo «mladi» in kamor se oziraje povsod opažajo v verskem življenju trgovino. V zvezi s tem je obsodba «religioznih formalitet», kar je v vseh posledicah tudi dalekosežna obsodba celega sistema, ki je sedanjemu ustroistvu bistven.

Tako torej «Križ na Gori». Če rečemo da so ti nazori razkolniški, jih nismo niti pohvalili, niti grajali. Samo konštatirali smo nekaj, kar stoji.

VI BODETE VEROVALI!

da eden par nogavic z žigom in znamko (rdečo, modro ali zlato) 93-a III

„ključ"

traja kakor štirje pari drugih, ako kupite eden par. Dobivajo se v vseh prodajalnah

Porote

Novo mesto, 5. marca.

Rop

Dne 5. oktobra 1925 se je vračal Jože Markovič od zdravnika v Sevnici domov. Med potjo ga je došel neki voz, na katerem so sedeli dva moška in mlad fantek. Markovič je prosil voznika, o katerem je pozneje zvedel, da se piše Čerček, njegov starejši tovariš pa Janez Novak, da bi ga vzel na voz, ker sam težko hodi. Čerček ga je nato vprašal, ali ima kaj denarja in če si upa dobiti v gostilni Flajs na Dolu pijače na upanje. Ko se je voz bližal onemu mestu, kjer je hotel iti Markovič po bližnjici proti domu, je dejal vozniku, naj malo voz ustavi, česar pa ta ni hotel storiti, temveč je pognal konja naprej. Markovič je nato skočil z voza, takoj za njim pa tudi voznik in njegov tovariš. Novak je skočil za Markovičem ga prijel ter mu vzel iz žepa suknje denarnico, iz telovnika pa uro z verižico ter spravil oboje v svoj žep. Med tem pa je Čerček segel v žep svojega tovariša ter vtaknil stvari v svoj žep. Napadeni je prosil svoja tovariša, naj mu vrneta odvzete stvari, a je dobil samo prazno listnico.

O zadevi se je vršila že 21. decembra 1925. razprava pred okrožnim sodiščem v Novem mestu, a to je razsodilo, da ni pristojno soditi, češ, da gre za rop in ne tatvino. Državni pravdnik se je proti temu pritožil, a Stol sedmorice v Zagrebu je potrdil sklep okrožnega sodišča, nakar je prišel Čerček sedaj pred poroto.

Obtoženec je na današnji razpravi zanikal vsako krivdo. Glavna obremenilna priča je popolnoma odpovedala. Porotnikom sta bili stavljeni dve vprašanji, prvo za rop, drugo na tatvino. Porotniki so obe vprašanji soglasno zanikali, radi česar je bil obtoženec oproščen. Senatu je predsedoval sodnik svetnik dr. Dolenc, votanta sta bila višji sodni svetnik dr. Hrašovec in sodni svetnik Romih. Obtožbo je zastopal državni pravdnik Kovač, zagovarjal je dr. Ivanetič.

Z današnjo razpravo je bilo pomladansko zasedane porote v Novem mestu zaključeno.

•

Celje, 5. marca.

Umor pred 16. leti. — Smrtna obsodba

V nadaljevanju razprave proti Francetu Jevšniku radi umora prevžitkarice Ane Klakočarjeve pred 16. leti, so porotniki po daljšem posvetovanju edino glavno vprašanje, ali je Jevšnik kriv hudodelstva umora, katerega je zakrivil s tem, da je 29. novembra 1909. obesil prevžitkarico Ano Klakočar, potrdili z osmimi glasovi da in štirimi ne. Na podlagi tega krivdoreka je bil Jevšnik obsojen na smrt na vešalih. Šestnajst let je minilo, kar se je zločin izvršil, storilec je bil že popolnoma siguren, da celo tako drzen, da se je pustil postavljati na odlična mesta v javnem in političnem življenju. A roka pravice je dosegla tudi njega in mu prisodila zasluženo kazen za ta zločin, katerega je napravil tako premišljeno in prefrigano.

Uradna poneverba

Kot zadnja se je vršila razprava proti Fr. Kene, roj. 25. julija 1885. v Globokem, posestniku na Piršenbregu pri Brežicah radi hudodelstva poneverbe. Kene je bil od 1. aprila 1922. do 1. februarja 1925. gerent okr. zastopa v Brežicah. Prevzel je to mesto po Francu Lipeju, veletrgovcu v Brežicah. Od 23. jan. 1923. je pobiral okrajni zastop takozvano tlakarino od vsega po železnici do in odvoženega blaga in sicer po 50 para za 100 kg. Ta doklada se je prvotno na postajah Brežice in Videm pobirala po železniških uradnikih. Pozneje pa je uprava železnice to prepovedala in okrajni zastop je nastavil posebnega pobiralca, ki je izročal denar vsake 14 dni gerentu okrajnega zastopa Kene je bil gerent v polnem pomenu besede in kakor to besedo danes po tolikih žalostnih skušnjah razumemo. Dasi mu je bil imenovan sosvet, se na njega ni oziral, bil je absolutist. Sam je odločeval, sam vodil blagajno in knjigovodstvo. Le tako je mogoče, da je prišlo tako daleč, da je bil danes obtožen poneverbe v visokem znesku 163 tisoč dinarjev

Pri okrajnem zastopu so vodili dvojno knjigovodstvo. Eno za dohodke iz okrajnih doklad in subvencij gradbene direkcije ter za vse izdatke, drugo pa za dohodke iz tlakarine. Gerent Kene je manipuliral s temi zneski na ta način, da je posojeval iz ene blagajne v drugo. Knjige, ki so se tikale tlakarine, je imel skrbno zaprte v blagajni in ni imel nihče dostopa do njih. Obračuna pravega v vseh teh letih ni napravil. Sprva se je zapisovalo vsakokratno zaračunanje tlakarine v dotične knjižice s kopirnim svinčnikom. Na enkrat pa je Kene to prepovedal, češ da se knjige preveč zamažejo in se sme vpisovati le z navadnim svinčnikom. Vsak mesec je v zadnjem času zmenjal te knjižice, dal nove, stare vzel s seboj in jih skrbno spravil, tako da jih nihče več ni dobil v roke. Pozneje po izmenjavi gerentstva se je izkazalo, da zadeva ni v redu. Začelo se je preiskovati in se je dognalo, da je Kene povpravljal knjige, trgal iz njih cele liste in na ta način hotel izbrisati vsako sled svojega čednega delovanja. Zadeva je bila precej zamotana, nič pozitivnega se ni dalo dognati. Šele potem, ko je sledila na njegovem domu in pri njegovem tastu hišna preiskava, so našli na podstrešju pri tastu vse one zapiske in knjige, v katerih so bile falzifikacije.

Kene sam priznava dejanje, a le do zneska 45.000 Din. Za vse drugo pa trdi, da mora biti nekje neka pomota pri izplačevanju predujma. Kadar se ga s kakšnim vprašanjem dobro pritisne, se zagovarja, da je živčno bolan in da se ne more spomniti več, kako se je stvar izvršila. Poročal je, da je denar iz tlakarine dobičkanosno naložen, kar pa se je izkazalo kot neresnično. Na vprašanje, zakaj je falzificiral in zakaj ni v redu vodil knjig, odgovarja, da je bil splošno prezaposlen. Zagovore si izmišljuje sproti in dela s tem samo zmedo.

Rezultat priobčimo jutri.

Berndorf-beštek 2
F. Cuden, Prešernova ulica št. 1.

Da najboljši je to znaj, Colombo Ceylon čaj! 50

Dopisi

RADOVLJICA. Podružnica Jugoslovenske Matice v Radovljici sklicuje svoj VI. redni letni občni zbor na soboto, dne 20. t. m. ob 19.30 v prostorih restavracije «Kunstelj». V slučaju neeklepčnosti se bo vršil uro pozneje drugi občni zbor, ki bo sklepčen ob vsaki udeležbi. Člani in prijatelji narodnoobrambnega pokreta, udeležite se občnega zbora polnoštevilno!

SV. KRIŠTOF PRI LAŠKEM. V nedeljo, dne 7. t. m. ob 9. uri se bo vršila seja druge redne odborove seje krajevne organizacije obč. Sv. Krištof v gostilniških prostorih g. Karla Purga v Sv. Marjeti. Dnevni red glasom doposlanih vabil. Udeležba odbornikov obvezna. Zdravo!

KURETNO NAD LAŠKIM. V nedeljo, dne 21. februarja se je vršil ustanovni občni zbor Javne ljudske knjižnice v Kuretnem pri gosp. Železniku, katerega se je udeležilo ca. 40 udeležencev. Po razgovoru o pomenu knjižnice je bil izvoljen sledeči odbor, predsednik Zdovc Miha, tajnik in knjižničar Železnik Ivan, blagajnik Koblič Franc; odborniki: Jazbinšek Ciril, Drnovšek Josip I., Kreže Rudolf, Koblič Fran in Laznik Josip. Pregledovalca računov: Jazbinšek Konrad in Železnik Vinko Namestniki: Potekal Josip, Šterban Matija, Planinšek Franc, Pirc Martin in Gorišek Iv Letna članarina se je določila na 5 Din za osebo .Knjige se izdajajo vsako sredo tu nedeljo v tednu pri blagajniku g. Francu Kobliču. Kljub nekaterih malodušnih nasprotnikov je uspeh knjižnice zagotovljen.

MARIJA GRADEC PRI LAŠKEM. V naši občini krožilo letaki ,katere je izdala tukajšnja krajev. org. SDS. Vsi občani, ki znamo misliti, moramo priznati, da vsebina letaka odgovarja sedanjem razmeram. Pridružujemo se mnenju k. o. in priznavamo, da je Sam. dem stranka edina naša rešiteljica iz neznosnih razmer, v katere nas je pahnila SLS za zasluge, katere smo ji še dosedaj vedno izkazali v polni meri pri vsakih volitvah v naši občini. Praznih obljub o znižanju davkov, avtonomije, o vojaški službi slovenskih fantov v Sloveniji smo do grla siti in naj ne pride več med nas noben poslanski kandidat SLS, ki je svojo politiko na tako žalosten način «zafurala» in nas vrgla v kritičen položaj O našem občinskem gospodarstvu bomo odslej večkrat zarogovilili, ker smo se trdno oprijeli naše k. o., katera nam da vse informacije o naših pravicah in dolžnosti do občinskega gospodarstva. Pristopite vsi, ki se zavedate in hočete izboljšati položaj sebi in svojim. Primerna vprašanja in pritožbe pošiljajte na naslov k. o. SDS obč. Marija Gradec pri Rimskih toplicah. — Zavedni občani.

STRMICA PRI LAŠKEM. Odkar obstoja knjižnica v Kuretnem, roma neki možakar od hiše do hiše s sklenjenimi rokami in v božjem imenu išče neko «Papeževo bči»! Ona je spretna in priljubljena med prebivalci, mož pa ima smolo, da je ne najde Svojo nalogo po prevzvišenih bo težko izpolnil.

RAČNA PRI GROSUPLJEM Naša občina si je pridobila pravico do dveh letnih sejmov. Lično ograjen sejemski prostor se nahaja par korakov od postaje Čušperk. Pričakovati je, da bo prignanih v četrtek, dne 11. marca, ko bo otvoritev prvega sejma, izredno mnogo živine, na kar se opozarjajo vsi interesenti, da izrabijo ugodno priliko.

VELENJE. Danes, ob 8. zvečer, se bo vršil v gostilni Ježovnik . Stopar ustanovni občni zbor krajevne organizacije Jugoslovenske demokratske stranke za Velenje in okolico. Poročat pride okrožni tajnik SDS gosp. Žabkar iz Celja, sestanka se pa udeleže tudi člani bratske organizacije iz Šoštanja. Tako vzraste z novo pomladjo nov svež list na deblu organizacije, ki korenini v globoki ljubezni in veri v procvit naše ujedinjene domovine. Mladi organizaciji želimo čim lepših uspehov, zlasti z ozirom na to, da je njen sedež v industrijskem kraju, v kojem si naj ustvari simpatije za stranko, ki se je vedno izkazala kot zaščitnica delavskih slojev in malega človeka, kar se je posebno jasno izpričalo povodom redukcije delavstva in poduradnikov pri Trboveljski premogokopni družbi. V organizaciji so dobrodošli vsi, katerim je pri srcu dobrobit domovine, za kojo hočemo delovati nesebično in požrtvovalno, kajti le v redu in delu je naš spas. Zdravo!

Med najboljše zgodovinske povesti
Šte emo Budalov
Križev pot Petra Kupljenika.
Povest se godi v protestantski dobi na Slovenskem.
Cena broš. 17·—, vez. 22·—, poštnina 1·50
Naroča se v
Knjigarni Tiskovne zadruge v Ljubljani.

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5·—

Ženitve, dopisovanje ter oglasi strogo trgovskega značaja, vsaka beseda Din 1·—. Najmanjši znesek Din 10·—

Priredite

Československá Obec v Lublani
sve všechny své členy a příznivce ku oslavě narozenin presidenta T. G. Masaryka, v neděli dne 7. března o desáté hodině ve veliké dvoraně Národního domu, jakož i bolda padlým bojovníkům za svobodu, na hřbitově Sv. Kříže, po oslavě. — Tajemník. 6141

Ribno pri Bledu
Dramatični odsek gasilnega društva vprizori ljudsko dramo v 4 dejanjih
«Testament»
Začetek ob 7. uri zvečer. Ne zamudite prilike in pridite vsi v Ribno! — Odbor 6099

V društvu «Soča»
v Ljubljani
predava danes
v soboto dne 6. marca 1926 v salonu pri «Levu», ob priliki desetletnice tragičnega umika srbskega naroda in vojske čez Albanijo dobrovoljec g. Josip Jeras in sicer o temi «Desetletnica srbskega umika čez Albanijo». To bo nadaljevanje svoj čas v našem društvu zelo uspelega predavanja. Opisal nam bo vse dobro in gorje na poti od Draža v Marseille na Francoskem K temu aktualnemu predavanju vabimo ne le Sočane, pač pa tudi vse naše prijatelje. Začetek ob ½21. uri zvečer. — Vstop prost.

Službe (dobe)

Pozor! Pozor!
Čevljar. pomočniki!
Katerega pomočnika veseli trajno delo, ki zna tudi šivano delo. — Obenem potrebujem tudi vajenca, naobraženega in iz dobre hiše; takoj dobrodošel. — Naslov pove uprava «Jutra» pod značko «Dobrodošel». 6074

Spretne šivilje
za perilo sprejme trgovina perila Hed. Šarc, Šelenburgova ulica 5. 6062

Mesarski pomočnik
dobro izvežban tudi v prekajevalski stroki, se sprejme takoj. Ponudbe na upr. «Jutra» pod «Mesarija 2». 6089

Trgovski vajenec
15 let star, se sprejme v trgovino z mešanim blagom Pogoj: 2 razreda meščanske šole. Ponudbe na naslov: Anton Čadež, trgovina z mešanim blagom, Slovenjgradec. 6027

Zavarovalni uradnik
potnik, zmožen in zanesljiv se sprejme za mesto proti plači in proviziji. Ponudbe pod «Zmožen» na upravo «Jutra». 6020

Damsko frizerko
dobro moč, iščem za takoj. — Oferte na naslov: Gjud Aleks., Ljubljana, Kongresni trg 6. 5952

Trgovski pomočnik
mešane stroke, spreten prodajalec tudi manufakture se sprejme. Ponudbe s prepisi spričeval na tvrdko Jos. Pauer v Brasiovčah, Savinjska dolina. 5943

Trgovski učenec
pošten, krepak in zdrav, z boljšo šolsko izobrazbo, samo kateri ima res veselje do trgovine mešanega blaga se sprejme; tvrdka Ivan Rojnik, Slovenjgradec. 6127

Krojaški pomočnik
dobra moč, se sprejme takoj v delo. — Pismene ponudbe na naslov: Pregled, Ruše pri Mariboru. 6155

Šofer
dober mehanik, trezen in zanesljiv, z daljšimi spričevali se sprejme za trgovsko potovanje z osebnim avtomobilom. Stalno mesto in dobra plača. Povprašati se na Bleiweisovi cesti 27, II. nadstr. 6109

Učenec
za manufakturno trgovino v Ljubljani s primerno šolsko izobrazbo, ob lastni oskrbi, se sprejme. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Poštenost 3». 6103

Pletilko
izurjeno za nogavice takoj sprejmem. Naslov pove uprava «Jutra». 6106

Pošteno dekle
z dežele se sprejme na gostilno in mesarijo. Znati mora kuriti 5 svinj. pomagala bi v kuhinji in pri perilu. Naslov pove uprava «Jutra». 6026

Sluga se išče
za takoj. Predstaviti se je v trgovini Meinl. 6114

Vdovo
osiroma starejšo žensko, vešto domačih opravil išče majhna družina v Belokranjini. Dobra oskrba, plača po dogovoru, služba stalna. Ponudbe na: Premogovnik Ornomelj. 6097

Železnin r
se sprejme kot komisijonar Ponudbe z navedbo plače pod «Marljiv 8» na upravo «Jutra». 6096

Trg. pomočnika
ali prodajalko, starejšo moč mešane stroke, dobro izurjeno, sprejme trgovec Ivan Senica, Šoštanj. 6105

Elektrotehnik
s primerno šolsko in strokovno izobrazbo ter daljšo prakso, vajen projektiranja in sestavljanja proračunov v vseh panogah elektroinstalacij in telefonskih naprav, dobi takoj mesto kot poslovodja ali družabnik v dobro vpeljanem elektrotehničnem podjetju. — Ponudbe z navedbo referenc, dosedanjega delovanja, družinskih razmer itd je poslati na upr. «Jutra» pod «Zanesljiv in energičen». 6094

Valenca
za restavracijsko obrt sprejme restavracija «Pod skalco», Ljubljana, Mestni trg št. 11. 6107

Službe (iščejo)

Trgovski pomočnik
mlad, mešane stroke, išče službe. — Cenjene ponudbe pod šifro «Dobra moč» na podružnico «Jutra» v Celju 6017

Šofer-mehanik
dober monter, sedaj uslužben kot garažni mojster, želi premeniti službo. Glavni pogoj je stalna služba in prosto stanovanje. Za vsa popravila jamči sam. Ponudbe z navedbo plače na upravo «Jutra» pod značko «Tehnika 30». 5874

Kuharica
pridna in poštena želi mesta; vešča je tudi samostojnega gospodinjstva. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Zanesljiva 3188». 6135

Mlinarski pomočnik
išče mesta za takoj. Davo Lah, Ponikva, j. š. 6119

Pouk

Inštruiram
(ali konverziram) v nemščini, in druge predmete nižjih razredov. Naslov pove uprava «Jutra». 6101

Pouk na vijolino
dajem začetnikom in že vpeljanim. Pojasnila daje E. Lenczyzky, Copova cesta 19 dr. Willman, med 2. in 3. uro 6129

Prodam

KOKS — ČEBIN
Wolfova 1/II. Telefon: 56. 481/III

Steklena strešna opeka
je zopet v zalogi pri Združenih opekarnah, d. d. v Ljubljani 433

Radio
aparate in dele najceneje pri J. Goree — palača Lj. kreditne banke. 25-a

Parni stroj
60 PS (Expansionsmaschine, Riedersteuerung) s kondenzatorjem, regulatorjem, ležeč, v zelo dobrem stanju, v obratu, se ugodno proda. Ogled v usnjarski tovarni Carl Pollak d. d., Kranj.

Velikonočne razglednice
in druge, pisemski papir itd. na debelo in drobno kupite najceneje pri L. Pevaleku v Ljubljani, Židovska ulica. 4468

Kleparski stroji
vseh vrst, tvrdke Mach & Fischer, Hronow, zastopstvo in zaloga Rudolf Derfaj, Ljubljana, Kolodvorska ulica 28. 4043

Svileni klobuki
najmodernejši v vseh modnih barvah se dobe od 120 Din naprej pri Z. Mahnič-Gorjanc, Kopitarjeva ul. 1. Istotam se sprejemajo vsa popravila. 3860

Landauer
v dobrem stanju, se ugodno proda. — Vprašati je: St. Pavel pri Preboldu 21. 6018

Več pohištva
se radi selitve po nizki ceni proda na Drenikovem vrhu, Ljubljana. 5924

Dve ogledali
veliki, stari, nemški, prodam po zelo primerni ceni. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Ogledala». 6122

Smrekovih sadik
imam več tisoč, velikost od 10—30 cm; cena 100—1000 kosov po 65 par in od 1000 do 10.000 kosov po 55 par. Anton Valant Zasip Bled.

Avtobus Lancia
z 20 sedeži se ceno proda v Zagrebu. Epstein, Zagreb, Mošinskijeva 14. 6128

Postelja
z žimnicami in nočna omarica, vse popolnoma novo, se po jako nizki ceni proda Ogleda se na Hranilniški cesti št. 4, pritličje, levo. 6054

Pohištvo
Naprodaj: 1 omara, 1 nočna omara, 1 postelj z žimnico, 1 miza, 2 karnisi, vse dobro ohranjeno. Posamezni kosi se ne prodajo. Naslov pove upr. «Jutra». 6058

Gosposka soba
krasna, moderna, prvovrstno izdelana (Sperrplatten), izrezljana, brez ali z lepo veliko klubsko garnituro iz govejega usnja, vse skoro novo, se proda. Naslov v upravi «Jutra». 6118

Registr. blagajna
amerikanska, z 4 predali, skoraj nova, na novo ponikljana, ki dobro funkcijonira, se poceni proda pri tvrdki V. Leposcha, Ptuj. 6097

Izvrstna slanina
(Brotspeck) zelo poceni. — Naročila do 100 kg 19 Din suha; naročila preko 100 kg 18 Din suha. Ista soljena slanina pri kilogramu 1 Din ceneje. — Prva Bjelovarska tvornica suhomesnate robe, Josipa Svobode sinovi d. d. Bjelovar. 6139

Pridelki

Ia trčen med
večjo množino se kupi. — Ponudbe z navedbo množine in cene na upr. Jutra pod «Med». 6081

Seno
okoli 15.000 kg proda Lovro Krže, Trnovski pristan 12. 6009

Naravno vino
prvovrstno, lastnega pridelka, pa tudi sortirano graščinsko vino iz ptujskega okraja se dobi v vsaki množini tudi na vagone pri g. Stojnschegg v Rogaški Slatini, pod jako ugodnimi pogoji. 6146

Prodam:
več vagonov sena in slame, 60 polovnjakov belega vina 10 polovnjakov Jabolčnika. Peter Fleck, Loče pri Poljčanah. 6142

Kupim

Vsakovrstno
zlato kupuje
po najvišjih cenah
Černe, juvelir
Ljubljana, Wolfova ulica 2 64

Rabljene modele
za izdelovanje cementnih cevi, kupi Josip Mikolavčič, Videm. 6086

Kupim parni stroj
po možnosti pol - stabil in žage na jarmenik. Ponudbe s točnim opisom na naslov: Hartner, Murska Sobota. 6073

Knjigoveški rezalni stroj
(Beschneidmaschine) se kupi. Ponudbe na upr. «Jutra» pod «Knjigovez». 6042

Stiskalnica
za izdelovanje cementnih plošč se kupi Ponudbe na podružnico «Jutra» v Celju pod značko «Stiskalnica» 5868

Avtomobila
tovorni (dvetonski ali lažji) in osebni, dobro ohranjena, kupim. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Avto 3104». 6014

Hlode
smrekove in jelove, od 25 cm sr. premera franko Domžale, kupim. — Cenj. ponudbe na naslov: Jos. Rus, parna žaga, Domžale. 4608

Smrekovih hlodov
suhih, kupim 100 m³, debelih od 25 cm naprej in dolgih od 4 m naprej. Ivan Zakotnik, Ljubljana, Dunajska cesta 46. 6050

Žamanja
1 m dolgega, vezenega in suhega, kupim več vagonov. Ponudbe z navedbo cene za 100 kg franko Ljubljana na upr. «Jutra» pod značko «Žamanje». 6104

Klubsko garnituro
iz usnja, dobro ohranjeno kupim. Naslov pove uprava «Jutra». 6100

Steklenice «Rogaška Slatina»
očiščene, v vseh velikostih kupuje «Zora», Ljubljana, Kralja Petra trg štev. 2 Poslijte ponudbe s navedbo velikosti in razpoložljive množine. Cene po dogovoru. 3249

Strešna opeka
stara, se kupi. — Ponudbe pod «Opeka» na upravo «Jutra». 6134

Posest

Posestvo
na Dolenjskem se proda z gospodarskim poslopjem, vse v dobrem stanju. Hiša krita z opeko, okrog 40 oralov zemljišča. Cena 50.000 Din. Naslov pove uprava «Jutra». 6011

Pekarija
popolnoma opremljena, s hišo, je pod zelo ugodnimi pogoji naprodaj. Hiša ima 5 stanovanj in se nahaja v večjem mestu Slovenije. Ponudbe na poštni predal 46, Celje. 5863

Sodna dražba nepremičnin
Dne 8. marca 1926 ob ½10. uri dopoldne se vrši pri **okrajnem sodišču v Kamniku**
v izbi št. 6 dražba sledečih nepremičnin:
Prva skupina:
Krasna nova vila z gosp. poslopjem ob vodi v mestu Kamniku na najlepši legi s krasnim razgledom na planine, pripravna za vsakega obrtnika ali vpokojenca. Nizka cenitev, zato ugoden nakup. — Cenilna vrednost 121.024 Din; najmanjši ponudek 60.512 Din.
Druga skupina:
Malo posestvice v Kočičah, 20 minut oddaljeno od Kamnika. Obstoji iz majhne lične hišice, hlev za dve kravi in dva prašiča, skedenj in kozolec ter ca. 1 joh zraven ležečega zemljišča. — Cenilna vrednost 20.700 Din; najnižji ponudek 10.300 Din. — Potrebna kavcija 10 % od cenilne vrednosti. 6061

Enonadstropna hiša
z visokim pritličjem, vsa poslikletena, z dvoriščem in vrtom, se radi družinskih razmer ceno proda v Sp. Šiški. V hiši se nahaja vodovod in elektrika; vse v dobrem stanju. Naslov v upravi «Jutra». 6088

Lokali

Gostilno na račun
v mestu ali na deželi, išče postena in izvežbana gospodična, ki položi tudi kavcijo. Cenjene ponudbe na upr. «Jutra» pod šifro «Prometna št. 1110». 6137

Trgovino
z mešanim blagom v ljubljanski okolici takoj ugodno oddam. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Trgovina 80». 6144

Lokal
za trgovino in gostilno s stanovanjem, se odda. — Istotam se prodajo pulti in štelaže. Naslov pove upr. «Jutra». 6145

Gostilna
se odda v najem pri Mariboru. — Informacije daje Troha, Maribor, Slovenska ulica 2. 6154

Slaščičarno
kupim, event. jo vzamem v najem ali kakšen drug slaščičarni primeren lokal v prometnem mestu Slovenije Cenjene ponudbe na upravo «Jutra» pod «Slaščičarna». 6098

Restavracija
oziroma hotel, s celoletnim domačim, v poletju pa tudi tujskim prometom, z več opremljenimi sobami, v letoviškem in izletn. kraju Slovenije, se z vsem inventarjem odda v najem. — Prevzeti je tudi zalogo pijače in jestvin. Potreben kapital 30.000 Din. Strokovno izobražene gospodične, oziroma vdove brez otrok, imajo prednost. — Sprejme se tudi takoj dobra, pridna in poštena natakarica, zmožna slovenskega in nemškega jezika. Ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Hotel». 6110

Stanovanja

Prazna soba
popolnoma separirana, velika, blizu kolodvora, se takoj odda. Pismena vprašanja na upravo «Jutra» pod «Prazna». 6080

Išče se stanovanje
s 4 sobami, tudi v novi hiši. Naslov pove uprava «Jutra». 6048

Stanovanje s trgovskim lokalom
v Ljubljani se odda. Vse pri hišniku v Gosposki ul. št. 6. 6136

Gospod ali gdč.
se sprejme na stanovanje na Zaloški cesti 131, vrata št. 16. 6115

Stanovanje
3 sob in pritiklin v sredini mesta se zamenja z enakim ali večjim. — Ponudbe pod «Lepo stanovanje» na upr. «Jutra». 6126

Stanovanje
2 velikih sob, kuhinje in pritiklin se odda za 1300 D. Naslov pove uprava «Jutra» 6132

Opremljena soba
velika, separaten vhod in elektr. razsvetljava, se odda zakonskemu paru, ozir. 2 gospoduma ali gospodičnama. Naslov pove uprava «Jutra». 6133

Stanovanje
išče obrtnik v mestu na prometnem kraju — 1—2 praznih sob na dvorišču — do 1. aprila 1926 za uporabo fotografiranja. Vzame tudi prazno skladišče. Ponudbe pod «Fotograf» na upravo «Jutra». 6158

Stanovanje
se odda brezplačno, samo za hišna dela, samici ali zakon. paru brez otrok. Nastop takoj. Trnovski pristan 14, Ljubljana. 6138

Boljša soba
s posebnim vhodom in električno razsvetljavo se takoj odda. Poizve se v upravi «Jutra». 6156

Gospod išče sobo
v bližini glavne pošte. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Takoj 3174». 6113

Dopisi

Hiromant
psihografolog in fizionomist N. Sadlucki sprejema dnevno od 9—12 dop. in od 2 do 7 popoldne. — Nebrojna zahvalna pisma od klientov — Jesenice, hotel «Kolodvor» št. 7. 6117

Ženitve

Privaten, samostojen višji uradnik srednjih let, dobro situiran, dobrosrčnega in trezenega značaja, v lepem kraju na deželi
išče družabnico
ki je dobre zunanjosti, izobražena, prikupljivega nastopa, dobrosrčna in tudi dobra gospodinja. Želi se tudi nekaj premoženja — kar pa ni pogoj. Ženitev ni izključena. Prosi se samo za resne ponudbe s sliko na upravo «Jutra» pod značko «Dobra prilika». 5869

Glasba

Pianino
dobro ohranjen se kupi. — Ponudbe s ceno na upravo «Jutra» pod «Resen kupec» 6141

Živali

Dobermanska psica
velika, črna se proda. — Naslov pove uprava «Jutra» 6131

Izgubljeno

Češka knjiga
«Devátá vlna» se je našla v inser. oddelku «Jutra», Prešernova ulica 4. 6108

Razno

Oddajte takoj
moške slamnike v snaženje
da jih dobite pravočasno. Sprejema do 15 aprila P. Magdič, Ljubljana. 66

V nedeljo 7. t. m.
gremo vsi v gostilno k
«Sodčku»
Hrenova ulica 24. — Ob 16. uri se načne sodček dobrega vinca brezplačno. — Pripravljena bodo tudi dobra jedila. Idimo, da poskusimo. Vsak gost dobrodošel! 6125

«Solun»
Slovenec, zastopnik tamkaj, se poda prihodnje dni zopet v Solun. Prevzame zastopstva itd. Interesentje naj sporočijo nemudoma svoj naslov pod «Solun» na upravo «Jutra». 6157

Iz korotanske zgodovine je zajet roman
Angelin Hidar
Spisal Ivan Lah,
Cena vezani knjigi Din 73, po pošti Din 1·50 več.
Izdala:
Tiskovna zadruga v Ljubljani.

VEZAVO KNJIG
ZAPISNIKOV
in vsa druga knjigoveška dela
izvršuje lično, trpežno in po konkurenčnih cenah
KNJIGOVEZNICA DELNIŠKE TISKARNE D. D. V LJUBLJANI
Miklošičeva cesta štev. 16

Oskar Wilde:

Učitelj modrosti

Že kot otrok je bil bolj poln vednosti o Bogu kakor le kdo. Ko je bil deček, so prihajali svetniki in pobožne žene, ki so prebivali v svobodnem mestu njegovega rojstva in se čudili globoki modrosti njegovih odgovorov. In ko so mu starši dali obleko in prstan polnoletnosti, jih je poljubil in zapustil in odšel v svet, da bi svetu govoril o Bogu. Kajti v onem času jih je bilo mnogo na svetu, ki niso prav nič vedeli o Bogu ali pa so imeli napačne pojme o njem in so molili krive bogove, ki so prebivali po gajih in se niso prav nič brigali za svoje zveste. In obrnil je svoj obraz proti solncu in odpotoval. Hodil je bos, kakor je videl hoditi svetce, ob pasu je imel usnjato torbo in steklenico iz žgane zemlje.

In ko je stopal po deželni cesti, ga je napolnjevalo veselje, ki izvira iz vednosti o Bogu in brez prestanka je pel pesmi v božjo slavo: in čez nekaj časa je prispel v prečudno deželo, kjer je bilo mnogo mest.

In šel je skozi emajst mest. Nekatera so ležala v dolinah, druga ob obrežjih velikih rek in zopet druga na gričih. In v vsakem mestu je našel učenca, ki ga je ljubil in mu sledil. In tudi velika množica ljudi mu je sledila v vsakem mestu in modrost božja se je razširjala po vsej deželi in mnogi vladarji so se izpreobrnili; in duhovni v svetiščih, kjer so stale podobe malikov, so spoznali, da so izgubili polovico dohodkov. In če so opoldne udarjali na boben, ni prišel nihče, ali pa zelo redki s pavi in mesnimi daritvami, kakor je bil običaj v deželi pred njegovim prihodom.

Toda čim bolj mu je narod sledil, čim večje je bilo število njegovih učencev, tem večja je bila njegova bolest. In ni vedel, zakaj je bila njegova bolečina tako velika. Kajti vedno je govoril o Bogu zajemajoč iz obilice modrosti o Bogu, ki mu jo je Bog sam naklonil.

In nekega večera je šel iz enajstega mesta, iz mesta v Armeniji, in njegovi učenci in velika množica ljudi mu je sledila; in vzpel se je na goro, sedel na skalo in njegovi učenci so stali okoli njega in množica je klečala v dolini.

On pa je sklonil glavo v roke in jokal in rekel svoji duši: »Zakaj sem tako poln bolesti in strahu in zakaj mi je, kakor, da je vsak od mojih učencev moj sovražnik.«

In duša mu je odgovorila in rekla: »Bog te je napolnil s popolno modrostjo in ti si to modrost predal drugim. Dragoceni biser si razdelil in obleko brez šiva si raztrgal. Kdor predaje modrost, ropa samega sebe. Podoben je onemu, ki daje svoj zaklad razbojnikom. Ali ni Bog modrejši od tebe. Kdo si, da razkrivaš skrivnosti, ki ti jih je Bog dal. Nekoč sem bila bogata, sedaj sem obubožala. Nekoč sem gledala Boga, pa si mi ga ti zopet zakril.«

In zopet je jokal, kajti vedel je, da je njegova duša govorila resnico in da je drugim delil božjo modrost in da je podoben človeku, ki se drži božjega oblačila in da ga vera zapušča temboli, čim bolj raste število onih, ki so mu verovali.

In rekel je samemu sebi: »Nič več ne bom govoril o Bogu. Kdor predaje modrost, ropa samega sebe.« In nekaj ur kasneje so prišli njegovi učenci, se priklonili do tal in rekli: Mojster, govori nam o Bogu, kajti ti imaš popolno božjo modrost, ki je nima nihče drugi.«

In odgovoril jim je in rekel: »Govoril vam bom o vseh stvareh v nebesih in na zemlji, toda o Bogu vam ne bom govoril. Niti sedaj niti pozneje vam ne bom govoril o Bogu.«

In so se razjezili in so rekli: »Vodil si nas v puščavo zato, da bi te poslušali. Kaj boš lačne poslal od sebe, nas in množico, ki ti je sledila?«

In odvrnil jim je in rekel: »Ne bom vam govoril o Bogu.«

In množica je godrnjala zoper njega in rekla: »Pripeljal si nas v puščavo in nam nisi dal jesti. Govori nam o Bogu in to nam bo zadostovalo.«

Toda on jim ni odgovoril besede. Kajti vedel je, da bi prodajal zaklad, če bi jim govoril o Bogu.

In njegovi učenci so odšli žalostni in množica se je vrnila v svoje hiše. In mnogo jih je umrlo na potu.

In ko je bil sam, je vstal, obrnil obličje k mesecu in potoval sedem mesecev in ni pripovedoval nikomur in odgovarjal nikomur. In ko je potekel sedmi mesec, je prispel v puščavo, ki se imenuje puščava velike reke. In tam je našel votlino, v kateri je nekoč prebival centaver, nastanil se je v njej, si napravil ležišče iz lončja in postal puščavnik. In vedno je slavil Boga, ki mu je naklonil nekoliko modrosti o sebi in o svoji veličini.

Ko je puščavnik sedel nekega večera v votlini, ki jo je preobličil v svoje bivališče, je videl mladega moža hudobnega in lepega obraza, ki je v bogatem oblačilu in praznih rok šel mimo. Vsak večer je šel mimo mladi mož praznih rok in vsako jutro se je vračal s škrlatom in biseri. Bil je razbojnik in je ropal karavane in trgovce.

In puščavnik je gledal nanj in ga pomiloval. Toda ni črhnil besede. Kajti vedel je, kdor izpregovori besedo, izgubi vero.

Nekega jutra, ko se je mladi mož vračal s polnimi rokami škrlata in biserov, je obstal, namršil obrvi, zaceptal z nogo in rekel puščavniku: »Zakaj me tako ogleduješ, kadar grem mimo. Kaj je, kar vidim v tvojih očeh? Še nihče me ni gledal tako. Tvoj pogled je kakor želo in me bega.«

In puščavnik mu je odgovoril: »Kar ti vidiš v mojih očeh, je sočutje. Sočutje gleda iz mojih oči na te.«

In mladi mož se je zasmehljivo nasmejal in zaklical puščavniku s trpkim glasom: »Škrlat in bisere imam v svojih rokah, ti pa imaš ležišče iz lončja, da na njem ležiš. Kako sočutje imaš ti do mene in zakaj me pomiluješ.«

»Pomilujem te, ker nič ne veš o Bogu,« je odvrnil puščavnik.

»Kaj je ta modrost tako dragocena?« je vprašal mladi mož in se približal votlini.

»Bolj je dragocena kakor ves škrlat in vsi biseri sveta,« je odgovoril puščavnik.

»In ti imaš to dragocenost?« je vprašal razbojnik in se približal še bolj.

»Nekoč sem jo imel,« je odvrnil puščavnik. »Bil sem poln modrosti o Bogu. Toda v svoji norosti sem jo razsipal in delil drugim. Toda še vedno je to, kar je ostalo v meni dragocenejše mimo škrlata in biserov.«

Ko je mladi ropar to slišal, je vrgel škrlat in bisere od sebe, potegnil kratek meč iz skrivljenega jekla in rekel: »Takoj mi daj modrost božjo, ki jo imaš, sicer te ubijem. Čemu te ne bi umoril, če imaš zaklad, ki je večji od mojega.«

In puščavnik je razprostrl roke in rekel: »Kaj ni bolje zame, da pridem v najbližje hrame božje, kakor pa da živim na svetu brez njegove modrosti. Ubij me, če hočeš, toda modrosti božje ti ne dam.«

In mladi razbojnik je pokleknil in ga prosil, a puščavnik mu ni hotel niti govoriti o Bogu niti izročiti svojega zaklada. Tedaj pa je mladi razbojnik vstal in rekel puščavniku: »Bodi po tvoji volji. Kar mene zadeva, pojdem v mesto sedmih grehov, ki je le tri dni hoda odtod in tam mi bodo dali za moj škrlat veselja in moji biseri se bodo izpremenili v radost.«

In vzel je svoj škrlat in bisere in je hitro odšel z njimi.

Puščavnik pa je klical za njim, ga rotil in mu sledil. Tri dni je šel za roparjem po cesti in ga prosil, naj se obrne in naj nikar ne gre v mesto sedmih grehov.

Od časa do časa se je razbojnik okrenil k puščavniku in mu rekel: »Ali mi hočeš dati svojo modrost božjo, ki je dragocenejša od škrlata in biserov? Če to storiš, ne pojdem v mesto.«

In vedno je puščavnik odgovarjal: »Vse kar imam ti dam, le tega ne. Kajti tega ne smem.«

In ob mraku tretjega dne sta prišla do velikih škrlatnih vrat mesta sedmih grehov. Iz mesta je odmeval hrum in glasen smeh.

In mladi ropar se je nasmehnil v odgovor in je hotel potrkati na vrata. Tedaj pa je puščavnik stekel naprej, ga zgrabil za oblačilo in mu rekel: »Razprostri svoje dlani, položi svoje roke okoli mojega vratu in pritisni svoje uho na moje ustne in dal ti bom kar mi je ostalo od modrosti božje.«

In mladi mož je obstal.

In ko je puščavnik oddal vso božjo modrost, je padel na tla in jokal in globoka tema mu je zakrila mesto in razbojnika, da ju ni nič več videl.

In ko je tako ležal in jokal, je zapazil, da stoji nekdo poleg njega: imel je noge iz kovine in njegovi lasje so bili kakor tenka volna. Dvignil je puščavnika in mu rekel: »Doslej si imel popolno modrost božjo. Odslej imej popolno božjo ljubezen. Čemu jokaš?« In ga je poljubil.

Darujte „Društvu slepih“!

POZOR! POZOR!

Kdor namerava zidati in rabi: **nosilke, cement, štukador, betonsko** in **drugo železo, okovje, štedilnike, peči, mreže za ograjo** in vse v to stroko spadajoče predmete, dobi iste ceno in v veliki izbiri pri

Schneider & Verovšek, trgovina železnine na debelo in drobno, **Ljubljana, Dunajska c. 16.**

Točna postrežba! 1376 a **Zmerne cene!**

Le za odrasle so izšle v slov. prevodu svetovno znane novele

DEKAMERON,

ki jih je spisal ital. pisatelj Boccaccio. Dekameron je knjiga ljubezni, knjiga žgoče satire na nemoralno življenje duhovništva in meništva, knjiga smešnih a čudovitih doživljajev iz meščanskih in plemiških krogov v XIV. stoletju, Dekameron je okrašen z **33 ilustracijami.**

Za mladino je knjiga neprimerna.

Broširan velja Din 56·—, v celo platno vezan Din 72·—
Luksuzna izdaja Din 100·—

Izdala **Knjigarna Tiskovne zadruge v Ljubljani**

Kupimo

večjo množino

hlodov

hrastovih, mecesnovih in borovih od 25 cm debeline in 4 do 10 m dolžine.

Ponudbe z navedbo cene na parna žaga „Slograd“ d. d., Ljubljana, Spodnja Šiška. 1382 a

Industrijalci!

1157 a

Ljubljanska tvrdka, protokolirana, strogo solidna, prevzame razpečavanje oziroma zalogo primernih izdelkov domače industrije za Ljubljano, oziroma Slovenijo.

Ponudbe pod „Ljubljana“ na oglasni zavod Kopitar, Ljubljana, Čopova 21.

Amerikanske journale,

salda-konte — štrace — odjemalske knjižice — šolske zvezke — trgovske, kancel. in šolske mape — fascikije — risalne bloke itd. nudi ugodno

knjigoveznica K. T. D.

v Ljubljani, Kopitarjeva ulica 6/II. 43 2

Klobuk brezplačno

dobi vsaka **10. dama** ako kupi novega v modn. salonu

E. Djukanović, Ljubljana,

Sv. Petra c. 27 (poleg hotela Tratnik). Brezplačno klobuk so dobile: 1. Amalija Ankon, Sava; 2. T. Grošel, Poljanska c. 78

Ocarinjenje 554

vseh uvoznih, izvoznih in tranzitnih pošiljk oskrbi hitro, skrbno in po najnižji tarifi **Rajko Turk,** carinski posrednik. Ljubljana, Masarykova cesta 9., nasproti carinarnice. Vse informacije brezplačno!

Najpopolnejši

Stoewer

šivalni stroji

za šivilje, krojače in čevljarje ter za vsak dom. Preden si nabavite stroj, oglejte si to izrednost pri tvrdki

Lud. Baraga, Ljubljana, **Šelenburgova ulica 6/I.**

Brezplačen pouk, 15-letna garancija.

Telefon št. 980. 28

Večje podjetje sprejme

uradnika ali uradnico

oziroma blagajnika. — Prednost imajo oni, ki so zmožni položiti kavcijo, ki je lahko tudi v vrednostnih papirjih ali vinkulirana hranilna knjižica. Eventuelno dobi tudi stanovanje.

Ponudbe z navedbo dosedanjega službovanja na upravo „Jutra“ pod **„Stalno mesto 35“.** 1368 a

Naznanilo splošne otvoritve.

Slavnemu p. n. občinstvu najvljudneje naznanjam splošno otvoritev moje 1366 a

restavracije pod „SKALCO“ na Mestnem trgu št. 11

in sicer v vseh na novo in moderno preurejenih prostorih.

Otvoritev s salonskim orkestrom pri večerji, dne 6. t. m. ob 19. uri. — Policijska ura ob 3. zjutraj.

Tudi sem se pobrigal za pristno in dobro kapljico vseh vrst rujnega vinca, kakor tudi za prvovrstna topla in mrzla jedila. Se priporočam obilnemu obisku in beležim

z odličnim spoštovanjem **Josip Uran,** restavrater.

✝

4. t. m. je umrl naš ljubi stanovski tovariš

ERNEST CIGOJ

Služboval je na našem zavodu od njegove ustanovitve (l. 1888) nepretrgoma. S pokojnikom smo izgubili odličnega učitelja in izbornega strokovnjaka. 1357a

Tehnička srednja šola v Ljubljani.

Zastonj!

dobite uro na 15 rubinov ali srebrno cigaretno dozo poleg tovarniških cen, če kupite eno obleko, oblekco za otroke ali posamezne hlače etc. v naši detajlni trgovini na **Erjavčevi cesti št. 2.**

Oglejte letake!

Konfekcijska tovarna

FRAN DERENDA & CIE,

LJUBLJANA.

1206-a

Pozor, lesna industrija!

Pri

Franu Svigelj

na Bregu, p. Borovnica,

se dobi vsaka množina prvovrstnih smirkovih plošč iz svetovnoznane tovarne Mayer & Schmidt, Offenbach na Meni. Cene zmerne! 62

1330-a **Sirar.**

Posestnik večjega imetja v notranjosti Srbije blizu Beograda, poleg glavne proge, želi organizirati moderno mlekarno in sirarno. Na svojem posestvu ima vsa potrebna poslopja in hrano za najmanj 50 krav. Potrebuje pa solnega, poštenega in spretnega sirar a s prakso za organizacijo in delo. Sirar bi imel poleg plače in stanovanja korist od izdelkov in živine. Samo resne ponudbe je poslati na: ALOMA COMPANY, Beograd, Kolarčeva 7 **pod št. 170** z opisom, starosti, o dosedanjem delu v katerem so specijalizirali: kakšno prakso imajo, kolika je rodbina in kje se nahaja.

Ljubiteljem potopisov in opisov tujih dežel toplo priporočamo

Hearn — Baukart

Knjiga o Japonski.

Poleg opisa japonske in dežele mične povesti, ki razkrivajo japonsko dušo.

Broširana knjiga velja Din 28·—, v celo platno vezana Din 38·—.

Izdala jo je

Knjigarna Tiskovne zadruge v Ljubljani.

Prešernova ul. nasp. glavne pošte.

«Jutrov» roman

LUCIFER

katerega skozinskozi napeta vsebina, prepletena s fantastičnimi zapletljaji od začetka do konca, ki pritegujejo navdušenemu čitalcu z interesantnim razmotrivanjem vsak hip presenečenja, ki mu te sledi razočaranje in konsternacije in zopet presenečenje tako, da so čitatelji nestrpno pričakovali vsako nadaljevanje romana, je izšel in se dobiva pri upravi «Jutra» v Ljubljani.

Vsi ki so ga čitali in oni, ki niso imeli te prilike, naj si ga takoj naroče za domače knjižnice.

Bolj zabavati Vas ne more nobena knjiga!

Vezana stane . . . 56 Din
Broširana pa . . . 45 Din

✝

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani.

S tužnim srcem javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je gospod

Ivan Velkavrh

nadporočnik v p., hišni pos., bivši občinski svetnik itd.

po dolgi, mučni bolezni, previden z sv. zakramenti, danes v 82. letu starosti, izdihnil svojo blago dušo.

Pogreb pokojnika se bo vršil v nedeljo, dne 7. marca 1926 ob pol 4. popoldne iz hiše žalosti, Komenskega ulica štev. 7, na pokopališče k Sv. Križu, kjer se položi v rodbinsko grobnico k večnemu počitku. 1375 a

Počivaj v miru, dobri starček!

V Ljubljani, dne 5. marca 1926.

Žalujoči ostali.

Zahvala.

Za premnoge izraze iskrenega sožalja, ki sva jih prejela povodom nenadomestljive izgube predragega soproga in očeta, gospoda

Drago Vučnika

kakor za nadvse mnogobrojno častno spremstvo na zadnji poti pokojnikovi se vsem in vsakemu prav prisrčno zahvaljujeva.

Posebej naju veže dolžnost, zahvaliti se tukajšnji direkciji, postajenačelstvu, uradništvu ter osobju drž. železnic, pevskemu zboru in godbi železniškega glasbenega društva „Sloga“, zastopnikom raznih korporacij in narodnih društev za udeležbo pri pogrebu, darovalcem prelepega cvetja in vencev, dalje naj sprejmejo našo iskreno zahvalo gg. zdravniki v tukajšnji drž. bolnici za velik trud in požrtvovalno skrb, ki so jo izkazovali pokojniku, g. bolniški kurat za tolažeče obiske med boleznijo in ob smrti, končno čč. sestre usmiljenke za nadvse skrbno nego in postrežbo. 1372

Se enkrat vsem naša najiskrenejša zahvala.

V Ljubljani, dne 5. marca 1926.

Josipina in Vladko Vučnik,
soproga in sin.

Prometni zavod za premog, d. d.

v LJUBLJANI

prodaja premog

iz slovenskih premogovnikov

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo

inozemski premog in koks

vsake vrste in vsakega izvora ter priporoča posebno prvovrstni češkoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in brikete

Naslov: Prometni zavod za premog, d. d. v Ljubljani

Miklošičeva cesta štev. 15/I. 70-a

Urejuje dr. Albert Kramer. Izdaja za Konzorcij «Jutra» Adolf Ribnikar. Za Narodno tiskarno dd. kot tiskarnarja Fran Jezeršek. Za inseratni del je odgovoren Alojzij Novak. Vsi v Ljubljani.